

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ
เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร

สารนิพนธ์
ของ
สุวรรณี หาญกล้า

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2550

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ
เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร

สารนิพนธ์
ของ
สุวรรณี หาญกล้า

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ
เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร

บทคัดย่อ
ของ
สุวรรณี หาญกล้า

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2550

สุวรรณี หาญกล้า. (2550) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูสำนักงานอาชีวศึกษามหา นคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ และ ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหา นคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน 3 ด้าน คือ ด้าน การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และด้านการเป็นผู้นำใน การพัฒนาวิชาชีพครู 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทาง วิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหา นคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนใน 10 สถานศึกษา สำนักงาน อาชีวศึกษามหา นคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 237 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งแบบสอบถามคุณลักษณะของครูมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 และการ ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของครูสำนักงานอาชีวศึกษามหา นคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษาตามระดับที่มีหรือที่เป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ ด้านความรู้ ความสามารถ

2. การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ของข้าราชการครูสำนักงาน อาชีวศึกษามหา นคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง และด้านการเข้าร่วม กิจกรรมทางวิชาการ ส่วนด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหา นคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .601$) อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF TEACHER CHARACTERISTICS AND ACTIVITIES
PERTAINING TO THE TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT,
OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS

AN ABSTRACT
BY
SUWANNEE HANKLA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2007

Suwannee Hankla. (2007). **A Study of Teacher Characteristics and Activities Pertaining to the Teacher Professional Development**, Office of the Vocational Education, Bangkok Metropolis. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst.Prof: Dr. Phairojana Klinkularb.

The objectives of this study were to: 1. study teacher characteristics of teachers in the Office of the Vocational Education in 2 areas: knowledge and competencies, and morals and ethics; 2. study the teachers' activities pertaining to the teacher professional development in 3 areas: education for self-development, participation in academic activities, and leadership in teacher professional development; 3. study the relationships between the teacher characteristics and the teachers' activities pertaining to the teacher professional development. The sample used for the research was 237 teachers from 10 schools in the Office of the Vocational Education under the Bangkok Metropolis Vocational Education Commission in the B.E.2549 academic year. A questionnaire was used in the study. It consisted of 5-point Likert-type scales on the teacher characteristics with alpha reliability coefficients of .96, and on the activities pertaining to the teacher professional development with alpha reliability coefficients of .93, and open questions. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation coefficients.

The results of this study were as follows.

1. The teacher characteristics of the teachers in the Office of the Vocational Education as a whole was at a high level. When considered individual 2 areas, they were at a high level in order of means: morals and ethics, and knowledge and competencies.

2. The activities pertaining to the teacher professional development in the Office of the Vocational Education as a whole was at a high level. When considered individual areas, 2 areas were at a high level in order of means: education for self-development, and participation in academic activities; and 1 area, leadership in teacher professional development was at a moderate level.

3. The relationship between the teacher characteristics and the teachers' activities pertaining to the teacher professional development was at a moderate level ($r = .601$) at .01 level of significance.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรม
ทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ของ นางสาวรณิศา หาญกล้า
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศรี แสงศักดิ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศรี แสงศักดิ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)

วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
ร่วมกับชมรมการบริหารการศึกษา มศว

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างสูงยิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำให้ คำปรึกษาดูแลเอาใจใส่ และตรวจแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้อย่างดียิ่ง ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งที่ได้ให้ความ กรุณาการช่วยเหลือในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานิธิ คณะกรรมการสอบโครงร่าง สารนิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศรณ สว่างศักดิ์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้ คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือต่างๆที่มีประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ จนทำให้สารนิพนธ์มีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา ทุกท่าน รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จิระเดชากุล และอาจารย์ ดร.พรเพ็ญ ศาสตรียาภรณ์ ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ อาจารย์พิเศษประจำภาควิชา บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นายชาญเวทย์ บุญประเดิม ผู้อำนวยการระดับ 9 วิทยาลัยเทคนิคดุสิต นายวิรัตน์ คันธรัตน์ ผู้อำนวยการระดับ 9 วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี นายอนันต์ ใจงาม ผู้อำนวยการระดับ 8 วิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี นายสมศักดิ์ บำรุงศักดิ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจเครื่องมือ โดยให้ความแนะนำพิจารณาตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานอาชีวศึกษามหานครทั้ง 10 แห่ง ที่ให้ ความอนุเคราะห์ เพื่อให้ครูผู้สอนตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณครูผู้สอนทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับมาคืนมาเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ทองคุณ หาญกล้า ผู้ให้กำเนิด ที่ดูแลเอาใจใส่ด้าน การศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณคุณพินันตร์ หาญกล้า คุณพีรวัช หาญกล้า และครอบครัว ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ตลอดจน อาจารย์ ดร.องอาจ โกมลมรรค อาจารย์บุญเสริม ชัยเวทย์ อาจารย์ศรีประไพ ดอกจันรี คุณพีรสายใจ ศรีจรรยา คุณพีรุโรภรณ์ พุ่มมณี และน้องอารี โพธิ์รี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงมา ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณ ณ ที่นี้

คุณค่าและคุณประโยชน์ อันพึงมีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา แต่บิดา- มารดา ครู-อาจารย์ ทุกท่าน ตลอดจนญาติพี่น้อง และผู้มีพระคุณแก่ผู้วิจัย ที่ช่วยให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ ตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษา จนประสบความสำเร็จในการศึกษา

สุวรรณี หาญกล้า

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมุติฐานในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.....	10
ความหมายของการอาชีวศึกษา.....	10
โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการ	
การอาชีวศึกษา.....	11
การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.....	13
การจัดการอาชีวศึกษาในสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร.....	14
การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร.....	20
หลักการ แนวคิดคุณลักษณะของครู.....	24
ความหมายคุณลักษณะของครู.....	25
คุณลักษณะของครู.....	27
คุณลักษณะเฉพาะของครูอาชีวศึกษา.....	38
ด้านความรู้ความสามารถ.....	43
ด้านคุณธรรม จริยธรรม.....	50
การพัฒนาวิชาชีพครู.....	56
ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์.....	56
การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู.....	63
มาตรฐานวิชาชีพครู	69
การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู.....	73

สารบัญ

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง.....	75
	การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ.....	78
	การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู.....	80
	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรม	
	ทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู.....	81
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	84
	งานวิจัยในประเทศ.....	84
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	103
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	106
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	106
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	107
	วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	108
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	110
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	113
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	114
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	114
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	132
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	132
	สมมุติฐานในการวิจัย.....	133
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	133
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	133
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	134
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	134

สารบัญ

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) สรุปผล.....	135
อภิปรายผล.....	136
ข้อเสนอแนะ.....	143
บรรณานุกรม.....	145
ภาคผนวก.....	159
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	196

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	107
2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและที่ได้รับคืน.....	111
3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	116
4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามระดับที่มีหรือที่เป็นจริง เกี่ยวกับคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน.....	117
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามระดับที่มีหรือที่เป็นจริง เกี่ยวกับคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ด้านความรู้ความสามารถโดยรวมและรายข้อ.....	117
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามระดับที่มีหรือที่เป็นจริง เกี่ยวกับคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ด้านคุณธรรมจริยธรรม.....	120
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามระดับการปฏิบัติกิจกรรม ทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน.....	122
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามระดับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายข้อ.....	123
9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามระดับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ โดยรวมและรายข้อ.....	124
10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามระดับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยรวมและรายข้อ.....	126
11 การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรม ทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม.....	128
12 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของข้าราชการครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง.....	129

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของข้าราชการครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนานักวิชาชีพครู ในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ.....	130
14 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของข้าราชการครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนานักวิชาชีพครู ในด้านการเป็นผู้นำในวิชาชีพครู.....	131

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา.....	12
3 การแบ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษารายภาค.....	15
4 การเปรียบเทียบการพัฒนานุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร.....	23
5 กรอบแนวคิดในการพัฒนาครู.....	59

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และคุณลักษณะตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ ดังนั้นเมื่อสังคมและประเทศชาติมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นที่ไปในรูปแบบหรือทิศทางใด ก็จะต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนของประเทศให้เป็นที่ไปในแบบนั้น เพื่อจะได้เป็นกำลังสำคัญที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งบุคลากรที่มีความสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาก็คือ “ครู” ดังนั้น ผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูจึงต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการให้การศึกษอบรมแก่ศิษย์ในทุก ๆ ด้าน (สุรพล สุพวงค์. 2539 : 25)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 – 2559) กำหนดคุณลักษณะของครูที่ดีว่าต้องมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีความรู้และความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีมาตรฐานวิชาชีพและได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีความรู้และความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความรู้ความสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและเป็นระบบ มีทักษะ และกระบวนการในการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้อย่างถูกต้องเหมาะสม และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 และมาตรฐานวิชาชีพได้กำหนดคุณลักษณะของครูที่ดีว่า ต้องมีความรู้และความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนและธรรมชาติของการเรียนรู้ มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาสาระวิชาที่สอน มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิชาชีพครู มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รวมถึงได้กำหนดการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งในด้านการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบวิชาชีพครูในด้านการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ โดยกำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นครูที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ ก็จะทำให้ครูได้รับความไว้วางใจ เกิดการยอมรับนับถือจากผู้ปกครองและสังคม ซึ่งผลจากการปฏิบัติภารกิจของครูนำไปสู่ความสำเร็จและมีคุณภาพ ดังนั้นความหวังของการศึกษาจึงอยู่ที่ครูเป็นสำคัญ ที่จะพัฒนาตนเองในด้านความรู้ความสามารถ และทักษะวิชาชีพ เพื่อให้เหมาะสมกับความเป็นครูอาชีพที่ได้รับการยกย่องจากสังคมต่อไป (จักรพรรดิ วัฒนา. 2546 : 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา รวมถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 12 มิถุนายน 2546 ที่กำหนดให้มีองค์กรเกี่ยวกับวิชาชีพครู 2 องค์กร ได้แก่ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกว่า ครูสภา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมและรักษามาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสวัสดิการ สวัสดิภาพ และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทั้ง 2 องค์กร มีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ค : บทนำ)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา โดยเร่งพัฒนามาตรฐานอาชีพระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานการอาชีวศึกษาและหลักสูตรสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการ ตลอดจนพัฒนาระบบวิจัยและพัฒนาการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง (จาตุรนต์ ฉายแสง. 2548 ก : 11) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดคุณลักษณะของครู ถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับ ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ครูมีความรอบรู้ในวิชาชีพของตน มีการพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง เป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน ศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ เป็นการเพิ่มพูนวิทยฐานะของตนเอง ค้นหาเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน มีความซื่อสัตย์สุจริต ตั้งใจทำงานอย่างจริงจังด้วยความรักและรับผิดชอบ มีความขยันขันแข็ง มีความเสียสละ อุทิศเวลาให้กับงานราชการ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน กิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส มีความเมตตากรุณา ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ห่วงใยเอาใจใส่ต่อศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ได้รับความเจริญเติบโตและพัฒนาการในทุกด้านส่วนการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ถือเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการเป็นครูอาชีพ โดยใช้ข้อบังคับครูสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 เพื่อให้ครูทุกคนต้องยึดถือและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด ซึ่งหากครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นสมาชิกของครูสภาได้ใช้เป็นบรรทัดฐานในการพัฒนาตนเอง เป็นการพัฒนางานให้ได้มาซึ่งมาตรฐานย่อมจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างดียิ่ง

สำนักงานอาชีวศึกษามหานครได้ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของครู กล่าวคือครูที่ดีจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการที่ทันสมัย มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาดมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ นอกจากนี้ครูต้องมีความประพฤติดี กระทำแต่สิ่งที่ดีด้วยความสุจริตทั้งกาย วาจา และใจ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเมตตากรุณา เอื้ออาทรต่อผู้อื่น มีบุคลิกภาพดี รวมถึงมีความศรัทธาในวิชาชีพครู มีความเชื่อมั่นว่าวิชาชีพครูเป็นอาชีพที่ดีมีคุณค่าที่ทำให้ตนเองสามารถเป็นครูที่ดีได้ และประจักษ์ต่อสายตาของสังคมว่าความเป็นครูอาชีพจะยังคงอยู่ในจิตใจของทุกคนตลอดไป ซึ่งคุณลักษณะของครูมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู กล่าวคือครูที่ดีจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม รักและศรัทธาต่อวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาวินัย ใฝ่เรียนใฝ่รู้ พัฒนตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างองค์กรให้มีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับบริการเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2548 ง : 1)

จากข้อมูลการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ปี 2548 ซึ่งมีสถานศึกษาจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาม วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคดุสิต วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน กาญจนานิเทศวิทยาลัยช่างทองหลวง วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี และวิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง พบว่ามีครูที่ศึกษาต่อ จำนวน 13 คน จากครูทั้งหมดจำนวน 717 คน คิดเป็นร้อยละ 1.81 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร จำนวน 10 แห่ง จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา ในรอบ 1 ปี จำนวน 21 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.92 และมีครูที่ได้รับให้เป็นวิทยากรทั้งในและนอกสถานศึกษา จำนวน 27 คน จากครูทั้งหมด จำนวน 717 คน คิดเป็นร้อยละ 3.76 สรุปได้ว่าการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานครในด้านการศึกษาต่อและการเป็นวิทยากรอยู่ในระดับน้อย ส่วนการจัดประชุม อบรม สัมมนาในสถานศึกษา 10 แห่ง อยู่ในระดับปานกลาง (สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร. 2549 : 5) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าครูทุกคนในสำนักงานอาชีวศึกษามหานครควรนำมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในมาตรฐานที่ 1 ไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ที่เหมาะสมกับความเป็นครู คือครูควรรู้จักศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เป็นการพัฒนางานอาชีพของตนให้มีความเจริญก้าวหน้า เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้นำหรือวิทยากร และเป็นผู้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรวิชาชีพและสังคม ซึ่งนำมาสำหรับความเป็นครูอาชีพที่ได้รับการยกย่องว่าวิชาชีพครูนั้น เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามเกณฑ์เพื่อประเมินพฤติกรรมของครู ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ.2545 และมาตรฐานวิชาชีพครูในมาตรฐานที่ 1 กำหนดไว้ 3 ด้าน คือ การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การ

เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู และศึกษาคุณลักษณะของครู จาก การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ใน สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ว่าได้มีการปฏิบัติเป็นอย่างไร โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็น แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอนใน การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถและด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน 3 ด้าน คือ การศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครู กับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงระดับคุณลักษณะของครู และการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อเป็นข้อมูลให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา คุณลักษณะของครูในด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาการปฏิบัติ กิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามข้อบังคับคุรุสภา พ.ศ. 2548 ให้การปฏิบัติงานมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรม ทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมีกรอบแนวคิดและขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ขอบเขตในการศึกษาด้านคุณลักษณะของครู ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดคุณลักษณะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ด้าน

ปัจจัยเพื่อประเมินภายนอก 4 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้ ที่จำแนกคุณลักษณะของครูโดยภาพรวม 2 ด้าน คือ

1.1 ด้านความรู้ความสามารถ

1.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. ขอบเขตในการศึกษาด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการศึกษาตามเกณฑ์เพื่อประเมินพฤติกรรมของครูในการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ.2545 และข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 เรื่องมาตรฐานวิชาชีพครู โดยได้ศึกษามาตรฐานที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ใน 3 ด้าน คือ

2.1 การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง

2.2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

2.3 การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 10 สถานศึกษา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 717 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 10 สถานศึกษา ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 254 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 สถานภาพครู จำแนกตาม

1.1.1 เพศ

1.1.2 วุฒิการศึกษา

1.1.3 ประสบการณ์

1.1.4 ประเภทสาขาวิชาที่สอน

1.2 คุณลักษณะของครู จำแนกตาม

1.2.1 ด้านความรู้ความสามารถ

1.2.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ใน 3 ด้าน คือ

2.1 การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง

2.2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

2.3 การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. **คุณลักษณะของครู** หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวครูตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัยเพื่อประเมินภายนอก ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยจำแนกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม

1.1 ด้านความรู้ความสามารถ หมายถึงการมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา มีความรู้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีความรู้ความสามารถในการประเมินผล การเรียนการสอน รู้จักแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

1.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึงคุณงามความดีที่ปฏิบัติด้วยความถูกต้อง วางตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติและบุคลิกภาพ มีความเอื้ออาทร เข้าใจและเข้าใจใฝ่ผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู

2. **การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของครู** หมายถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการของครู ในสายงานสอนเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพใน 3 ด้าน คือ

2.1 การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง หมายถึงการพัฒนาวิชาชีพของครูโดยการสำรวจตนเอง แสวงหาความรู้ การศึกษาจากเอกสาร ตำรา วารสารวิชาชีพ และสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต E-learnig

2.2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ หมายถึง การที่ครูเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพครู เป็นสมาชิกและการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร สมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู การเป็นผู้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครู

2.3 การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงานขององค์กร สมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู เป็นผู้จัดทำและเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุม อบรม สัมมนา และมีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ

3. **ครู** หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4. **สถานภาพครู** หมายถึง คุณลักษณะปัจจัยด้านประชากรของครู ได้แก่ เพศ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ และประเภทสาขาวิชาที่สอน

5. **วุฒิการศึกษา** หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของข้าราชการครู แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี

6. **ประสบการณ์** หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

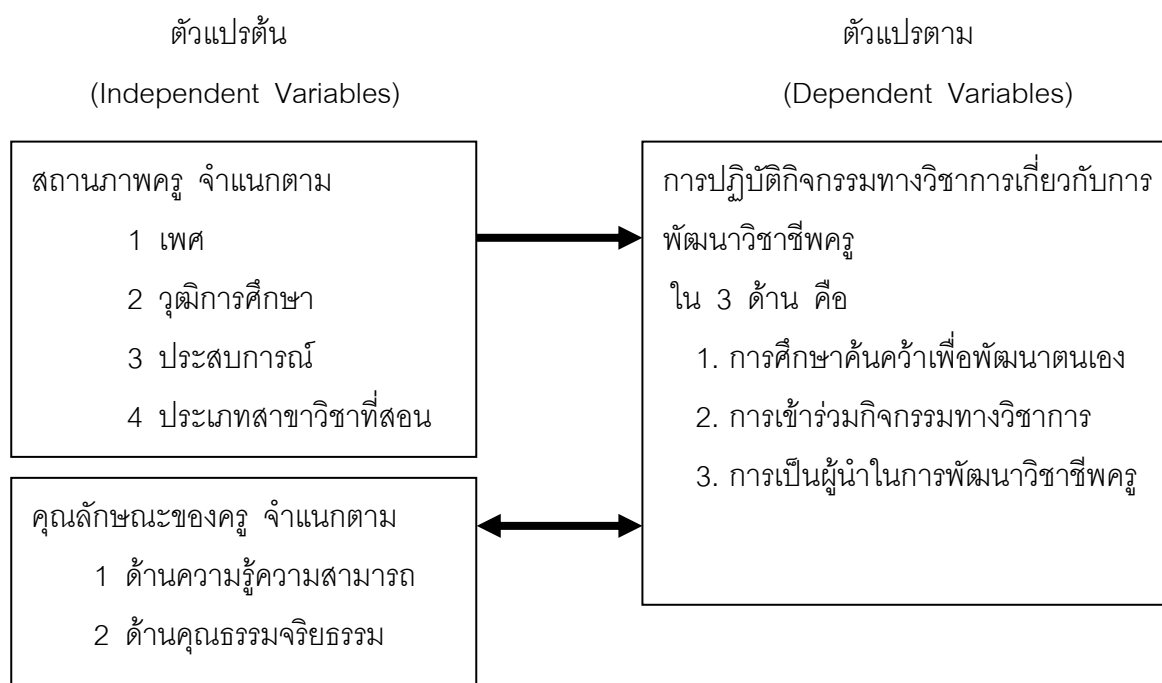
7. **ประเภทสาขาวิชาที่สอน** หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาขาวิชาที่จัดการเรียนการสอนในสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร จำแนกเป็น 6 ประเภทวิชา คือ ช่าง อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ คหกรรม ศิลปกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

8. **สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร** หมายถึง ส่วนราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมีสถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 10 สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคดุสิต วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม กาญจนภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง วิทยาลัยพาณิชยกรรมบุรี วิทยาลัยพาณิชยกรรมเซตุน วิทยาลัยอาชีวศึกษารณบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี และวิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ก : 61-62) โดยกำหนดคุณลักษณะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัยมาประยุกต์ใช้ ซึ่งจำแนกคุณลักษณะของครู 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม กำหนดเป็นตัวแปรต้น ส่วนการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ได้นำเกณฑ์เพื่อประเมินพฤติกรรมของครูในการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในระดับคุณภาพที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ.2545 (2545 : 43) และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 (2549 : 17) เรื่องมาตรฐานวิชาชีพครูด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในมาตรฐานที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู มากำหนดเป็นตัวแปรตามใน 3 ด้าน คือ การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการและการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู ส่วนในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยของ

เจนการณั์ เพียงปราชญ์ (2540 : 56) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับคุณธรรม จรรยาบรรณของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมของครูโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ วรณวิทย์ รัตนสุทธิกุล (2544 : 99 – 100) ที่ศึกษามาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2537 และพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความสัมพันธ์กันโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดดังกล่าวมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

คุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำมาใช้เพื่อประกอบการวิจัย และได้นำเสนอโดยแบ่งหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1. การจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการอาชีวศึกษา
 - 1.2 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 - 1.3 การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 - 1.4 การจัดอาชีวศึกษาในสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร
 - 1.5 การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร
2. หลักการ แนวคิดคุณลักษณะของครู
 - 2.1 ความหมายคุณลักษณะของครู
 - 2.2 คุณลักษณะของครู
 - 2.3 คุณลักษณะเฉพาะของครูอาชีวศึกษา
 - 2.3.1 ด้านความรู้ความสามารถ
 - 2.3.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม
3. การพัฒนาวิชาชีพครู
 - 3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพครู
 - 3.2 การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู
 - 3.3 มาตรฐานวิชาชีพครู
 - 3.4 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 3.4.1 การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง
 - 3.4.2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ
 - 3.4.3 การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู
4. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.1 ความหมายของการอาชีวศึกษา

นักการศึกษาไทยได้ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542:13) ให้ความหมายของการอาชีวศึกษาว่าเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตโดยมุ่งให้ผู้ได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมมีสมรรถภาพในการทำงาน มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมทั้งความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต การแปรรูปและการจำหน่าย ซึ่งในแง่ของการจัดการอาชีวศึกษานั้น หมายถึงการศึกษาวิชาชีพสาขาต่างๆ ที่อาศัยความรู้ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งรวมถึงการศึกษาในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อผลิตกำลังคนตั้งแต่ระดับแรงงานทั่วไป (Unskilled) ไปจนถึงแรงงานฝีมือ (Skilled)

ทัศนา แสงศักดิ์ (2542 : 53) กล่าวว่าการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการศึกษาและฝึกอบรมทางด้านอาชีพในระดับต่างๆ เพื่อให้ไปประกอบอาชีพหรือไปทำงานตามที่ต้องการได้ เป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่มีงานทำมีรายได้ ดังนั้นในกระบวนการบริหารจัดการจะเน้นในเรื่องการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อสามารถทำงานได้ทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา

ธีรฤทธิ บุญโยธิน (2542 : 3) ให้ความหมายของคำว่าอาชีวศึกษา หมายถึงการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพ โดยจัดเป็นขบวนการศึกษาที่มุ่งพัฒนา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในด้านทักษะ หรือความชำนาญงาน (Psychomotor Domain) ด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Domain) ด้านเจตคติ (Affective Domain) เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่ตนเลือกเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2543 : 65) ได้กล่าวถึงความหมายของการอาชีวศึกษาไว้ว่า อาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ มีฝีมือที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ตลอดจนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางปัญญา ร่างกาย จิตใจ และความสามารถเพื่อประกอบอาชีพการงาน อาชีวศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตลอดเวลาไม่มีข้อจำกัดเรื่องวัย กลุ่มเป้าหมายควรเป็นคนทุกคนที่สนใจมุ่งเสริมทักษะเพื่อเข้าสู่การงานอาชีพ และการงานอาชีพที่หลากหลายก็ต้องการคนที่มีความถนัดทางทักษะ และความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ระดับเบื้องต้นไปจนถึงระดับสูงยิ่งขึ้น

วีระพันธ์ สิทธิพงศ์ (2543 : 4) ได้ให้ความหมายของการอาชีวศึกษา ตามแนวของ UNESCO ไว้ว่า การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรด้านฝีมือระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าสำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพช่างและงานต่าง ๆ อาชีวศึกษาปกติจัดขึ้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะต้องจัดให้มีการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาทฤษฎีสัมพันธ์ และฝึกภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาฝีมือที่ต้องการสำหรับอาชีพหนึ่ง ๆ สัดส่วนของวิชาต่าง ๆ จะแตกต่างกันแต่ตามปกติจะเน้นภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ

จรรยา ชูลาภ (2543 : 4) กล่าวว่าการจัดการด้านอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนไปทำงานในระดับช่างฝีมือ ช่างกึ่งฝีมือ ช่างเทคนิค และช่างเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ

เกษม วัฒนชัย (2545 : 27) กล่าวว่าไว้ว่าการอาชีวศึกษา คือแผนการศึกษาเพื่อนำไปสู่การมีอาชีพที่มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้ด้วย ดังนั้นจึงควรพิจารณาว่าทำอย่างไร หลักสูตรอาชีวศึกษาแต่ละสาขาวิชาในขณะนี้ที่เปิดสอนอยู่ จึงทันสมัย ทันวิชาการ ทันต่อสังคมสมัยใหม่ที่มีความหลากหลาย มีการพัฒนาอาจารย์ที่มีอยู่ จัดหาอาจารย์ใหม่ให้ทันกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ จำเป็น พัฒนาหรือจัดอุปกรณ์การเรียนและการฝึกงานให้ทันกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1362) ได้ให้ความหมายของอาชีวศึกษาว่า หมายถึง การศึกษาที่มุ่งไปในทางช่างฝีมือ สำหรับภาษาอังกฤษใช้คำว่า Education, Vocational Education Technical Education และ Technical and Vocational Education

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการอาชีวศึกษาหมายถึงการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านทักษะหรือความชำนาญด้านความรู้ ความเข้าใจ และด้านเจตคติให้มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ และจัดประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมและความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง

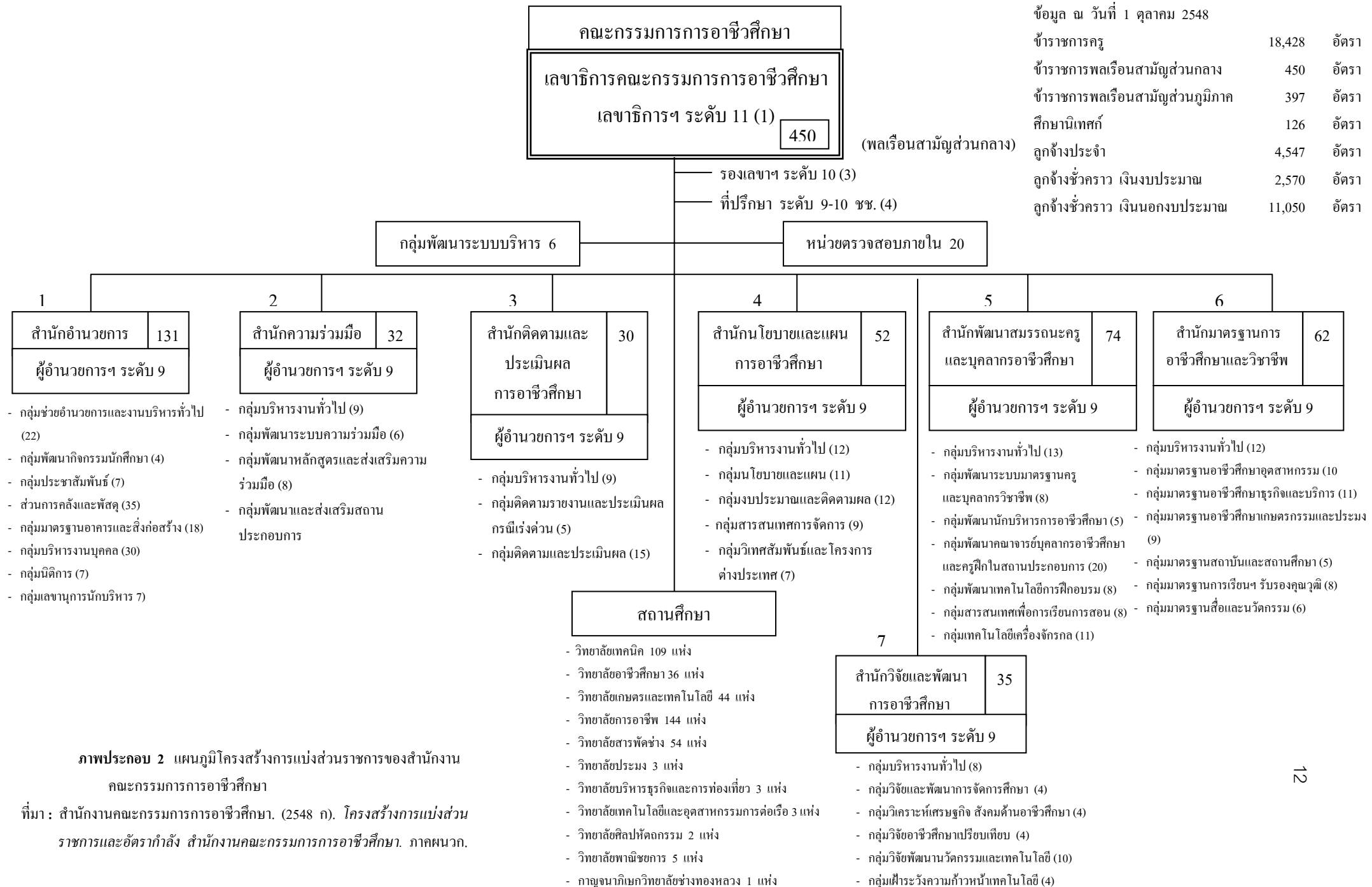
1.2 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แบ่งส่วนราชการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ.

2546 ก : 89)

1. สำนักอำนวยการ
2. สำนักความร่วมมือ
3. สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา
4. สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา
5. สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
6. สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
7. สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา

แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการและอัตรากำลัง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.3 การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบการจัดการอาชีวศึกษา ได้จัดตั้งขึ้นมาเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2484 มีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาในงานวิชาชีพของกระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ได้เปลี่ยนชื่อจากกรมอาชีวศึกษาเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแบ่งเป็น 9 ประเภทวิชา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2548 ข : 6-13)

1. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดทุกประเภท โดยเปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยช่างกล วิทยาลัยการต่อเรือ และศูนย์ฝึกวิชาชีพอุตสาหกรรมต่อเรือ

2. ประเภทวิชาเกษตรกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ทางเกษตร วิธีการปฏิบัติงานทางเกษตรทุกสาขาวิชา โดยเปิดสอนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ศูนย์ฝึกอบรมวิศกรรมเกษตร และวิทยาลัยประมง

3. ประเภทวิชาประมง เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ทางประมงและวิธีการปฏิบัติงานทางประมงทุกสาขาวิชา โดยเปิดสอนในวิทยาลัยประมง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และศูนย์ฝึกอบรมวิศกรรมเกษตร

4. ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมการปฏิบัติงานในภาคธุรกิจ เป็นลักษณะงานในสำนักงานและงานบริการเป็นหลัก โดยเปิดสอนในวิทยาลัยพณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคที่ไม่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดนั้นๆ วิทยาลัยการอาชีพ และวิทยาลัยสารพัดช่าง

5. ประเภทวิชาคหกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติเกี่ยวกับการประดิษฐ์ตกแต่ง การออกแบบเสื้อผ้า โภชนาการและเครื่องแต่งกาย โดยเปิดสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคที่ไม่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดนั้นๆ วิทยาลัยการอาชีพ และวิทยาลัยสารพัดช่าง

6. ประเภทวิชาศิลปกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติงานด้านศิลปะในสาขาต่างๆ งานหัตถกรรม และศิลปประยุกต์ โดยเปิดสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคที่ไม่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดนั้นๆ วิทยาลัยการอาชีพ และวิทยาลัยสารพัดช่าง

7. ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการ และการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวการบริการ โดยเปิดสอนในวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว

8. ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ และการปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมด้านสิ่งทอทั้งหมดทุกประเภท โดยเปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี

9. ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ในการใช้ระบบเครือข่ายในการปฏิบัติงาน การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในงานธุรกิจ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศในการปฏิบัติงานโดยเปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยพัฒนการอินทราชัย และวิทยาลัยพัฒนการบางนา

1.4 การจัดอาชีวศึกษาในสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 20 ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาได้จัดการศึกษาสนองต่อความต้องการบุคคลและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการผลิตคนเข้าสู่ตลาดแรงงานอาชีพ โดยการเตรียมคนเฉพาะด้านเฉพาะทางเพื่ออาชีพต่างๆ เช่น ช่าง การค้าขาย การควบคุมเครื่องจักรอุตสาหกรรม เพื่อเข้าสู่การงานอาชีพที่ดี ซึ่งผู้เรียนควรได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ตามความถนัด ความสามารถของแต่ละคนที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้เรียนควรได้เรียนในสถานที่จริงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ก็คือการเรียนในสถานประกอบการนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ก็ต้องทำให้สถานศึกษากับสถานประกอบการเป็นสถานที่เดียวกัน โดยเป็นรูปแบบผสม คือรูปแบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ซึ่งนโยบายการอาชีวศึกษาได้มุ่งเน้นการส่งเสริมการขยายตัวของภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อการงานอาชีวะมากขึ้น และจะทำให้สถานประกอบการได้กำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการของงาน ดังนั้นอาชีวศึกษาควรเป็นการศึกษาตลอดชีวิต คือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ไม่มีข้อจำกัดเรื่องวัย กลุ่มเป้าหมายควรเป็นคนที่มีความสนใจมุ่งเสริมทักษะเพื่อเข้าสู่การงานอาชีพ โดยพัฒนาคนที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน ตั้งแต่ระดับเบื้องต้นจนถึงระดับสูงยิ่งขึ้น ให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคโลกาภิวัตน์ (สงกรานต์ โพธิ์ภิรมย์. 2545 : 13-15)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แบ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษารายภาค ได้ดังนี้

ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		กรุงเทพฯและปริมณฑล	
จังหวัด	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	จังหวัด	จำนวน	จังหวัด	จำนวน
แม่ฮ่องสอน	2	นครสวรรค์	6	นครนายก	3	เลย	4	ชุมพร	6	กรุงเทพฯ	21
เชียงใหม่	7	อุทัยธานี	3	ปราจีนบุรี	4	หนองคาย	5	ระนอง	3	นนทบุรี	1
เชียงราย	7	ชัยนาท	3	ฉะเชิงเทรา	7	หนองบัวลำภู	2	สุราษฎร์ธานี	7	ปทุมธานี	3
ลำพูน	4	ลพบุรี	7	สระแก้ว	3	อุดรธานี	9	กระบี่	5	สมุทรปราการ	4
ลำปาง	5	สิงห์บุรี	5	ชลบุรี	8	สกลนคร	4	นครศรีธรรมราช	11	รวม	29
อุตรดิตถ์	4	อ่างทอง	3	ระยอง	5	นครพนม	3	ตรัง	7		
แพร่	6	สระบุรี	7	จันทบุรี	4	ขอนแก่น	10	พัทลุง	6		
น่าน	4	พระนครศรีอยุธยา	8	ตราด	3	มหาสารคาม	2	สงขลา	9		
พะเยา	4	สุพรรณบุรี	6	รวม	37	กาฬสินธุ์	6	ปัตตานี	7		
ตาก	4	กาญจนบุรี	6		มุกดาหาร	2	ยะลา	5			
กำแพงเพชร	4	นครปฐม	6		ชัยภูมิ	5	ภูเก็ต	4			
สุโขทัย	6	สมุทรสาคร	2		ร้อยเอ็ด	8	พังงา	4			
พิษณุโลก	6	ราชบุรี	7		ยโสธร	3	สตูล	3			
พิจิตร	4	เพชรบุรี	6		อำนาจเจริญ	2	นราธิวาส	3			
เพชรบูรณ์	5	ประจวบคีรีขันธ์	4		นครราชสีมา	12	รวม	80			
รวม	72	สมุทรสงคราม	3		บุรีรัมย์	6					
		รวม	82		สุรินทร์	7					
				ศรีสะเกษ	6						
				อุบลราชธานี	8						
				รวม	104						

ภาพประกอบ 3 การแบ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษารายภาค

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2548 ค). การปฏิรูปอาชีวศึกษา. (ภาคผนวก)

รวมสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั้งสิ้น 404 แห่ง ดังนี้

1. วิทยาลัยเทคนิค	109 แห่ง	7. วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์	3 แห่ง
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษา	36 แห่ง	8. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม	2 แห่ง
3. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	44 แห่ง	9. วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว	3 แห่ง
4. วิทยาลัยสารพัดช่าง	54 แห่ง	10. วิทยาลัยประมง	3 แห่ง
5. วิทยาลัยการอาชีพ	144 แห่ง	11. กาญจนานิเทศวิทยาลัยช่างทองหลวง	1 แห่ง
6. วิทยาลัยพณิชยการ	5 แห่ง		

สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร เป็นหน่วยงานราชการตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้จัดตั้งขึ้นตามแนวทางการปฏิรูปอาชีวศึกษา เพื่อให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 10 แห่ง ดังนี้

1. วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม
2. วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง
3. วิทยาลัยเทคนิคดุสิต
4. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา
5. วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี
6. วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี
7. วิทยาลัยพณิชยการเซตุน
8. กาญจนานิเทศวิทยาลัยช่างทองหลวง
9. วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี
10. วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง

ระบบการศึกษาของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร แบ่งได้เป็น 2 ระบบ ดังนี้

1. ระบบปกติ คือการจัดการเรียนการสอนภาคปกติ และภาคสมทบ
2. ระบบทวิภาคี คือการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ปวช. และ ปวส. เป็นรูปแบบการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยผู้เรียนจะได้เข้าฝึกปฏิบัติการทำงานจริงที่สถานประกอบการ และเรียนทฤษฎีที่สถานศึกษาตลอดระยะเวลา 3 ปี ของหลักสูตร ปวช. และ 2 ปี ของหลักสูตร ปวส.

การจัดการศึกษาในด้านการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้จัดเปิดสอนในหลักสูตรต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งใน
ปัจจุบันได้จัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ จำแนกออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา. 2546 : 9)

1. ระดับกึ่งฝีมือ ได้แก่ หลักสูตรระยะสั้นต่าง ๆ และหลักสูตรประกาศนียบัตรช่างฝีมือ
(ปชม.) ซึ่งทำการเปิดสอนในวิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง และกาญจนา
ภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง โดยหลักสูตรระยะสั้นใช้เวลาเรียน จำนวน 225 ชั่วโมง (หลักสูตร 3
เดือน) และหลักสูตรประกาศนียบัตรช่างฝีมือ (ปชม.) ใช้เวลาเรียน 1,350 ชั่วโมง (หลักสูตร 1 ปี) เป็น
การอบรมวิชาชีพระยะสั้นตามความต้องการและความจำเป็นของประชาชน เพื่อนำความรู้ไปประกอบ
อาชีพตามความถนัดและความสนใจของตน

2. ระดับฝีมือ ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งทำการเปิดสอนใน
สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ทั้ง 10 แห่ง เป็นหลักสูตรที่ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 3 ปี โดยรับผู้ที่
จบมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)

3. ระดับเทคนิค ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ซึ่งทำการเปิดสอนใน
สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ทั้ง 10 แห่ง เป็นหลักสูตรที่ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 2 ปี โดยรับผู้ที่
จบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)

4. ระดับอาชีพ ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) ทำการเปิดสอน
ในวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี เป็นหลักสูตรที่ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 2 ปี โดยรับผู้ที่จบหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในปัจจุบันเปิดสอนในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์

การจัดโครงสร้างหลักสูตรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร แบ่งได้เป็น 2 ระดับ ดังนี้
(สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2549 ง : 8 – 15)

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกอบด้วย 5 ประเภทวิชา ดังนี้

1.1 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม มี 13 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขางานยานยนต์ 2) สาขา
งานตัวถังและสีรถยนต์ 3) สาขาเครื่องมือกล 4) สาขางานโลหะการ 5) สาขางานไฟฟ้ากำลัง 6)
สาขางานอิเล็กทรอนิกส์ 7) สาขางานแมคคาทรอนิกส์ 8) สาขางานก่อสร้าง 9) สาขางานเทคนิค
สถาปัตยกรรม 10) สาขางานสำรวจ 11) สาขางานโยธา 12) สาขางานอุตสาหกรรมเครื่องเรือนและ
ตกแต่งภายใน และ 13) สาขางานแว่นตา ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาม
วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง และวิทยาลัย
เทคนิคดุสิต

1.2 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม มี 6 สาขางาน ได้แก่ 1)สาขางานการบัญชี 2) สาขางานขาย 3) สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ 4) สาขางานสำนักงาน (สำหรับคนพิการทางสายตา) 5) สาขางานธุรกิจค้าปลีก และ 6) สาขาวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี วิทยาลัยพาณิชยกรรมเซตุน และวิทยาลัยพาณิชยกรรมธนบุรี

1.3 ประเภทวิชาคหกรรม มี 7 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขางานคหกรรมการผลิต 2)สาขางานตัดเย็บเสื้อผ้า 3) สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย 4) สาขางานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป 5) สาขาวิชาอาหารและเครื่องโภชนาการ 6) สาขางานอาหารและโภชนาการ และ 7) สาขางานธุรกิจอาหาร ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา

1.4 ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มี 1 สาขางาน ได้แก่ สาขางานการโรงแรม ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง วิทยาลัยพาณิชยกรรมเซตุน และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา

1.5 ประเภทวิชาศิลปกรรม มี 9 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขาวิชาช่างทองหลวง 2)สาขางานเครื่องประดับอัญมณี 3) สาขาวิชาพิมพ์สีกรีน 4) สาขาวิชาศิลปกรรม 5) สาขางานจิตรศิลป์ 6) สาขางานออกแบบ 7) สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม 8) สาขาเทคโนโลยีการถ่ายภาพและวีดิทัศน์ และ9) สาขางานเทคโนโลยีนิเทศศิลป์ ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา และกาญจนาภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกอบด้วย 6 ประเภทวิชา ดังนี้

2.1 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม มี 16 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขางานยานยนต์ 2) สาขางานช่างเทคนิคการผลิต 3) สาขาช่างเทคนิคโลหะ 4) สาขางานเทคนิควิศวกรรมงานเชื่อม 5) สาขาช่างไฟฟ้ากำลัง 6) สาขางานอิเล็กทรอนิกส์ 7) สาขาวิชาช่างเทคโนโลยีโทรคมนาคม 8) สาขางานแมคคาทรอนิกส์ 9) สาขาช่างเทคนิคอุตสาหกรรม 10) สาขางานก่อสร้าง 11) สาขาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม 12) สาขางานสำรวจ 13) สาขางานโยธา 14) สาขางานอุตสาหกรรมเครื่องเรือนและการตกแต่งภายใน 15) สาขาช่างเทคนิคแวนตาและเลนส์ และ16) สาขางานเทคนิคคอมพิวเตอร์ ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง และวิทยาลัยเทคนิคดุสิต

2.2 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ มี 6 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขาวิชาการบัญชี 2) สาขาวิชาการตลาด 3) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ 4) สาขาวิชาการเลขานุการ 5) สาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก และ 6) สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง วิทยาลัยเทคนิคดุสิต วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี วิทยาลัยพาณิชยกรรมเซตุน และวิทยาลัยพาณิชยกรรมธนบุรี

2.3 ประเภทวิชาคหกรรม มี 7 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขางานธุรกิจงานประดิษฐ์ 2) สาขางานการตัดเย็บเสื้อผ้าสตรีชั้นสูง 3) สาขางานเทคโนโลยีภูษากัณฑ์ 4) สาขางานวิชาอาหารและโภชนาการ 5) สาขางานการประกอบอาหาร 6) สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป และ 7) สาขางานอุตสาหกรรมเสื้อผ้า ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา

2.4 ประเภทวิชาศิลปกรรม มี 12 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขางานเทคโนโลยีการถ่ายภาพและวีดิทัศน์ 2) สาขาวิชาจิตรกรรมสากล 3) สาขาวิชาช่างทองหลวง 4) สาขาวิชาเทคนิคการทำต้นแบบและการหล่อเครื่องประดับอัญมณี 5) สาขาวิชาการออกแบบเครื่องประดับอัญมณี 6) สาขาวิชาเทคโนโลยีการทอผ้าไหมและผ้าพื้นเมือง 7) สาขาวิชาการพิมพ์สกรีน 8) สาขาวิชาออกแบบพาณิชย์ศิลป์ 9) สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ 10) สาขาวิชาเครื่องเคลือบดินเผา 11) สาขาวิชาการวิเคราะห์และควบคุมคุณภาพอัญมณีและเครื่องประดับ และ 12) สาขาวิชาเครื่องประดับอัญมณี ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา และกาญจนาภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง

2.5 ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มี 1 สาขางาน ได้แก่ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง

2.6 ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มี 2 สาขางาน ได้แก่ 1) สาขาวิชาการโรงแรมและการบริการ และ 2) สาขาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันทำการเปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา

การจัดการศึกษาในวิทยาลัยต่างๆของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ยังคงมีสถานภาพและภาระหน้าที่ในการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงานในระดับชุมชนต่อไป โดยมีรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการรวมกลุ่มกัน เพื่อกำหนดเป้าหมายในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกัน การสร้างมาตรฐานร่วมกัน และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งการอาชีวศึกษามีแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะปฏิรูปการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีการพัฒนาระบบการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูจะต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ ใฝ่รู้เข้าไปเรียนรู้ในสถานประกอบการพร้อมกับผู้เรียน เพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดแก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คือรู้จักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน ซึ่งครูทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาอบรมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยครูผู้สอนจะต้องปรับแนวคิดใหม่ที่ว่าการศึกษาเท่านั้นที่แก้ปัญหาวิกฤตของสังคมไทยได้ ปรับวิธีการปฏิบัติงานโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนการสอน ตลอดจนพัฒนาความก้าวหน้าของวิชาชีพครูเพื่อเพิ่มศักยภาพของวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดา ดวงเทพ. (2547 : 16) ที่กล่าวว่าในการจัดการศึกษาของการอาชีวศึกษา

เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะทางวิชาชีพ ที่สอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระ โดยมุ่งมั่นที่จะพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยครูจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการจัดการทางด้านหลักสูตรเชิงบูรณาการ เพื่อให้ครูปฏิบัติงานบังเกิดผลดีต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม

การพัฒนาบุคลากรในองค์กรถือเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคามได้ตระหนักถึงคุณภาพของครูอาชีวศึกษาที่ดีได้ จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยการส่งเสริมให้ความรู้แนวคิดใหม่ๆ ด้านความสามารถ ความถนัด และทักษะในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในองค์กร ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งในการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยได้กล่าวถึงใน 3 ด้าน คือ การศึกษาต่อ การประชุม อบรม สัมมนา และการเป็นวิทยากรของข้าราชการครู เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูของสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคามให้สูงขึ้น

การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ในปี 2548 มีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม. 2549 : 1 – 3)

1. วิทยาลัยเทคนิคราชสีห์ธาราม มีการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย

- การศึกษาต่อของข้าราชการครู ในปี 2548 มีจำนวน 1 คน คือ ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- การประชุม อบรม สัมมนาของข้าราชการครู ที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ปี 2548 มีจำนวน 4 ครั้ง คือ ประชุมป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ประชุมเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ อบรมโครงการพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา และสัมมนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ
- การเป็นวิทยากรของข้าราชการครู ในปี 2548 มีจำนวน 3 คน คือ การอบรมให้ความรู้ด้านช่างยนต์ และช่างแอร์

2. วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง มีการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย

- การศึกษาต่อของข้าราชการครู ในปี 2548 มีจำนวน 1 คน คือ ข้าราชการครูศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและสารสนเทศ ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- การประชุม อบรม สัมมนาของข้าราชการครูที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ปี 2548 มีจำนวน 1 ครั้ง คือ อบรมโครงการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของข้าราชการครูด้านบูรณาการเรียนการสอนข้ามสาระ

- การเป็นวิทยากรของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน 7 คน คือการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่กำลังพลของกองพันทหารสื่อสาร และโครงการอบรมและพัฒนาทักษะทางช่าง 2548 ณ เดอะมอลล์ บางกะปิ

3. วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย มีการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย

- การศึกษาต่อของข้าราชการครู ในปี 2548 มีจำนวน 2 คน คือผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก สาขารัฐศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และข้าราชการครูศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิศวกรรมศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยจุฬารัตน์

- การประชุม อบรม สัมมนาของข้าราชการครูที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ปี 2548 มีจำนวน 1 ครั้ง คือ ประชุมจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ ระดับ ปวส.

- การเป็นวิทยากรของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน - คน

4. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา

- การศึกษาต่อของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน - คน

- การประชุม อบรม สัมมนาของข้าราชการครูที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ปี 2548 มีจำนวน 1 ครั้ง คือ สัมมนาพัฒนาการสอนแบบบูรณาการ

- การเป็นวิทยากรของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน 2 คน คือ การอบรมให้ความรู้ด้านคนกรรมและศิลปะออกแบบ

5. วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

- การศึกษาต่อของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน - คน

- การประชุม อบรม สัมมนาของข้าราชการครูที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ปี 2548 มีจำนวน 2 ครั้ง คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอบรมพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- การเป็นวิทยากรของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน 3 คน คือการอบรมให้ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ และศิลปะงานสร้างสรรค์

6. วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี

- การศึกษาต่อของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน 2 คน คือข้าราชการครูศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

- การประชุม อบรม สัมมนาของข้าราชการครูที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ปี 2548 มีจำนวน 3 ครั้ง คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อบรมโครงการพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา และประชุมแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

- การเป็นวิทยากรของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน 4 คน คือการอบรมให้ความรู้การประกันคุณภาพภายในและภายนอก

7. วิทยาลัยพณิชยการเซตุน

- การศึกษาต่อของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน 3 คน คือข้าราชการครูศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา ณ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สาขาบริหารธุรกิจ ณ วิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และสาขาการตลาด ณ มหาวิทยาลัยบูรพา

- การประชุม อบรม สัมมนาของข้าราชการครูที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ปี 2548 มีจำนวน 3 ครั้ง คือ ประชุมคุณภาพการจัดการสอนอาชีวศึกษา ประชุมจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ และอบรมโครงการพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา

- การเป็นวิทยากรของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน 2 คน คือ การอบรมให้ความรู้การใช้ข้อมูลทางการเงินและบัญชี

8. กาญจนานิเทศวิทยาลัยช่างทองหลวง

- การศึกษาต่อของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน 1 คน คือข้าราชการครูศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาศิลปกรรม ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- การประชุม อบรม สัมมนาของข้าราชการครูที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ปี 2548 มีจำนวน 1 ครั้ง คือ การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาช่างทองหลวง

- การเป็นวิทยากรของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน - คน

9. วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี

- การศึกษาต่อของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน 3 คน คือข้าราชการครูศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาคอมพิวเตอร์ ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 2 คน และสาขาบริหารการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 1 คน

- การประชุม อบรม สัมมนาของข้าราชการครูที่จัดขึ้นในสถานศึกษา ปี 2548 มีจำนวน 2 ครั้ง คือ การอบรมโดยการเรียนรู้แบบ E-Learning และการอบรมหลักสูตรอาชีวศึกษาภาษาอังกฤษ

- การเป็นวิทยากรของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน - คน

10. วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง

- การศึกษาต่อของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน - คน

- การประชุม อบรม สัมมนาของข้าราชการครูที่จัดขึ้นในสถานศึกษาปี 2548 มีจำนวน 3 ครั้ง คือ การอบรมพัฒนาองค์กรด้านการจัดการเรียนการสอน การประชุมความร่วมมือในการจัดการศึกษาแบบระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และการอบรมโครงการพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา

- การเป็นวิทยากรของข้าราชการครูในปี 2548 มีจำนวน 5 คน คือ การอบรมให้ความรู้ด้านการประกันคุณภาพ สาขาวิชาชีพต่างๆ สาขาอาหารและโภชนาการ สาขาไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และสาขาช่างยนต์

การเปรียบเทียบการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ในปี 2548
ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 10 แห่ง ดังนี้

ลำดับ ที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวน ครู ทั้งหมด	จำนวน ครูที่ ศึกษา ต่อ	คิด เป็น %	จำนวน ครั้งที่จัด ประชุม อบรม สัมมนา	คิด เป็น %	จำนวน ครูที่เป็น วิทยากร	คิด เป็น %
1	วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม	91	1	1.09	4	4.39	3	3.29
2	วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง	105	1	0.95	1	0.95	7	6.66
3	วิทยาลัยเทคนิคดุสิต	63	2	3.17	1	1.58	-	0
4	วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา	74	-	0	1	1.35	2	2.70
5	วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี	81	-	0	2	2.46	3	3.70
6	วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี	110	2	1.81	3	2.72	4	3.63
7	วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน	95	3	3.15	3	3.15	2	2.10
8	กาญจนาภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง	13	1	7.69	1	7.69	-	0
9	วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี	43	3	6.97	2	4.65	1	2.32
10	วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง	42	-	0	3	7.14	5	11.90
	รวม	717	13	1.81	21	2.92	27	3.76

ภาพประกอบ 4 การเปรียบเทียบการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร

ที่มา : สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร. (2549). *คู่มือการพัฒนาบุคลากร*. หน้า 5.

การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้ศึกษาต่อทั้งภาคปกติและภาคคนอกเวลา เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสพการณ์ต่างๆ ให้กับครูโดยตรงและนำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้รับความรู้ สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีพของตนได้อย่างเหมาะสม และการเป็นวิทยากรของข้าราชการครู ผู้บริหารสถานศึกษาควร สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถที่มีอยู่เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อองค์กรวิชาชีพครู เพื่อพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพต่อไป ส่วนการประชุม อบรม สัมมนาในสถานศึกษาทั้ง 10 แห่ง นั้นมีความเหมาะสม กล่าวคือได้มีการจัดขึ้นปีละ 1 – 4 ครั้ง ซึ่งเป็นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในอีกทางหนึ่ง ที่สนองต่อเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง รวมถึงการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้มีคุณค่าและได้รับการยกย่องจากสังคมต่อไป

2. หลักการ แนวคิดคุณลักษณะของครู

การที่จะเป็นครูที่มีคุณลักษณะที่ดีตามที่สังคมคาดหวังไว้ จะต้องเป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ วิชาการ วิชาชีพ เทคนิควิธีการ และบุคลิกลักษณะ สามารถจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยหลายรูปแบบ และสามารถสร้างสื่อการเรียนการสอน ได้ใช้แหล่งวิทยาการให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว และความไม่แน่นอนทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี ค่านิยม วัฒนธรรม คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น ต้องอดทนต่อความยากลำบาก และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงทำให้คุณลักษณะของครูที่ดีในยุคใหม่จึงต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

คุณลักษณะของครูถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของครู โดยครูผู้สอนจะต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณลักษณะของครู ซึ่งได้กำหนดตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและปัจจัยเพื่อประเมินภายนอก 4 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ก : 61 - 62)

1. มาตรฐานด้านมีวิญญูณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 1 ครูมีความเอื้ออาทร เข้าใจ และเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ และเท่าเทียมกัน

ตัวบ่งชี้ 2 ครูมีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ 3 ครูมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 4 ครูวางตนเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติและบุคลิกภาพ

ตัวบ่งชี้ 5 ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู

2. มาตรฐานด้านมีความสามารถในการจัดการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 1 ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตร และเป้าหมายการจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 2 ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ 3 ครูมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอน และการนำการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ

3. มาตรฐานด้านมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 1 ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ 2 ครูมีความสามารถในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ 3 ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ได้

4. มาตรฐานด้านคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ 1 ครูมีคุณวุฒิ มีความถนัด มีความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติการสอน

2.1 ความหมายคุณลักษณะของครู

คุณลักษณะ (Characteristics) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กันดิศ ชลสินธุ์ (2545 : 3) ได้อธิบายคุณลักษณะ หมายถึงสิ่งที่ชี้ให้เห็นลักษณะการกระทำของบุคคล ลักษณะท่าที อุปนิสัย คุณสมบัติ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ทศนคติ ความประพฤติและการปฏิบัติ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 253) ได้ให้ความหมายคุณลักษณะ หมายถึงเครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำ

สาโรช เลี่ยมสกุล (2547 : 4) ได้อธิบายคุณลักษณะ หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นเมื่ออยู่ในบทบาทที่ตนดำรงอยู่ หรือการประพฤติการปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คุณลักษณะหมายถึงสิ่งที่บ่งชี้ถึงลักษณะเฉพาะตัว เพื่อชี้ให้เห็นความดีของบุคคลในด้านการประพฤติและปฏิบัติ

ครู (Teachers) มีความหมายลึกซึ้งและกว้างขวาง ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ประไพ สิริพิเลิศ (2542 : 3) ได้กล่าวว่า ครูคือผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ อบรมสั่งสอน คุณธรรมและจริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งด้านวิทยาการสมัยใหม่ และวิถีแห่งการดำเนินชีวิต รวมถึงเป็นผู้จัดประสบการณ์ ชี้นำ และอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าและเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2542 : 13) ได้กล่าวถึงบทกลอนเกี่ยวกับครูไว้ดังนี้

ใครคือครู ครูคือใครในวันนี้	ไซ่อยู่ที่ปริญญามหาศาล
ไซ่อยู่ที่เรียกว่า ครู อาจารย์	ไซ่อยู่นานสอนนานในโรงเรียน
ครูคือผู้ชี้นำทางความคิด	ให้รู้ถุรู้ผิดคิดอ่านเขียน
ให้รู้ทุกขรู้ยากรู้พากเพียร	ให้รู้เปลี่ยนแปลงสู้สร้างงาน
ครูคือผู้ยกระดับวิญญาณมนุษย์	ให้สูงกว่าสัตว์เดรัจฉาน
ครูคือผู้สั่งสมอุดมการณ์	มีดวงมานเพื่อมวลชนใช้ตนเอง
ครูจึงเป็นนักสร้างผู้ยิ่งใหญ่	สร้างคนจริงสร้างคนกล้าสร้างคนเก่ง

สร้างคนให้ได้เป็นตัวของตัวเอง

ขอมอบเพลงนี้มาบูชาครู

เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล (2543 : 12) ได้อธิบายว่า ครูคือผู้ที่ทำหน้าที่สั่งสอนอบรมศิษย์ ทั้งด้านความรู้และความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นกัลยาณมิตร รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ในทุก ๆ ด้าน

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2544: 29) ได้กล่าวถึง “ครู” คือผู้ทำให้ศิษย์รู้จักตนเอง เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวม และเกิดฉันทะในการเรียนรู้พัฒนาตนเองตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 (2546 : 3) ได้อธิบาย “ครู” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษา ที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 225) ได้ให้ความหมาย “ครู” หมายถึงผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์

สมพงษ์ มะใบ (2546: 20) ได้อธิบายว่า ครูหมายถึงบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน อบรมดูแลความประพฤติของศิษย์ ด้วยวิธีการอย่างหลากหลายทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน รวมถึงเป็นผู้มีคุณธรรมและจรรยาบรรณแก่การเคารพของศิษย์

อัญชนา เนื่องจำนงค์ (2546 : 18 – 19) ได้ให้ความหมาย “ครู” คือบุคคลที่มีหน้าที่ในการสั่งสอนศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์เพื่อให้มีความรอบรู้และพัฒนาตนเองจากความรู้ไปสู่ความเป็นผู้รอบรู้ ที่บุคคลทั่วไปให้ความเคารพและยกย่องนับถือ ดังนั้นผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูจึงต้องมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ตลอดเวลา ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติและลักษณะพิเศษที่ได้ชื่อว่ามีความเป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง

สุดา ด่วงเทพ (2547 : 18) ได้อธิบายว่า ครูคือผู้ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นผู้ที่มีความรู้และเพียบพร้อมไปด้วยคุณงามความดี เพื่อศิษย์จะได้นำเอาความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพหาเลี้ยงตน และคุณงามความดีที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครูนั้น จะทำให้ศิษย์นำไปใช้เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

เปรม ติณสูลานนท์ (2549 : 6) ได้ให้ความหมาย ครูอาชีพ หมายถึงครูที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู มีความรักความเป็นครูอยู่ในสายเลือด รักและห่วงใยศิษย์ประดุจลูกหลานทุกลมหายใจ รักสถาบัน เสียสละเวลาส่วนตัวให้แก่ศิษย์ ให้แก่สถาบัน ด้วยความเต็มใจ มีความเข้าใจ ภูมิใจในความเป็นครูมีอาชีพคือรอบรู้จริง รู้ครบถ้วนในสาขาวิชาที่รับผิดชอบและเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเทียบ “ครู” ในความหมายต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ครูคือปูชนียบุคคล ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ ครูคือเรือจ้าง ครูคือเปลวเทียนส่องทาง ครูคือผู้สร้างโลก ครูคือวิศวกร

สังคม ครูคือแสงเทียนหรือดวงประทีป ครูคือกระจกเงาของเด็ก ครูจึงเป็นผู้ทรงคุณค่าแก่การเคารพ เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ ฝึกฝนให้ศิษย์เป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ เพื่อให้สามารถไปประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมเพราะครูคือแบบอย่างที่ดีของศิษย์ ดังนั้นอาชีพครูจึงจะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และใฝ่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ และครูยังต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของอาชีพการที่ได้ชื่อว่าเป็น“ครูดี” นั้นจึงต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะบางประการ ที่แตกต่างจากผู้ประกอบวิชาชีพอื่น การกำหนดลักษณะของครูที่ดีนั้นล้วนแต่มีคุณค่าในการทำมาเข้าใจ และใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาลักษณะที่ดีที่พึงประสงค์ได้ในอนาคต ดังนั้น “ครู” จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์ในการชี้นำความเจริญมาสู่สังคมที่สังคมจะระลึกถึงคุณงามความดีของครูอย่างไม่เสื่อมคลาย(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1 – 2)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ครูหมายถึงผู้ที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีความรู้ ความสามารถในวิชาที่สอน เป็นผู้จัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้เกิดการฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ใฝ่หาความรู้ด้านวิชาการ และวิชาชีพครูอยู่เสมอ มีคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมดูแลความประพฤติของศิษย์ด้วยความจริงใจ คุณงามความดีที่ครูได้สั่งสมมาเป็นเวลานานจึงได้รับการยกย่อง เคารพ เชื้อถือ ศรัทธาจากศิษย์ตลอดไป

2.2 คุณลักษณะของครู

คุณลักษณะของครูอันเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม ที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จของผู้เรียน คือ ต้องเป็นครูที่มีความพิเศษ มีจิตวิญญาณในความเป็นครูอย่างแท้จริง มีความเมตตาและเสียสละในการทำหน้าที่ครู ถ่ายทอดความรู้ อบรม สั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีของสังคม ดังนั้นสังคมคาดหวังว่า การศึกษาจะเป็นเครื่องมือสร้างสรรค์สมาชิกใหม่ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาทางสังคม โดยอาศัยปัจจัยที่สำคัญคือตัวครู คุณลักษณะที่ดีของผู้เป็นครูนี้มีได้หมายถึงเพียงรูปร่าง หน้าตา หรือน้ำเสียง แต่หมายรวมถึงคุณลักษณะโดยรวมของครูทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เป็นครูที่บูรณาการแล้ว แสดงออกให้ผู้คนรอบข้างรับรู้หรือรู้สึกได้ ครูที่มีลักษณะดีจะต้องมีคุณสมบัติที่สามารถเรียนรู้ฝึกฝน สั่งสม และถ่ายทอดกันได้จากครูถึงครู จากครูถึงศิษย์ และจากครูถึงมวลชนรอบตัวครู ทัศนะบุคคลในกลุ่มอาชีพต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ครูยังต้องมีความรอบรู้ในด้านวิชาการ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน พัฒนาเทคนิคในการสอนใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์กับบุคคลอื่น เพื่อพัฒนาบุคคลในชาติให้มีคุณภาพ ถึงแม้สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาการ และเทคโนโลยีในโลกยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไป และบรรทัดฐานแห่งวิชาชีพครูก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ แต่ความเป็นครูก็ยังคงต้องรักษามาตรฐานแห่งคุณลักษณะของวิชาชีพไว้ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสมกับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล ที่ทรงคุณค่าของสังคมตราบนานับพันชั่วอายุคน

ลักษณะของครูที่ดีของเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู มีดังนี้

(พระมหาอดิศร ถิรสีโล. 2540 : 84)

1. มีความรู้ดี หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
2. มีความสามารถดีในการปฏิบัติงาน
3. มีความประพฤติดี ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา
4. รักษาวินัยดี ปฏิบัติตามวินัยโดยครบถ้วน
5. กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์
6. สอนและอบรมศิษย์ โดยใช้หลักวิธีการศึกษา มีความรัก เมตตาต่อศิษย์ทุกคน

ติดตามส่งเสริม แก่ไขการเรียนและความประพฤติ

7. ละเว้นอบายมุขได้อย่างเด็ดขาด โดยเฉพาะ สุรา บุหรี่ และการพนัน
8. มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ท้องถิ่น และสังคม
9. ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย และประหยัด
10. แต่งกายสุภาพ

ปัญญา เล็กขำ (2541 : 43 – 44) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีคือ 1) มีความรู้ในวิชาชีพครูและวิชาทั่วไปดี สามารถถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้ผู้เรียนเข้าใจ ซึ่งนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 2) มีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป 3) มีอุดมการณ์แห่งวิชาชีพครู รักและศรัทธาในอาชีพครู มีความประพฤติและการปฏิบัติตนที่ดี มีความมั่นคงในอารมณ์ เคารพในเหตุผล 4) มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียนและการพัฒนางานในความรับผิดชอบ ให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และ 5) มีคุณธรรมและจรรยาบรรณของความเป็นครู

ในการปฏิรูปการศึกษา จำเป็นจะต้องมีการปฏิรูปครูเพราะครูเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จอันสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นครูในอนาคตจะต้องเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์ของระดับคุณภาพครูอันเป็นสากล โดยรวมถึงคุณลักษณะอันสำคัญของความเป็นครูดี ซึ่งคุณลักษณะของครูที่ดีตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ให้พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่พระราชทานไว้ในโอกาสต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สรุปเป็นคุณลักษณะของครูที่ดีได้ดังนี้ (ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. 2541 : 2 – 11)

1. ครูต้องเน้นที่คุณธรรม คือรู้จักวางตัวให้สมกับเป็นผู้มีหน้าที่สั่งสอนและอบรมเยาวชน ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ส่งเสริมให้เยาวชนได้เป็นคนที่มีสัมมาอาชีพและความประพฤติดี รู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรม รวมทั้งให้มีสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ ซึ่งครูควรใช้การสอนคือการให้ความรู้แก่ผู้เรียน โดยเน้นการอบรมด้านการฝึกจิตใจของผู้เรียนให้ซื่อสัตย์เป็นนิสัย นอกจากนั้นครูควรยึดมั่นอยู่ในคุณธรรมและศีลธรรมคือทำแต่ความดี หมั่นขยันและอดุสาหะ พากเพียร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ หนักแน่น อดกลั้น และอดทน รักษาวินัย สำรวม ประพฤติตน

อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีงาม ให้ความจริงจัง มีเมตตา มีความหวังดี วางใจเป็นกลาง อบรมปัญญา ให้เพิ่มพูนสมรรถนะทั้งด้านวิชาการและความฉลาดรอบรู้ในเหตุผลให้สูงขึ้น

2. ครูจะต้องประพฤติตัวให้เป็นที่ยกย่องของนักเรียน คือครูจะต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจแก่ศิษย์มีความชำนาญทั้งในวิชาความรู้และวิธีสอน เพื่อสามารถสอนวิชาทั้งปวงได้โดยถูกต้อง มีความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความสุภาพอ่อนโยน มีความเข้มแข็งและอดทน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ศิษย์ได้มองเห็นและมีความประทับใจในความสามารถของครู ซึ่งความดีของครูทำให้เป็นที่รักและเคารพแก่ศิษย์ และศิษย์จะได้นำแบบอย่างที่ดีไปใช้ในการประพฤติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดไป

3. ครูต้องอดทน เสียสละ และมีความเมตตา คือมีความโอบอ้อมอารี ต้องอดทนและรู้จักสั่งสอนศิษย์ ให้ความรักความเมตตาแก่ศิษย์ด้วยความจริงจัง ลูกศิษย์ก็จะเห็นความดี และความดีนี้จะเป็นสิ่งที่จะช่วยบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

4. ครูไม่ควรมุ่งยศศักดิ์ ความร่ำรวย และผลตอบแทนทางวัตถุ คือครูที่แท้จริงควรมีความพึงพอใจ ภูมิใจ และผูกพันใจในความเป็นครู โดยไม่ควรมุ่งหวังผลตอบแทนเป็นยศศักดิ์ ความร่ำรวย หรือผลประโยชน์ทางวัตถุมากเกินไปจนเกินความจำเป็น เพราะจะทำให้การทำหน้าที่ครูหรือการเป็นครูนั้นไม่เต็มที่ ดังนั้นครูควรหันมาดูแลเอาใจใส่ต่อศิษย์ เหนือสิ่งอื่นใดก็ตามถ้าขึ้นชื่อว่าครูกับศิษย์แล้ว วันที่จะลืมวันนั้นยากยิ่งนัก สำหรับครูที่รักการเป็นครูแท้จริงมีโอกาสที่จะได้รับประโยชน์ที่ล้ำค่าในทางจิตใจ มากกว่าทางวัตถุ ซึ่งจะเห็นได้ว่าครูตามแบบฉบับจะบริบูรณ์ด้วยสมบัติทางคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตาปราณี ความเสียสละ ซึ่งเป็นเหตุทำให้สามารถผูกพันจิตใจทำให้ศิษย์เกิดความรักใคร่ไว้วางใจ และเคารพเชื่อฟังได้แน่นแฟ้น รวมถึงการสั่งสอนถ่ายทอดวิชาความรู้ ทั้งจิตใจและมารยาทที่ดีให้แก่ศิษย์ ทำให้ศิษย์มีความฉลาดรอบรู้ มีความนอบน้อมมีสัมมาคารวะ มีความสำเร็จ ความก้าวหน้าและความสุขความเจริญ นอกจากนี้ควรอบรมสั่งสอนศิษย์โดยยอมเสียสละความสุขและประโยชน์ส่วนตัว เพื่อมาทำหน้าที่เป็นครูและสอนคนให้ได้ดี มีความเจริญก้าวหน้าและทำให้เกิดความผูกพันทางจิตใจของผู้เป็นศิษย์ไว้อย่างแน่นแฟ้น ทำให้เกิดความภูมิใจในความเป็นครูที่สังคมมองเห็นว่ามีค่าควรแก่การเคารพบูชาต่อไป

5. ครูต้องยึดมั่นในคุณความดี คือความสุจริต ความเมตตากรุณา เห็นใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาค โดยสามารถที่จะเผื่อแผ่และถ่ายทอดความรู้ ความดีของตนเองไปยังผู้อื่นอย่างได้ผล ซึ่งความหวังดีด้วยความบริสุทธิ์ใจย่อมก่อให้เกิดศรัทธา แจ่มใส ทำให้ทุกคนพร้อมจะร่วมงานด้วยความเต็มใจ และจะช่วยให้ทุกคนที่มีโอกาสเข้ามาสัมผัสเกี่ยวข้องกับบรรลู่ถึงความดีความเจริญไปด้วย นอกจากนี้ครูที่แท้ต้องหมั่นขยันและอดุสาหะ พากเพียร ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ต้องหนักแน่น อดทนและอดกลั้น ต้องรักษาวินัย สำรวม ระวังความประพฤติ ปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีงาม ต้องซื่อสัตย์ รักษาความจริงใจ ต้องเมตตาหวังดี ต้องวางใจเป็นกลาง ต้องเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการ มีความฉลาดรอบรู้ในเหตุและผล เพราะคำว่า “ครู” นั้นมีค่าเหนือกว่าสิ่ง

อื่นใด ครูเป็นผู้ให้ความรู้ ความดี และความสามารถนานาประการแก่ศิษย์ ดังนั้นครูควรปฏิบัติบำเพ็ญคุณธรรม ความดีของครูให้เพียบพร้อมยิ่งขึ้น เป็นการรักษาความบริสุทธิ์ศักดิ์สิทธิ์ของความเป็นครูไว้ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรุ่นหลัง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติกันสืบไปตลอดกาลนาน

6. พระผู้ทรงเป็นครูของแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงได้ปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่อำนวยการประโยชน์เกื้อกูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความเป็นครูต่อพสกนิกรชาวไทยทั้งในด้านทรงช่วยเหลือสนับสนุนการศึกษา ทรงพระเมตตาพระราชทานคำสั่งสอน อบรม ตลอดจนทรงปฏิบัติพระองค์มั่นอยู่ในคุณธรรม เป็นแบบอย่างอันดีงาม ยิ่งกว่านั้นพระองค์ทรงมีน้ำพระทัยที่จะช่วยเหลือราษฎร ทรงทุ่มเทพระสติปัญญา กำลังพระวรกาย พระราชทานความรู้ให้แก่ราษฎร ได้แก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและให้สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สร้างความเจริญมั่นคงให้กับประเทศชาติ นอกจากนี้พระองค์ได้ทรงแสดงให้เห็นประจักษ์ถึงพระอัจฉริยภาพความเป็นครูที่ประเสริฐ ทรงเป็นแบบอย่างของครูที่แท้จริงด้วยจิตวิญญาณ เพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรทั่วทั้งผืนแผ่นดินไทย สมควรแก่การยกย่องเทิดทูนพระองค์ว่า “ทรงเป็นครูของแผ่นดิน” และสมควรที่ครูและทุก ๆ คน ยึดถือเป็นแบบอย่างของความเป็นครูที่แท้จริง

จากการวิจัยของนักจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี และมีประสิทธิภาพหลายท่าน ก็ได้ผลคล้ายคลึงกันและอาจสรุปได้ว่าคุณลักษณะสำคัญของครูที่ดีและมีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้ (สุรางค์ ไคว่ตระกูล, 2541 : 14 ; อ้างอิง Ryans, 1964 ; Emmer, Evertson & Anderson, 1980, Good and Grows, 1979 ; Housner & Griffy, 1983)

1. ต้องเป็นนักมนุษยนิยม คือเป็นผู้ที่ยอมรับผู้เรียนอย่างจริงจัง ให้ความอบอุ่น มีความเข้าใจผู้เรียน มีความยุติธรรม และมีคุณลักษณะของครูตามทัศนะของนักจิตวิทยามนุษยนิยม และเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน
2. เป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน คือครูต้องเข้าใจธรรมชาติของกระบวนการเรียนรู้และสามารถที่จะให้วิธีสอนที่เหมาะสม และสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ครูจะต้องใช้วิธีการประเมินผลที่สามารถบอกได้ว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นจริง
3. เป็นผู้รู้จักผู้เรียน ครูไม่เพียงแต่เป็นผู้สอนผู้เรียนทางวิชาการเท่านั้น แต่เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพของผู้เรียนด้วย ดังนั้นครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนให้มีความพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญาและด้านบุคลิกภาพด้วย โดยทำตนเป็นผู้ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ไปในทางบวก เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจในตัวเองและมีความสุข
4. เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการ โดยเฉพาะในวิชาต่าง ๆ ที่ตนจะต้องสอนสำหรับความรู้ด้านวิชาการนั้น เมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตรครูแล้ว ก็อาจจะเชื่อได้ว่าได้รับการเตรียมตัวพร้อมที่จะเป็นผู้สอนได้ และนอกจากนี้ถ้าผู้เรียนเป็นผู้ที่พยายามขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ ไม่ว่าจะด้วยการ

อ่านค้นคว้าด้วยตนเองหรือไปอบรมต่อในวิชาที่ตนเองสนใจที่จะเป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิทางวิชาการที่ทันสมัยเสมอ

5. เป็นผู้นำที่ดีและเป็นผู้ฟังที่ดี สามารถจะช่วยผู้เรียนให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันในกรณีที่มีความขัดแย้งกัน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

6. มีทักษะในการจัดการห้องเรียนให้เอื้อการเรียนรู้

7. เป็นผู้ที่ยึดมั่นในวิธีการวิทยาศาสตร์และเข้าใจกฎแห่งพฤติกรรม และเป็นนักวิทยาศาสตร์พฤติกรรม

ลักษณะของครูที่ดีจากการศึกษาวิเคราะห์ประวัติครูดีเด่น มีดังนี้ (ธีรศักดิ์ อัครบวร 2543 : 54; อ้างอิงจาก ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ นิราศ จันทกรกิจ และสมคิด ธนะเรืองสกุลไทย. 2529 : 86-102)

1. มีความตั้งใจทำงานอย่างจริงจังด้วยความรักและรับผิดชอบ
2. มีความขยันขันแข็ง
3. มีความเสียสละ
4. เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
5. อุทิศเวลาให้แก่งานราชการ
6. มีกิริยามารยาทเรียบร้อย
7. มีความเมตตากรุณา มีความซื่อสัตย์สุจริต
8. มีอารมณ์แจ่มใสร่าเริง มีอารมณ์ขัน มีอัธยาศัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นผู้ที่ช่วยเหลือผู้อื่น มีความรักศิษย์ ห่วงใยเอาใจใส่ต่อศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์โดยไม่ปิดบังอำพราง
9. มีจิตใจโอบอ้อมอารี ประกอบแต่ความดี วางตนอยู่ในศีลธรรม เป็นคนที่เฉลียวฉลาดเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม
10. เป็นคนไม่ถือตัว มีความมักน้อย มีจิตใจแน่วแน่มั่นคง มีความกล้าหาญ
11. มีความคิดกว้างไกล มีความสุขุมรอบคอบ มีความกตัญญู มีความยุติธรรมแก่ทุกคน
12. ทำงานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีความมัธยัสถ์ เป็นคนตรงต่อเวลา
13. ให้เกียรติยกย่องผู้อื่น มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความเลื่อมใสในศาสนาอย่างจริงจัง
14. มีความเป็นผู้นำ มีขันติ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีระเบียบวินัย

คุณลักษณะของครูที่ดีสู่ความเป็นมืออาชีพได้นั้นจะต้องรู้วิชาการหนึ่ง รู้วิชาครูหนึ่ง และมีวิญญาณครูหนึ่ง ซึ่งครูอาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแนวคิดและการกระทำ กล่าวคือต้องยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด และสามารถนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้คงไว้ในความเป็นครูอาชีพ ซึ่งมีขั้นตอนในการปฏิบัติเรียกว่ากระบวนการในการทำงาน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากระบวนการพัฒนางานในหน้าที่มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ (ทองพูล บุญอึ้ง. 2544 : 12 – 14)

1. การศึกษาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาว่ามีปัญหาอะไร เพื่อจะนำมาแก้ไขหรือพัฒนา ซึ่งปัญหานี้จะดูได้จากผลการเรียน วิธีการสอน หลักสูตร เนื้อหา อุปกรณ์/สื่อ หรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ

2. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาโดยทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะช่วยให้ทราบข้อมูลหรือวิธีการที่ผู้อื่นศึกษามาแล้ว จะช่วยให้พิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาการสอนของครูนั้นง่ายขึ้น และศึกษาจากการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านผลงาน ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินการ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางในการดำเนินการพัฒนาที่ชัดเจน

3. การดำเนินการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนดำเนินการ การดำเนินการพัฒนา และการติดตามและประเมินผล

4. ขึ้นประเมินผลการดำเนินการโดยนำผลจากการประเมินผลที่ได้จากเครื่องมือที่กำหนดมานำเสนอให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่วางไว้

5. การสรุปและรายงานผล เมื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาเสร็จสิ้นแล้ว ครูมืออาชีพจะต้องดำเนินการสรุปและรายงานผลตามแบบมาตรฐานต่อไป

ยุพา เพ็ชรฤทธิ์ (2544 : 5) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะครูที่ดีคือจะต้องรู้ว่าหน้าที่ของตนคืออะไร ต้องเข้าใจหลักจิตวิทยาและสามารถถ่ายทอดความรู้ไปสู่เด็กด้วยช่องทางที่ถูกต้อง รวมทั้งต้องมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้กลวิธีในการถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้ครูต้องพัฒนาตนเองให้เข้ากับสภาวะสังคมรู้กลุ่มเป้าหมายของตนและรู้จักวางตัวได้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของตนเองขณะเดียวกันต้องสอนให้เด็กสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ และสามารถนำความรู้ ความสามารถทางวิชาการมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2544 : 21 – 22) ได้กล่าวถึงลักษณะครูอาชีพจะต้องเป็นครูด้วยใจรัก เป็นครูด้วยจิตสำนึกและวิญญาณของความเป็นครู ซึ่งจุดเริ่มต้นน่าจะอยู่ที่การสร้างศรัทธา คำว่าศรัทธามีความหมาย 3 มิติ คือ 1) ศรัทธาต่อตนเอง ต้องเชื่อและศรัทธาในความรู้ความสามารถของตนเองว่าจะเป็ครูที่ดีได้ 2) ศรัทธาต่ออาชีพครู รักษาเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นครูที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง เห็นคุณค่าของวิชาชีพที่เป็นครู และ 3) ศรัทธาต่อองค์กร รักษาชื่อเสียงของสถานศึกษาและองค์กรวิชาชีพครู ประพฤติ ปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ส่วนสมนึก ปฏิพานนท์ (2547 : 33 –36) ได้กล่าวถึงอาชีพครูว่าเป็นอาชีพที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม เพราะครูเป็นปฐนียบุคคลที่มีความสำคัญในการอบรมเยาวชนของชาติให้เป็นคนดี ครูต้องเป็นแม่พิมพ์ที่ดีของศิษย์ หมายถึงการเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งในด้านความรู้ความสามารถ คุณธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรม มีน้ำใจดีงามที่จะสอนและอบรมศิษย์ มีความเสียสละไม่หวังผลตอบแทนใดๆ จากศิษย์ ซึ่งลักษณะความเป็นครูที่ดีคือ มีความรู้ดี การสอนดี การปกครองดี บุคลิกภาพดี ประพฤติดี และมนุษยสัมพันธ์ดี

ข้อปฏิบัติตนตามวินัยและจริยธรรมครู ที่กล่าวว่าครูดี คือผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ชาติ เพื่อเกียรติภูมิและเกียรติคุณของครู ดังนั้นครูพึงบำเพ็ญตนให้สมกับความเป็นครูซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 2547 : 1-8)

1. มีอุดมการณ์และจิตวิญญาณของความเป็นครู

1.1 รัก ศรัทธา รักษาไว้ซึ่งเกียรติคุณ เกียรติศักดิ์ และหน้าที่ความเป็นครู มุ่งมั่นประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณครู

1.2 ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจให้ถ่องแท้ในกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ข้าราชการครูและทิศทางการพัฒนาการศึกษาของรัฐบาล

1.3 ศึกษา เรียนรู้ เข้าใจในศิษย์ มีเมตตากรุณา รับฟังความคิดเห็นอุทิศเวลาให้กับศิษย์ ไม่ละทิ้งการสอน ติดตามแก้ไขปัญหา พัฒนาการเรียนรู้ และความประพฤติของศิษย์ทุกคน

1.4 ประพฤติและปฏิบัติต่อผู้ร่วมวิชาชีพด้วยการยกย่อง ให้เกียรติ เคารพ ศักดิ์ศรี สิทธิ หน้าที่ ช่วยเหลือเกื้อกูล สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ

1.5 ตระหนักในบทบาทและคุณค่าของความเป็นครูของแผ่นดิน ติดตาม ใคร่ครวญปัญหาและแนวทางพัฒนาเยาวชน ประชาชน ชุมชน และชาติบ้านเมือง เสนอแนะ ชี้ทางที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาและการพัฒนา

2. ตั้งใจปฏิบัติงานหน้าที่ครูโดยสมบูรณ์ด้วยหลักธรรมและหลักวิชาชีพครู

2.1 สอน ฝึก อบรมบ่มนิสัย และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมของนักเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา

2.2 จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีศักยภาพ พัฒนาความรู้ ความสามารถ สังคม คุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม และจิตใจอย่างสมบูรณ์

2.3 เข้าร่วมในกิจกรรมการศึกษาและกิจกรรมนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาเยาวชน ประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในชุมชน

2.4 ยึดมั่น ประพฤติปฏิบัติตามพันธกิจ นโยบาย กฎ ระเบียบของสถานศึกษา เสียสละ ร่วมปฏิบัติงานในกิจการของสถานศึกษา สร้างสรรค์เกียรติคุณ ชื่อเสียง ความเจริญก้าวหน้าในสถานศึกษา

2.5 ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เผยแพร่ เพื่อพัฒนางานของตนและของส่วนรวมให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เต็มกำลังความสามารถ

3. เพียรพัฒนาตนเองตลอดชีวิตทั้งทางคุณธรรมจริยธรรม ศีลธรรม ทางวิชาการ และทางวิชาชีพครู ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินชีวิตให้สมกับเป็นปราชญ์บุคคลของสังคม

3.1 มีอุดมการณ์ของชีวิต มุ่งหวังความเจริญก้าวหน้าในชีวิต พัฒนาความรู้ความสามารถในทางวิชาการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ศีลธรรม ประพฤติปฏิบัติตามศีลธรรม ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาอย่างเคร่งครัด ดำเนินชีวิตตามครรลองของวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

3.2 มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อสังคม หมั่นบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือเกื้อกูลสังคม

3.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเคารพ น่านับถือด้วย เป็นผู้ทรงคุณความรู้ ความสามารถและคุณธรรม

3.4 ศรัทธายึดมั่นในการปกครองประเทศ ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติงานและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ด้วยวิถีทางประชาธิปไตย ประพฤติปฏิบัติ ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของบ้านเมือง กติกาของสังคม

3.5 ใฝ่ใจในการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิตของตนและครอบครัว ประพฤติปฏิบัติตนให้เกิดความสงบสุข

4. เป็นพลังสำคัญของชุมชนในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ของชุมชน ชาดิบ้านเมือง

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ของชุมชน ดำเนินการและเสนอแนะให้มีการดำเนินการทางการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชน ชาดิ บ้านเมือง

4.2 ร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาโดยเฉพาะพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมปัจจุบันอย่างแท้จริง และร่วมมือกันดำเนินการจัด การศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ให้กับเยาวชน ประชาชนตามสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม

4.3 เป็นผู้นำผู้ร่วมงานในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ พอเพียง จิตสำนึกสาธารณะ ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ การคมนาคม สิ่งแวดล้อม การอาชีพ การตลาด เทคโนโลยีที่เหมาะสม

4.4 ร่วมกิจกรรมในงานของชาดิ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกครอง และวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อให้งานเหล่านั้นบรรลุผลสัมฤทธิ์

4.5 สนใจเป็นกรณีพิเศษเพื่อรับทราบเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวอันอาจเป็นอันตราย ต่อชุมชน ชาดิบ้านเมือง ดำเนินการตามความเหมาะสมเพื่อขจัดภัยอันตรายเหล่านั้น เพื่อความมั่นคง ของชาดิ

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2548 : 41) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะครูที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะเหมาะสม มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการให้การศึกษอบรมศิษย์ในทุกๆ ด้าน มีความประพฤติดี บุคลิกภาพดี มีวิญญานของความเป็นครู ดูแลเอาใจใส่ในความทุกข์สุขของศิษย์ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญานของความเป็นครู รักใคร่ห่วงใยและปรารถนาดีต่อศิษย์ เป็นแบบอย่างและเป็นที่พักพิงของศิษย์ได้

สุรพล สุพวงค์ (2548 : 36) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีจะต้องประพฤติตนตามกรอบจรรยาบรรณครู คือเป็นผู้ที่มีเป้าหมายชีวิตอยู่ที่ความก้าวหน้า ความเป็นผู้มีความประพฤติปฏิบัติชอบของศิษย์ยึดศิษย์เป็นศูนย์กลาง พยายามพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ย่อมเป็นที่รักของศิษย์และสังคม ทำให้ศิษย์เกิดความรักหาเชื่อถือ ดังคำขวัญวันครู ปี 2549 ที่กล่าวว่า “ครูดีเป็นศรีแผ่นดิน ศิษย์ทั่วถิ่นศรัทธาบูชาครู” ซึ่งในการปฏิบัติดังกล่าวจึงนำไปสู่การเป็นครูมืออาชีพและธำรงรักษาไว้ในความเป็นวิชาชีพชั้นสูงของครูได้ตลอดไป

เพิ่มวุฒ บุปผามาตะนัง (2543 : 43 – 46) ได้กล่าวถึงครูไทยในสหัสวรรษใหม่ ควรจะมีลักษณะดังนี้

1. มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น
2. เป็นคนทันสมัย มีวิสัยทัศน์ รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา มีความรู้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสนใจใฝ่รู้ ศึกษาค้นคว้า วิจัย การฝึกอบรม ดูงานเพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางานในหน้าที่อยู่เสมอ
3. มีหัวใจนักปราชญ์ มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน รู้จักการปรับบทบาทในด้านต่างๆ ให้สมดุล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. เปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน (Instruction) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูคอยอำนวยความสะดวกในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะตามรูปแบบชิปปา (CIPPA MODEL) คือการจัดประสบการณ์ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนปฏิบัติตามแผน จนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้
 - 5.1 C หมายถึง Construct คือการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยกระบวนการแสวงหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็นองค์ความรู้

5.2 I หมายถึง Interaction คือการให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เรียนรู้จากกันและกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

5.3 P หมายถึง Physical Participation คือการให้ผู้เรียนมีบทบาทมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การทำกิจกรรมในลักษณะที่ผู้เรียนได้แสดงออกทางกาย

5.4 P หมายถึง Process Learning/Product คือการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ควบคู่ไปกับผลงานหรือองค์ความรู้ที่สรุปได้

5.5 A หมายถึง Application คือการให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อันจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนอย่างแท้จริง

6. มีคุณธรรมจริยธรรม คือความเมตตากรุณา ความเสียสละอดทน ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำกับ ควบคุมให้ครูใช้ความรู้ที่มีอยู่ไปในทางที่สร้างสรรค์ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษได้อย่างแท้จริง

7. วัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง (Authentic Assessment) เป็นการวัดที่ให้ได้ความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจงาน การรายงานตนเอง การตรวจบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การใช้ข้อสอบที่เน้นการปฏิบัติจริง และการใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) ซึ่งจากการใช้การวัดและประเมินผลด้วยวิธีดังกล่าว มีข้อดีคือ เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียนเป็นการพัฒนาทักษะทางวิชาการระดับสูงแก่ผู้เรียน โดยพัฒนาการทำงานเป็นทีม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนางานของตนได้อย่างต่อเนื่องเป็นการวัดความสามารถของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้จากนามธรรมเป็นรูปธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง รวมถึงให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้คิด แสวงหาสร้างสรรค์ และผลิตงานได้ด้วยตนเอง

สวนดุสิต (2548 : 56 – 57) ได้กล่าวถึงลักษณะของครู “ยุคไซเบอร์” ว่าครูนั้นต้องศึกษาหาความรู้ วิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ มีความคิดทันสมัย รู้จักปรับปรุงตัวเองเพื่อให้ก้าวทันกับเทคโนโลยี วัฒนธรรม และโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นครูยุคใหม่ต้องเป็นผู้สร้างองค์กรให้มีคุณภาพ ตามทันลูกศิษย์ มีความอดทน มองโลกในแง่ดี มีทัศนคติด้านบวกและสร้างแบบอย่างที่ดีถึงแม้อนาคตโลกจะเปลี่ยนแปลงไปเพียงใด ครูก็พร้อมจะเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงไปกับโลก โดยยังคงรักษาแนวทาง ยึดมั่นอุดมคติของการเป็นครูที่ดีไว้อย่างเหนียวแน่น ซึ่งครูก็ยังคงเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้แก่ศิษย์ และเป็นบุคคลสำคัญที่อยู่ในจิตใจของศิษย์ทุกยุคทุกสมัยอย่างแน่นอน

คุณลักษณะครูรุ่นใหม่กับการปฏิรูปหลักสูตรผลิตครูในศตวรรษ 21 ครูจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์และก้าวทันสถานการณ์โลก จะต้องเป็นผู้มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ จัดระบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือต้องสอนโดยยึดพื้นฐานความรู้ความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก ครูในอนาคตจึงต้องมีมาตรฐานคุณภาพในระดับครู

มืออาชีพ ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับสูง ดังนั้นครูจะต้องเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมยุคใหม่ที่จะปรับเปลี่ยนไปทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เชื่อได้ว่าครูจะต้องมีคุณลักษณะโดดเด่น ดี เก่ง ทันโลก และเป็นครูมืออาชีพได้อย่างแท้จริง ซึ่งคุณลักษณะครูรุ่นใหม่ที่สำคัญและเป็นจุดเด่นในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะดังนี้ (โณทัย อุดมบุญญานุกาพ. 2549 : 3 – 7)

1. มีความสนใจเสาะแสวงหาความรู้ กระตือรือร้นที่อยากเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
2. มีความรอบรู้ด้านปรัชญาการศึกษา นโยบายทางการศึกษา กฎหมายการศึกษา มาตรฐานวิชาชีพครู มาตรฐานการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และหลักสูตรการสอนทั่วไป
3. มีความรอบรู้ความสามารถที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์และทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถเชื่อมโยงสภาพท้องถิ่นเข้ากับมาตรฐานสากลในเชิงสหวิทยาการ
4. มีความรู้ความสามารถในวิธีการแสวงหาความรู้
5. รู้จักและเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียน
6. มีความรู้และทักษะในวิชาชีพที่สอนอย่างลุ่มลึก ชัดเจน สามารถสอนแล้วผู้เรียนเข้าใจ มีความสามารถเรียนรู้ได้และสนุกกับการเรียนรู้ สอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ เต็มเวลาและเต็มหลักสูตร
7. มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้และมีความสุขสนุกในการเรียนการสอนมีความสามารถในการสังเกตและรู้จักแก้ไขพฤติกรรม การเสริมแรงและการลงโทษที่เหมาะสม
8. มีทักษะในการสอนอย่างเชี่ยวชาญ และสร้างสรรค์การเรียนรู้จนสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ
9. มีความรู้และความเข้าใจถึงเป้าหมาย วิธีการของหลักสูตรและการสอน
10. มีความสามารถในการออกแบบ วางแผนการสอน การบริหารจัดการในชั้นเรียน วิจัย และพัฒนาการสอน มีความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความสามารถวัดผลประเมินผลพัฒนาการของการเรียนรู้ได้หลายวิธีอย่างเหมาะสมสม่ำเสมอ
11. มีความรัก ศรัทธาที่จะเป็นครู มีความเมตตากรุณา และเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์
12. มีจริยธรรม กริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย วางตนอยู่ในศีลธรรมอันดีเยี่ยมด้วยคุณธรรม ฝึกหัดปฏิบัติตนยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง แก้ไขสิ่งผิดและยึดมั่นตามหลักศาสนา
13. มีบุคลิกภาพดี เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็ก และสาธารณชนในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการดำรงชีวิต

14. มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ทำงานอย่างเป็นระบบ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

15. มีความสามารถในการปลูกฝังวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีและถูกต้องต่อผู้เรียน

16. มีความสามารถในการจัดระเบียบเนื้อหาสาระการเรียนรู้และจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับพัฒนาการผู้เรียน และมีความสามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าคุณลักษณะของครูที่ดีจะต้องเป็นผู้มีความรู้ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีบุคลิกภาพที่ดี มีเทคนิคการสอนที่หลากหลายรูปแบบ รู้จักใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ ประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความอดทน เสียสละ และมีความเมตตาต่อศิษย์ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความฉลาด รอบรู้ในเหตุและผล มีความสนใจใฝ่รู้ในการเรียนการสอน ศึกษาค้นคว้างานวิจัย การอบรมสัมมนา การศึกษาดูงานเพื่อนำมาพัฒนางานของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น และเป็นการสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง ดังนั้นการที่จะเป็นครูที่ดีได้จะต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เพราะครูถือเป็นปูชนียบุคคลอันทรงคุณค่าที่ควรได้รับการยกย่องและบูชา เหนือสิ่งอื่นใดผู้ที่ได้ประกอบอาชีพครูควรจะต้องมีความภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ โดยได้รับการยกย่องและศรัทธาจากศิษย์ เกียรติศักดิ์ศรีของครูจะอยู่ในจิตใจของศิษย์ตลอดไป

2.3 คุณลักษณะเฉพาะของครูอาชีพศึกษา

คุณลักษณะครูอาชีพศึกษามีความเป็นลักษณะเฉพาะทาง กล่าวคือมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ในสาขาวิชาที่ตนเองถนัด และสนองความต้องการของตลาดแรงงานทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะเฉพาะของครูอาชีพศึกษาไว้ดังนี้

ศศิประภา งามขำ (2540 : 35 – 38) ได้กล่าวถึงครูอาชีพศึกษาว่าเป็นผู้มีความรู้ที่แตกต่างไปจากครูสามัญ เพราะครูอาชีพศึกษานั้นเน้นการสอนด้านวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และมีทักษะในการประกอบวิชาชีพ โดยการส่งผู้เรียนเข้าฝึกงานในสถานประกอบการเพื่อให้ผู้เรียนได้

เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนจากการเรียนรู้อย่างเดียวมาเป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ เพื่อให้เกิดทักษะและกิจนิสัยที่มั่นคง ควรปรับปรุงการเรียนจากตำรามาเป็นการเรียนการสอนมุ่งให้เกิดทักษะในการสร้างและผลิตตลอดจนการให้บริการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งการสอนด้านวิชาชีพครูผู้สอนจึงควรสอนเพื่อให้เกิดความรู้ และพัฒนาการโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตามที่มุ่งหวังไว้เป็นที่น่าพึงพอใจและสามารถปรับปรุงทักษะของตนในระหว่างปฏิบัติงานให้ดีขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาไปสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และเข้าทำงานในสถานประกอบการได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งคุณลักษณะด้านวิชาชีพของครูอาชีพศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. มีแนวทางในการสอนวิชาชีพที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถภาพที่จะทำให้สามารถปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีความรู้ในวิชาที่สอนซึ่งงานหลักที่สำคัญของครูคือการสอน ซึ่งจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ ที่จะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ผู้เรียนต่อไป
3. มีความรู้ในวิธีสอน คือครูมีความรู้ดี มีความชำนาญในด้านการสอน มีวิธีการสอนที่ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย โดยเฉพาะวิชาที่ครูต้องลงมือปฏิบัติและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ซึ่งสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือเกิดการเรียนรู้ เกิดประสบการณ์ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้หรือจุดประสงค์ของการทำงานนั้นได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง เข้าใจถึงจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนรู้ รู้จักใช้วัสดุ-อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย มีการเตรียมการสอน จัดทำแผนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลอย่างมีคุณภาพ
4. มีความคิดริเริ่มวิธีการใหม่ๆ เพื่อจะได้ให้การศึกษาแก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ พยายามปรับปรุงงานที่เคยทำอยู่แล้วให้ได้ผลดีต่อการศึกษาของผู้เรียนมากขึ้นนอกจากนี้ครูควรพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในด้านวิชาการ ด้านวิธีการสอน ตลอดจนความเคลื่อนไหวใหม่ๆ ในวงการศึกษา เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกตลอดเวลา
5. มีความสนใจต่องานอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความศรัทธาในอาชีพครู เพราะถ้าครูอาชีพศึกษาไม่มีความรักและศรัทธาในอาชีพครูแล้วก็จะยอมไปประกอบอาชีพธุรกิจอื่นที่มีรายได้ดีกว่า
6. มีความสามารถที่จะปรับบทเรียนให้เข้ากับผู้เรียน ซึ่งครูต้องสามารถปรับปรุงวิธีการสอนเนื้อหาให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเรียนได้อย่างเต็มที่ตามความสามารถของตนที่พึงมี
7. มีความสามารถที่จะเข้าใจผู้เรียน ได้ตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีปัญหาและพื้นฐานที่ต่างกัน

8. มีวิธีดำเนินการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และดึงความสามารถของผู้เรียนให้ออกมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ มีการจัดสภาพแวดล้อมในการสอนทั้งภายในและภายนอกให้สอดคล้องกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้และทักษะในวิชาชีพ เป็นการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น

9. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพราะการทำงานของครูจำเป็นจะต้องติดต่อกับบุคคลหลายฝ่าย เพื่อร่วมมือกันที่จะให้การศึกษแก่ผู้เรียนได้รับความสำเร็จ หรือคณะบุคคลที่ครูจะต้องเกี่ยวข้องกับคือ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชน

ปานเพชร ชินินทร (2544 : 1 – 2) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูอาชีวศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษาว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อความสามารถทำงานในการประกอบอาชีพได้ซึ่งลักษณะการจัดการอาชีวศึกษามีความเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาแบบอื่น ดังนี้

1. ต้องมีการจัดสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนให้เหมือนกับสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนจะพบ เมื่อออกไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการ

2. ต้องมีการฝึกด้วยเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักรกลต่างๆ เหมือนที่ใช้ในโรงงาน

3. ต้องมีการฝึกลักษณะของผู้เรียนให้มีอุปนิสัย และความคิดในการทำงานให้สอดคล้องกับงานที่จะต้องทำหลังจากจบการฝึกอาชีพแล้ว

4. ความสำเร็จของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีความสนใจในงาน มีทักษะการปฏิบัติ และมีความสามารถทางสติปัญญาเพื่อทำความเข้าใจในงานที่ตนทำอยู่

5. ต้องฝึกให้ผู้เรียนมีใจรักในงานที่ทำอยู่ เพื่อที่จะปลูกฝังนิสัยให้สามารถไปทำงานในสถานประกอบการได้ด้วยความพึงพอใจตามความสามารถของตนที่พึงมี

6. ในการฝึกให้ผู้เรียนจะต้องจัดสภาพการณ์ที่ส่งเสริมความคิดในการทำงาน โดยแต่งตั้งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความหมายของการฝึกทักษะต่างๆ ด้วยตนเอง ส่วนครูผู้สอนมีหน้าที่คอยแนะนำช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นอยู่เสมอ

7. ครูอาชีวศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะประสบการณ์ในวิชาชีพนั้นๆ อย่างเชี่ยวชาญ และต้องเป็นผู้ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามคุณลักษณะครูอาชีวศึกษาที่ต้องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

8. ต้องมีการตั้งเกณฑ์มาตรฐานระดับอาชีพของการทำงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินความรู้ ความสามารถของตนได้ด้วยตนเอง

9. ในการฝึกอาชีพของผู้เรียนอาชีวศึกษาควรให้ฝึกในสถานประกอบการ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

10. ควรมีบุคคลที่เกี่ยวข้องในอาชีพต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

11. ต้องมีการปรับปรุงการฝึกอาชีพต่างๆในสถานศึกษาอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548 ค : 1) ได้กำหนดคุณลักษณะของครูตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมขึ้นมา เพื่อให้ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษายึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. รักและศรัทธาต่อวิชาชีพ
2. เป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาวินัย มีความรับผิดชอบและโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่
3. มุ่งมั่นให้บริการ โดยยึดถือประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นสำคัญ
4. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเพื่อเสริมสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรคุณภาพ
5. สืบสานภูมิปัญญาวิชาชีพ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2549 ข : 24 – 25) จัดทำระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2549 ในหมวด 3 เกี่ยวกับบุคลากรในสถานศึกษา ได้กล่าวถึงคุณลักษณะครูผู้สอนอาชีวศึกษาซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติดังนี้

1. ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. จัดอบรมสั่งสอน และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. ปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา ในด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ
4. ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน
5. ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน และสถานประกอบการ ในการให้บริการสังคมด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
6. ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
8. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2549 ค : 10) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูในการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอาชีวศึกษา ควรมีลักษณะดังนี้

1. ผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct)
2. ผู้สอนใช้ทักษะกระบวนการ (Process Skill) คือ กระบวนการคิด (Thinking Process) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง

3. ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Participation) ลงมือคิด ปฏิบัติ สรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ทั้งสมาชิกในกลุ่มและสมาชิก ระหว่างกลุ่มและปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน

4. ผู้สอนสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศทางกายภาพและจิตใจ เพื่อให้ ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสุข (Happy Learning)

5. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลทั้งทักษะ กระบวนการ และเนื้อหาสาระ ซึ่งเป็นการ ประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

6. ผู้สอนพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Application)

7. ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2550 : 12 – 14) ได้กำหนดคุณลักษณะของครู อาชีวศึกษา ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่หลักในการสอนดังนี้

1. ประเมินความต้องการจำเป็นของผู้เรียน กล่าวคือ มีความสามารถในการระบุ และวางแผนสำหรับความต้องการจำเป็นของผู้ที่พร้อมเรียน และทำการประเมินขั้นต้นของความต้องการ จำเป็นของผู้เรียน

2. วางแผนและเตรียมโปรแกรมการสอนและการเรียนสำหรับกลุ่มและรายบุคคล กล่าวคือ มีความสามารถในการระบุผลลัพธ์ที่ต้องการของโปรแกรมการเรียน ระบุเทคนิคการสอนและการเรียน ที่เหมาะสม และเสริมสร้างการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมในโปรแกรมการเรียน

3. พัฒนาและใช้เทคนิคการสอนและการเรียนแบบต่างๆ กล่าวคือ มีความสามารถในการ ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรายบุคคล จัดอำนวยความสะดวกการเรียนเป็นกลุ่ม และจัดอำนวยความสะดวกการเรียนรู้จากประสบการณ์

4. การจัดกระบวนการเรียนรู้ กล่าวคือ มีความสามารถในการสร้างและบำรุงรักษา สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ วางแผนและสร้างกิจกรรมการเรียน สื่อสารกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทบทวนกระบวนการในการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน เลือและพัฒนาทรัพยากรที่สนับสนุน การเรียนได้อย่างเหมาะสม สร้างและธำรงรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมในระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

5. จัดให้มีสิ่งสนับสนุนผู้เรียน กล่าวคือ มีความสามารถในการให้คำแนะนำ และการแนะแนวเกี่ยวกับการจัดสรรทุนการศึกษา จัดสิ่งสนับสนุนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ประโยชน์ดังกล่าวอย่างเต็มที่

6. ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน กล่าวคือมีความสามารถในการใช้ วิธีประเมินผลในการวัดผลการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ที่เหมาะสม และใช้ประโยชน์ของสารสนเทศใน การประเมินผล

7. สะท้อนและประเมินการปฏิบัติงานของตนเองและวางแผนการปฏิบัติในอนาคต กล่าวคือ มีความสามารถในการประเมินการปฏิบัติของตนเองโดยการใช้ผลป้อนกลับจากผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน และจากผู้ประเมินภายนอก การวางแผนการปฏิบัติในอนาคตในด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องในสาขาที่ตนสอน ติดตามพัฒนาหลักสูตรในวิชาของตนและปรับปรุงให้ทันสมัย และดำเนินการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ และทักษะของครูที่ต้องปรับปรุงให้ทันสมัย และดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของครูผู้สอนให้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

8. สนองข้อกำหนดที่ต้องการของอาชีพ กล่าวคือ มีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เรียนเพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนฝึกฝนการตัดสินใจด้านอาชีพและแสดงเหตุผลของการกระทำในการสนองความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ระบุแนวปฏิบัติทางวิชาชีพที่เหมาะสมซึ่งสัมพันธ์กับสาขาวิชาชีพและการปฏิบัติของการศึกษาต่อเนื่อง และเป็นตัวแทนของสถานศึกษาในการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ในด้านงานอาชีพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คุณลักษณะเฉพาะของครูวิชาชีพศึกษาจะต้องมีความรู้ มีความสามารถในการสอนด้านวิชาชีพ ปฏิบัติการสอนมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆเพื่อนำมาใช้ในการประกอบการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมในระหว่างเรียนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน รวมถึงให้ผู้เรียนได้ฝึกงานในสถานประกอบการเพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถปฏิบัติงานได้จริง และนอกจากนี้ครูวิชาชีพศึกษาจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนตามคุณลักษณะของครูวิชาชีพ รักและศรัทธาต่อวิชาชีพ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใฝ่เรียนใฝ่รู้ พัฒนางานของตนเองด้วยการศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาที่สอนอยู่เสมอ เป็นการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

จากคุณลักษณะของครูที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดคุณลักษณะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย เพื่อประเมินภายนอกของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาศึกษาใน 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.3.1 ด้านความรู้ความสามารถ

คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถของครูถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความเป็นครูวิชาชีพ เพราะครูไทยยุคใหม่จะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ เพื่อให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ เช่น ความรู้ความสามารถทางคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ เทคนิควิธีการแสวงหาความรู้ และการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งได้มีการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถของครูไว้ดังนี้

นิเชต สุนทรพิทักษ์ (2542 : 17 – 22) ได้กล่าวถึงการเป็นข้าราชการครูนั้น เป็นอาชีพที่มีเกียรติและมีความพิเศษต่างไปกว่าข้าราชการอื่น เมื่อชาตินี้มุ่งมาดอาชีพเป็นครูก็ควรพยายามเข้าใจธรรมชาติอันแท้จริงของครู แล้วจึงพยายามเป็นครูทั้งเลือดเนื้อและวิญญาณ ซึ่งเลือดเนื้อของครูคือวิชาความรู้ที่ต้องใฝ่หาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาสั่งสอนศิษย์ วิญญาณครู คือคุณธรรมทั้งปวงที่จะต้อง

สร้างสมให้เกิดขึ้นในตนเอง เมื่อใดสองอย่างนี้มีครบหรือแม้มานะพยายามให้เกิดมีโดยมิหยุดยั้งก็คงไม่เสียหายที่ได้เกิดมาเป็นครู และสิ่งที่สำคัญที่พึงมีในตัวครูก็คือ การมีความรู้ความสามารถในด้านการสอนในสาขาวิชาชีพที่ตนรับผิดชอบ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์เพื่อบังเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดได้ ดังนั้นการที่ครูจะมีความรู้ความสามารถที่ดีได้นั้นจะต้องหมั่นศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดเวลา และใฝ่เรียนตลอดชีวิตของการเป็นครู จึงจะถือได้ว่าคุ้มค่าที่ได้เป็นผู้มีวิชาชีพครูอย่างแท้จริง

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ (2543 : 9 – 13) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นั้นครูจะต้องพร้อมด้วยความรู้ความสามารถ และความดี กล่าวคือความรู้ที่ดีประกอบด้วยหลักวิชาอื่นถูกต้องที่แน่นแฟ้นกระจ่างแจ้งในใจ รวมถึงความฉลาดที่พิจารณาในเรื่องต่าง ๆ โดยถูกต้องด้วยเหตุผล ส่วนความสามารถเป็นการเผื่อแผ่และถ่ายทอดความรู้ของตนเองไปยังผู้อื่นอย่างได้ผล และความดีคือความสุจริต ความเมตตากรุณา เห็นใจ และปรารถนาดีต่อผู้อื่นโดยเสมอหน้า ดังนั้นงานของครูถือได้ว่าเป็นงานสร้างสรรค์อย่างแท้จริง เพราะครูเป็นผู้วางรากฐานความรู้ความสามารถ และความดี ให้แก่ศิษย์ในทุกๆ ด้าน เพื่อเป็นสมบัติอันประเสริฐที่ติดตัวศิษย์ตลอดไป เพื่อที่จะนำไปสร้างสรรค์ประโยชน์ต่างๆ ให้แก่ตัวเองและส่วนรวม ถึงแม้งานครูเป็นงานที่หนักและเหนื่อยยาก แต่ผู้เป็นครูก็ถือได้ว่าเป็นบุคคลพิเศษที่มีจิตใจสูงส่ง พร้อมทั้งจะทำงานและเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อความสุขความเจริญของผู้อื่นอยู่ตลอดชีวิต โดยไม่คิดถึงผลประโยชน์อื่นใดตอบแทน นอกจากเกียรติของครูที่ได้สั่งสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในความเป็นครูอย่างสมบูรณ์ ซึ่งเกียรติของครูจะได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคมตลอดไป

วีระพันธ์ สิทธิพงศ์ (2543 : 282 – 284) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูอาชีพศึกษาที่ดีตามเกณฑ์แนวทางการปฏิบัติตนเองของครู หรือแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ของคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิชาชีพครูคุรุสภา ด้านความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพครู ดังนี้

1. มีความรู้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ และแนวโน้มของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1 รู้นโยบายการศึกษาในระดับที่ตนสอน
 - 1.2 รู้จุดมุ่งหมายของการศึกษา
2. มีความรู้ในเนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วย
 - 2.1 รู้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและโครงสร้างของหลักสูตร
 - 2.2 รู้แผนการพัฒนาและนโยบายหลักของท้องถิ่นของจังหวัดที่ปฏิบัติงานอยู่
3. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ประกอบด้วย
 - 3.1 มีความแม่นยำและความละเอียดลึกซึ้งในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ ทำการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ
 - 3.2 ผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรมในรายวิชาที่สอน
 - 3.3 จัดทำเอกสารประกอบการสอน โครงการสอน และคู่มือการสอน
 - 3.4 ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน

- 3.5 สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับมาเพื่อบรรณาการไปสู่การสอนได้
 4. มีความสามารถในการทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 4.1 สามารถเตรียมการสอนล่วงหน้าได้อย่างเป็นระบบตามขั้นตอนที่กำหนดไว้
 - 4.2 สามารถวางแผน และจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ได้เหมาะสมกับการเรียนการสอนของผู้เรียน
 - 4.3 นำจิตวิทยาอาชีวศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน
 - 4.4 สื่อความหมายด้วยภาษาไทยได้อย่างถูกต้องทั้งการพูด การเขียน การถ่ายทอดความรู้ การใช้คำถาม การออกความคิดเห็น การประชุมอภิปรายสัมมนา
 - 4.5 ใช้สื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา
 - 4.6 รู้วิธีสอนหลายรูปแบบและเลือกมาสอนได้ถูกต้องและเหมาะสม
 - 4.7 ใช้คำถามให้เด็กคิดเป็น
 - 4.8 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 4.9 รู้จักใช้เทคนิคการเสริมแรงได้อย่างถูกต้อง
 5. มีความรู้ในการวัดผลและประเมินผล
 - 5.1 รู้เกี่ยวกับลักษณะแบบทดสอบตามหลักการวัดและประเมินผล สามารถออกข้อสอบปรับปรุงแบบทดสอบ รวมทั้งนำมาใช้ได้จริง เหมาะสมกับระดับชั้นและความสามารถของผู้เรียน
 - 5.2 ใช้การวัดและประเมินผลหลาย ๆ วิธีให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้
 - 5.3 ดำเนินการวัดและประเมินผลได้ถูกต้องมีคุณภาพ
 - 5.4 นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน
 6. มีความสามารถในการพัฒนาการสอน
 - 6.1 วิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาความต้องการอันจำเป็นของผู้เรียน
 - 6.2 สามารถใช้วิธีสอนซ่อมเสริม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
 7. มีความสามารถในการพัฒนาการสอนด้วยการวิจัย
 - 7.1 ใช้ระบบข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน
 - 7.2 วิจัยการเรียนการสอนและนำผลการวิจัยมาปรับปรุงวิธีสอน
 - 7.3 เผยแพร่การสอนใหม่ ๆ ตลอดจนแนะนำการทำผลงานทางวิชาการให้เพื่อนครู
- คำหามาน คนไค (2543 : 68 – 106) ได้กล่าวถึงความรู้ ทักษะและกิจกรรมพื้นฐานของวิชาชีพครู ซึ่งเป็นความรู้ ทักษะ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูและผู้เรียนพึงปฏิบัติร่วมกัน โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา ผู้เรียน สภาพแวดล้อมและบริบทอื่นๆ ดังนี้ 1) แสวงหาความรู้และใช้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและชุมชน 2) วิเคราะห์ผู้เรียนและชุมชน 3) แสวงหาความรู้ทั่วไปและความรู้วิชาที่จัดการเรียนรู้ 4) แสวงหาความรู้

และความเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน 5) วิเคราะห์หลักสูตรและสร้างหลักสูตร 6) จัดทำและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ 7) แสดงความเมตตาและเอาใจใส่ผู้เรียน 8) กล้าคิดและกล้าแสดงออก 9) มอบหมายงานตามความถนัดและศักยภาพ 10) ร่วมคิดและยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน 11) ร่วมทำกิจกรรมกับผู้เรียน 12) สร้างจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 13) จัดกิจกรรมเป็นกลุ่มและรายบุคคล 14) คิดวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็น 15) เรียนรู้ตลอดชีวิตจากธรรมชาติและสังคมแวดล้อม 16) ประเมินค่าโดยใช้เหตุผลและยอมรับการประเมิน 17) เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 18) เรียนรู้จากการค้นคว้าด้วยตนเอง 19) เรียนรู้จากการทดลอง 20) เรียนรู้จากการดูและเรียนงานจากผู้อื่น 21) สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 22) บูรณาการสิ่งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม 23) ชื่นชมความสำเร็จของตนเองและของผู้อื่น 24) จัดระบบงานและประมวลผลการทำงาน 25) ประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องดีงามเป็นปกตินิสัย และ 26) มีความรู้ พัฒนาความรู้ และทักษะวิชาชีพอยู่เสมอ

นอกจากนี้ความรู้ และทักษะเฉพาะที่ครูควรฝึกฝนจนชำนาญ เพื่อเป็นประโยชน์ต่องานวิชาชีพ คือ

- 1) ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง 2) ถ่ายทอดความคิดให้เข้าใจได้ง่าย 3) ถ่ายทอดทักษะเป็น 4) เขียนกระดานเป็น 5) วาดภาพเป็น 6) เขียนตัวอักษรประดิษฐ์เป็น 7) ถามเป็นตอบเป็น 8) สาธิตเป็น 9) ให้รางวัลและลงโทษเป็น 10) ใช้เทคโนโลยีเป็น 11) ใช้พจนานุกรมเป็น 12) อ่านหนังสือเป็นและอ่านเป็นนิสัย 13) จดบันทึกเป็นและบันทึกงานเป็นนิสัย 14) เล่นกีฬาและร้องเพลงได้ 15) เข้าใจและใช้ภาษาอังกฤษได้ 16) พูดในที่ชุมชนได้ 17) พัฒนาสุขภาพและบุคลิกภาพอยู่เป็นนิจ 18) สามารถควบคุมอารมณ์และการแสดงออกได้ 19) แสดงความเป็นมิตรและไม่ถือตัว 20) มองโลกในแง่ดีและมีอารมณ์ขัน 21) ทำและใช้แบบทดสอบเป็น และ 22) วิจัยในโรงเรียนได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นครูสามารถนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูได้ เพื่อให้ครูไทยทุกคนมีความรู้ความสามารถในสายงานอาชีพของตน และสามารถก้าวไปสู่ความเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่เหมาะสมกับความเป็นครูวิชาชีพต่อไป

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2543 : 51 – 53) ได้สรุปคุณลักษณะที่ดีของครูจากผลการวิจัยต่าง ๆ ด้านความรู้ ความสามารถ ดังนี้

1. มีความใฝ่รู้ดี คือครูที่มีความรู้ดีจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี มักจะมีความสามารถในการสอนที่ดีด้วย ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องมีความรู้รอบตัวกว้างขวาง ทันสมัย ทันต่อวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

2. มีความรู้วิทยาการกว้างขวางคือครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะในการศึกษาเล่าเรียนให้แก่ผู้เรียนช่วยเหลือด้านการเรียน และด้านความประพฤติของผู้เรียน ตลอดจนการแนะแนวให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้

3. มีความรู้ในวิชาที่สอนดี คือครูจะต้องมีความรู้ดีในเรื่องที่ต้องสอน วิชาที่ต้องรับผิดชอบในการให้ความรู้หรือประสบการณ์แก่ผู้เรียน ดังนั้นความรู้ในวิชาที่สอนนั้นจะดีมากน้อยเพียงไรก็ขึ้นอยู่กับเตรียมการสอน ความขยันหมั่นเพียรและความใฝ่รู้ของครูด้วย

4. มีความรู้ในวิธีสอนดี คือครูจะต้องมีความสามารถในการสอนได้ดีด้วย กล่าวคือครูควร มีการวางแผนการสอนอย่างดี เช่น การกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้ รูปแบบการสอน เทคนิควิธีการ สอน อุปกรณ์การสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผล

5. มีความสามารถในการปรับบทเรียนให้กับผู้เรียน คือครูที่สอนดีจะต้องรู้จักปรับปรุง วิธีการสอนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เนื้อหา มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการในโลกของ ยุคข่าวสารไร้พรมแดน รวมถึงมีการปรับบทเรียนให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียนด้วย

6. มีความสามารถในการใช้กลวิธีการสอนต่างๆ คือครูจะต้องใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม กับเนื้อหาสาระและวัยของผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ มีความพร้อมและ ตั้งใจที่จะเรียน รวมถึงครูจะต้องรู้จักใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน และความต้องการ ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น ดังนั้นครูจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นได้ ซึ่งถือเป็นวิธีการที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง

7. มีความสามารถในการพูด คือครูจะต้องพูดและใช้ภาษาอยู่เสมอเพื่ออธิบายให้ผู้เรียน เข้าใจบทเรียนได้ง่าย รวมถึงจะต้องออกเสียงให้ถูกต้องและชัดเจนเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2543 : 129) ได้กล่าวถึงครูในฐานะเป็นผู้สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ของ ผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน กล่าวคือสามารถจัด สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญพฤติกรรมของครูจะต้องมีความเต็มใจ เป็น กัลยาณมิตร พร้อมทั้งจะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไขทั้งในด้านความรู้ความชำนาญ เจตคติ และการ ฝึกฝน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในหลายๆ ด้าน ให้เกิดขึ้นพร้อมกันไป รายงาน ปฏิรูปการศึกษาไทย (2544 : 1) ได้เสนอแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา สิ่งที่ต้องการให้ครูทุกคนทำได้ คือมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นส่วนสำคัญในการ พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เพื่อนครูได้ค้นพบองค์ความรู้ ใหม่ๆ ซึ่งครูทุกคนต้องทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งครูและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกัน ร่วมกันค้นพบ ความรู้และวิธีสอนใหม่ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายและเรียนสนุกให้สมกับความเป็นครูมืออาชีพ เพื่อ สร้างอนาคตใหม่ให้กับการศึกษาของไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบไป

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2544 : 12) ได้กล่าวถึงแนวพระราชดำริด้านการศึกษาของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีพระราชดำริถึงครูว่า “ครูจะต้องเป็นผู้ประพฤติตนดีทั้งด้านวิชาการ คือต้องฝึกฝนตนให้มีความชำนาญในด้านความรู้และวิธีสอน ส่วนด้านความประพฤติจะต้องเป็นคน ที่มีความพร้อมทั้งในด้านจิตใจและการปฏิบัติ เพื่อที่จะเป็นแบบอย่างแก่ผู้พบเห็น เมื่อลูกศิษย์ได้เห็น แล้วเกิดประทับใจในความสามารถและความดีของครูก็จะประพฤติตนตามแบบอย่าง” ดังนั้นสิ่งที่ จะ ผลักดันให้สังคมไทยมีครูดีที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะ รักษาครูที่ดีไว้ คือการยกย่องชมเชยครูดี ให้โอกาส และส่งเสริมครูทุกคนได้ทำหน้าที่ครูอาชีพอย่างแท้จริง ในที่สุดครูดี-ครูอาชีพก็จะเพิ่มจำนวน มากขึ้น ความหวังของการปฏิรูปการศึกษา ก็จะเป็นจริงได้ในไม่ช้า นฤมล บุณนิม (2545 : 18 – 19)

ได้กล่าวถึงผลการวิจัยพบว่าครูไทยที่เป็นพื้นฐานไปสู่การเป็นครูดี คือ 1) ครูดีต้องเก่งและมีปัญญา 2) ยอมรับการเรียนรู้ร่วมกัน 3) ให้สิ่งที่ดี ๆ แก่ผู้เรียน 4) สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น 5) มีความสามารถทำให้คนอื่นเป็นคนดีได้ 6) มีความรู้ที่เยี่ยมยอด คือการปฏิบัติได้ดี ปฏิบัติจนเป็นนิสัย แล้วจึงนำมาถ่ายทอด และ 7) มีความรู้เกี่ยวกับความหมาย หลักการ และวิธีการสอน เพราะความรู้ต่าง ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ซึ่งครูจะต้องสอนโดยมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน จึงจะสามารถทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

มนตรี แก้วกามา (2545 : 66) ได้กล่าวถึงครูที่ดีคือสามารถควบคุมผู้เรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย มีความเป็นมิตร มีอารมณ์ขัน และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน นอกจากนี้สามารถอธิบายบทเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจได้เป็นอย่างดี สอนอย่างเต็มความสามารถ รู้จักใช้สื่อการสอนที่เร้าความสนใจ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน กองบรรณาธิการ (2547 : 24 – 26) ได้กล่าวถึงการสอนแบบครูมืออาชีพ คือการที่ครูมีความรู้ความสามารถในด้านการสอน การมีเทคนิคในการเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ ซึ่งมีวิธีการดังนี้ 1) พยายามสอนเมื่อผู้เรียนถามเพราะเป็นช่วงเวลาที่ผู้เรียนพร้อมจะเรียนรู้ 2) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการเรียน 3) เริ่มสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนรู้ไปสู่ข้อมูลใหม่ที่ไม่ทราบมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ข้อมูลใหม่เร็วขึ้น 4) สอนจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยาก ซึ่งถือเป็นการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในจุดเริ่มต้นเป็นอย่างดี 5) เลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน 6) จำแนกเป้าหมายของผู้เรียนตามประเภทพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และเจตพิสัย 7) สอนในเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริง และ 8) รายงานความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้และตระหนักถึงความก้าวหน้าในการเรียนของตน นิรมล ดาดวน (2547 : 26 – 30) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีว่าจะต้องมีความรอบรู้ มีความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน รวมถึงเนื้อหาวิชาการอื่น ๆ ตามสมควร ตลอดจนมีความสามารถในการสื่อสารทั้งการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน และนำไปใช้ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

สมนึก ปฏิพานนท์ (2547 : 35) ได้กล่าวถึงการศึกษาเกี่ยวกับสังคม เพราะสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้วิทยาการและแนวคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านเนื้อหาสาระของแต่ละวิชา เปลี่ยนแปลงวิธีสอน ตลอดจนมีการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้นครูไทยจึงควรมีลักษณะความเป็นครูที่ดีดังนี้ 1) มีความรู้ดีคือเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการทั้งในวิชาสามัญและวิชาชีพเป็นอย่างดี เพียงพอที่จะใช้เป็นรากฐานในการอบรมสั่งสอน และสร้างสรรค์ผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพได้ตามลำดับในอนาคต ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ทางวิชาการให้ลึกซึ้งโดยการเอาใจใส่ศึกษาและแสวงหาความรู้ทางวิชาการอยู่เสมอ เพื่อนำมาถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ให้นำไปใช้ให้เกิด

ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและพัฒนาสังคมต่อไปในส่วนของวิชาชีพ ครูจะต้องรู้หลักการสอนจิตวิทยา ประวัติการศึกษา เทคนิควิธีสอน เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้ครูผู้สอนรู้จักผู้เรียน เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนความคิดเห็น ความต้องการของผู้เรียน เพื่อนำมาจัดประสบการณ์ในการอบรมสั่งสอนให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย และ 2) มีความสามารถในการสอนดี คือรู้จักเลือกสรร เทคนิควิธีสอนที่เหมาะสมมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกกับการเรียน มีความสนใจ เข้าใจในเนื้อหา และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร (2548 : 60) ได้กล่าวถึง “ภาพครู” ในงานวิจัยจากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาโปรแกรมบรรณารักษศาสตร์และสาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และประชาชนในเขตดุสิต บางพลัด บางกอกน้อย จำนวนหนึ่ง พบว่านักศึกษาและประชาชนต้องการให้ครูมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน และมีการพัฒนาเทคนิคการสอนอยู่เสมอ รวมถึงต้องการให้ครูมีความคิด ความรอบรู้ และปฏิภาณไหวพริบดี มีค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ มีความจริงใจ และรับผิดชอบในการเรียนการสอน มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน และต่อสังคมส่วนรวม สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2548 : 43 – 44) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีควรมีดังนี้ 1) ด้านวิชาการคือครูต้องมีความรู้ความสามารถ และทักษะเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความสามารถจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน ให้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและเป็นระบบ การใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีความสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ มีความสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มีความสามารถประเมินผู้เรียนจากพัฒนาการของผู้เรียน และ 2) ด้านวิชาชีพ คือครูต้องมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะและกระบวนการในการคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพ มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิชาชีพครู การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ภาษาต่างประเทศ และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ด้านความรู้ ความสามารถ หมายถึงคุณลักษณะของครูที่มีความรู้ดีในสาขาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง ความรู้ด้านวิชาการ วิชาชีพครู มีความสามารถในการสอน มีเทคนิคการสอนที่ดี มีความสามารถในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีความรู้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ มีความรู้ในการวัดและประเมินผล มีความสามารถในการพัฒนาการสอน แสวงหาความรู้เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนอยู่เสมอ มีความรู้วิทยาการกว้างขวาง มีความสามารถในการปรับเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียน มีความสามารถในการพูดกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่น มีความเป็นกัลยาณมิตร มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญในเฉพาะด้าน เพื่อฝึกฝนให้กับผู้เรียน รู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งคุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถเป็นสิ่งสำคัญที่สังคมไทยในปัจจุบันพึงประสงค์ เพราะจะช่วยให้คุณภาพของครูที่มีอยู่มีคุณค่าที่สูงยิ่ง เหมาะกับการเป็นครูอาชีพที่ดีต่อไปในอนาคต

2.3.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของครู เปรียบเสมือนหัวใจของการเป็นครู ทั้งนี้เพราะครูมีฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคม จำเป็นที่จะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ตามกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดเช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่นๆ กล่าวคือครูมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้สอนคน สร้างคน ควรต้องประพฤติปฏิบัติให้เกิดความดีและความถูกต้อง เพื่อพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นครูจึงจำเป็นที่จะต้องดำรงตนให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความเป็นกัลยาณมิตร ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีศาสตร์และศิลป์ในการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ที่ควรค่าแก่การยกย่องและศรัทธาจากสังคมในฐานะปฐนีบุคคล ซึ่งได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูไว้ดังนี้

อภิเกียรติ ทองเพิ่ม (2540 : 87 – 89) ได้สรุปคุณธรรม จริยธรรมของครูไว้ดังนี้ 1) มีความรู้พอเพียงและถูกต้องในระดับที่สอน รู้จักนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตน 2) รับฟังและเคารพเหตุผลของผู้อื่น มีความมั่นคง และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ตลอดเวลา 3) พิจารณาคุณค่าของผู้เรียนแต่ละคนด้วยเหตุผล มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง 4) ตัดสินหรือลงโทษผู้เรียนอย่างมีเหตุผล ยืดหยุ่นต่อปัญหาต่างๆ และหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี 5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคม 6) ไม่คิดแสวงหาผลประโยชน์ทางวัตถุเกินความจำเป็น 7) ภูมิใจในความสำเร็จของตน มีความซื่อสัตย์สุจริต และจริงใจ 8) ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมอาชีพ และให้ความไว้วางใจแก่เพื่อนร่วมงาน 9) มีความเมตตากรุณา และสนใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล 10) รักษาความลับของผู้เรียนและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้เรียนตามสมควร 11) ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น 12) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมในทุกๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ 13) นำผู้เรียนให้พ้นจากทางเลื่อม ไม่ทำโทษผู้เรียนจนเกินเหตุ 14) ทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน 15) รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง 16) แต่งกายเรียบร้อย วางตนเหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ 17) มีระเบียบวินัย เป็นคนตรงต่อเวลา รักษา

ชื่อเสียงและค่านิยมของโรงเรียนและอาชีพครู 18) มีกิริยา มารยาทสุภาพอ่อนโยน มีอารมณ์ขัน 19) แสดงออกทางวาจาและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 20) สร้างความสัมพันธ์และความสามัคคี อันดีระหว่างครูและผู้ปกครอง วางตนเหมาะสมกับสังคมทุกชนชั้น 21) แนะนำให้ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ 22) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา อดทน ซื่อสัตย์ และสุภาพอ่อนโยน 23) ปฏิบัติกับผู้เรียนได้เหมาะสมกับ เพศ วัย ไม่กระทำผิดเรื่องชู้สาว 24) ปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง สร้างความก้าวหน้าในอาชีพตามความสามารถของตน 25) รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อปรับปรุงการศึกษา และการทำงานด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไม่ให้ผู้อื่นเสียกำลังใจ 26) สร้างชื่อเสียง และเกียรติคุณให้แก่ตนเอง เพื่อนร่วมงาน และสถาบัน 27) หลีกเลี้ยงสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกร้าง ในหมู่คณะ เช่น ความริษยา และพยาบาทเคียดแค้น และ 28) ใช้เทคนิควิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิด ความรู้จริง ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

ธีรพันธ์ ไกรนิธิสม (2541 : 31 – 37) ได้กล่าวถึงคุณธรรม : ความจำเป็นสำหรับครู เพราะ คุณธรรมและจริยธรรมในขั้นพื้นฐานที่ผู้เป็นครูต้องมีทุกคน ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะของผู้มีวิชาชีพครู เช่น ความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละอดทน ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีความหนักแน่นอดทน เพราะครูเป็นผู้ที่ควรเคารพและพัฒนาศิษย์ในทุกทางโดยหน้าที่ ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นครูให้เต็มกำลังความสามารถและมีประสิทธิภาพ ครูจึงควรเป็นผู้มีจิตสำนึก ระลึกถึงความเป็นครูของตน จิตสำนึกที่มีอยู่ทำให้ครูได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ตั้งใจทำงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ตามกำลังความสามารถ และสติปัญญา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด แต่การที่ครูจะทำหน้าที่ของครูได้ดีนั้น จะต้องฝึกฝนและพัฒนาตนให้เป็นคนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมในตนเสียก่อน จึงค่อยไปสอนบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะไม่เป็นที่ศรัทธา เชื่อถือ และไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมั่นใจ และเต็มความภาคภูมิใจ ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมถือเป็นสิ่งที่รักษาและคุ้มครองจิตใจ แม้ข้าราชการครูจะมีวินัยไว้กำกับควบคุมพฤติกรรม โดยมีบทลงโทษเมื่อกระทำผิด แต่ทั้งกฎหมายและวินัยก็ไม่อาจควบคุมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนากลับมาฟื้นฟูและสร้างเสริมขึ้นใหม่ในจิตสำนึกของความเป็นครู เพื่อให้เกิดคุณธรรมขึ้นในมโนสำนึกของครู เมื่อครูมีคุณธรรมในตนแล้วครูยังต้องฝึกฝนตนเองให้มีลักษณะที่ดี มีความเข้าใจในคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ โดยสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ครูจึงต้องเป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำในการพิทักษ์และปกป้องชุมชนนั้น เพื่อให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

วีระพันธ์ สิทธิพงศ์ (2543 : 96) ได้กล่าวถึงคุณธรรมทั่วไปที่สังคมคาดหวังให้ครูปฏิบัติได้ มี 10 ประการ ดังนี้

1. มีวิญญานครู คือเป็นผู้มีน้ำใจ มีความเมตตาต่อศิษย์และบุคคลรอบข้าง
2. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความศรัทธาและภูมิใจในอาชีพครู
3. รู้หน้าที่ ความรับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความบริสุทธิ์ใจ

4. มีศีลธรรม จริยธรรม ขันติ โสรัจจะ หิริโอตตัปปะ ประจำตัวประจำใจ
5. มีความรู้ในด้านวิชาการ สามารถปรับตัวให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทำงานโดยใช้สติปัญญา
6. ไม่เห็นแก่ตัว ยินดีและยินยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม สร้างความรักสามัคคีให้กับหมู่คณะ อยู่เสมอ

7. มีความเที่ยงธรรม เป็นผู้รักความยุติธรรมและมองโลกในแง่ดี
8. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้เรียนและบุคคลทั่วไป
9. มีภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อความมั่นคงของชาติ และความอยู่รอดของสังคมไทย
10. มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเอง และขยันขันแข็งในการประกอบภาระงาน

ผกา สัตยธรรม (2544 : 194 -198) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรมไว้ว่า ครูควรให้ความช่วยเหลือให้ความรักเมตตาต่อศิษย์ในทุกโอกาสที่ทำได้ มีความใกล้ชิด รู้จักนิสัยของศิษย์เป็นอย่างดีว่าเป็นคนเช่นไร เมื่อศิษย์ทำผิดครูก็ให้คำแนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ครูควรรู้เวลาที่เหมาะสมให้ศิษย์ได้พักผ่อนตามสมควร ไม่ให้ทำงานหรือการบ้านมากเกินไป เมื่อศิษย์เจ็บป่วย ช่วยดูแลและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบทันทีเพื่อพาไปพบแพทย์ดูแลเอาใจใส่ด้านโภชนาอาหาร สนับสนุน ส่งเสริมความสามารถพิเศษของศิษย์ ให้กำลังใจในด้านการเรียน ให้รู้จักความมีมานะอดทน เพื่อให้ศิษย์เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทยต่อไป

ไพศาล อรเอี่ยม (2546 : 10) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูคือ ครูต้องมี คุณธรรม จริยธรรมประจำใจ มีความเมตตา ปรารถนาดีต่อเด็ก พร้อมทั้งจะให้อภัยและให้ความช่วยเหลือเด็ก รู้จักประหยัลดอดออม ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้าใจชีวิตชุมชน และ นำพลังชุมชนมาเป็นประโยชน์กับการเรียนรู้ของเด็ก ครูควรมีสุภาพจิตใจดี เข้าใจโลกเข้าใจในชีวิต เป็นผู้รู้จักเห็นคุณค่าของตนเองรักผู้อื่นและใจกว้างยอมรับความแตกต่างของบุคคลครูควรศึกษาในปรัชญา ของศาสนาที่ตนนับถือ ให้ความสำคัญแก่สาระหรือแก่นมากกว่าเปลือก และคุณค่าความสามารถ มากกว่ารูปปลั๊กอินที่สร้างให้เห็นจากภายนอก

นวลฉวี กมล (2547 : 13-14 ; อ้างอิงจาก เกริก วัยศุภานนท์. 2532 : 92 - 93) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของครูที่มีคุณธรรม จริยธรรม ที่ควรยึดถือ 2 ประการ คือ

1. คุณธรรม 4 ประการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานแก่ประชาชน ได้แก่

1.1 การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

1.2 รู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในสัจความดีนั้น ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

1.3 อดทน อดกลั้น และอดออมที่จะประพฤติล่วงความสัตย์ สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

1.4 รู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

2. กัลยาณธรรม 8 ประการ คือคุณธรรมสำหรับผู้เป็นครู หรือกัลยาณมิตร 8 ประการ ได้แก่

- 2.1 ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อมั่น
- 2.2 ศีล หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติอยู่ในศีล
- 2.3 สุตะ หมายถึง การตั้งใจใฝ่ศึกษาหาความรู้
- 2.4 จาคะ หมายถึง การรู้จักเสียสละ
- 2.5 วิริยะ หมายถึง การมานะ พากเพียรในการทำงาน
- 2.6 สติ หมายถึง การมีสติ รอบคอบไม่เพ้อฝันโดยขาดเหตุผล
- 2.7 สมานะ หมายถึง การตั้งใจ ตั้งมั่นไม่หวั่นไหว
- 2.8 ปัญญา หมายถึง การรู้จักคิด ไตร่ตรอง

สุวัณณํ งามยิ่ง (2547 : 43 – 46) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะครูเป็นผู้ที่สร้างเยาวชน เป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมอบรมจริยธรรม เป็นต้นแบบแห่งการเรียนรู้ของเยาวชน ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมมากพิเศษกว่าอาชีพอื่น นอกจากนี้จรรยาบรรณแห่งความเป็นครูก็จะเป็นเครื่องช่วยให้ครูได้ประพฤติปฏิบัติตนได้ตามค่านิยมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการได้รับจากครู เพราะการจะเป็นครูที่ดีได้นั้นจะต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรมจริยธรรม มีความศรัทธาในวิชาชีพครูตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพเพื่อให้บริการแก่นักเรียน มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ

ทวี สุกแก้ว (2548 : 34 – 35 ; อ้างอิงจาก กรมวิชาการ. 2526 : 29) ได้กำหนดเนื้อหาในเรื่องจริยธรรม และหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอยู่ โดยใช้ชื่อว่าจริยศึกษา และได้ปรับคุณธรรมในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งจากเดิมมี 30 คุณธรรม ให้เหลือเพียง 13 คุณธรรม เพื่อใช้เป็นหลักในการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคม คุณธรรมทั้ง 13 ประการ ได้แก่ 1) ความใฝ่รู้ 2) ความขยัน 3) ความประหยัด 4) ความซื่อสัตย์ 5) ความมีระเบียบวินัย 6) การตรงต่อเวลา 7) ความสามัคคี 8) ความเสียสละ 9) ความเมตตากรุณา 10) ความกตัญญูต่อบุคคล 11) ความยุติธรรม 12) ความอดทน และ 13) ความเป็นผู้มีวิวัฒนาการ และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

พูนทรัพย์ พวงนาคพันธุ์ (2548 : 43 - 49) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูว่าเป็นผู้ที่ให้ความรู้ อบรมสั่งสอนศิษย์ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไปให้ความรู้และให้แนวทางที่จะประพฤติตนเป็นคนดีโดยที่ครูได้สร้างคนให้มีความรู้คุณธรรมสังคมจะมีความสุขและเจริญก้าวหน้า การที่ให้ครูอบรมคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างคนให้เป็นคนดีมีคุณค่าแก่สังคม ดังนั้นครูจึงมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างคนดีเพื่อประเทศชาติ

ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามคุณธรรมจริยธรรม ด้านการฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมต่างๆ อันนำมาปฏิบัติแล้วจะทำให้ครูเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ สามารถแนะนำสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นคนดี มีความรู้ดีควบคู่กันไปให้สมกับการเป็นครูที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรมของครู คือแสดงพฤติกรรมที่ดีงามต่อศิษย์ ได้แก่ การให้ความรัก ความเมตตากรุณา มีความเสียสละ อดทนเป็นที่ไว้วางใจ มีระเบียบวินัย และมีความยุติธรรม เพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความมั่นคงสืบไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2549 : 1) ได้ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องของคุณธรรมซึ่งเป็นที่ตั้งของความรัก ความสามัคคีไว้ 4 ประการ ดังนี้

ประการแรก คือ การที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน

ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผลทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และกับประเทศชาติ

ประการที่สาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฎ กติกา และในระเบียบแบบแผนโดยเท่าเทียมเสมอกัน

ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำความคิดความเห็นของตนให้ถูกต้อง เทียงตรง และมั่นคงอยู่ในเหตุในผล หากความคิดจิตใจและการประพฤติปฏิบัติที่ลงรอยเดียวกันในทางที่ดีที่เจริญนี้ยังมีพร้อมมูลในกายในใจของคนไทยก็มั่นใจได้ว่าประเทศไทยจะดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปได้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2549 ก : 6 – 10) ได้กำหนดคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เชื่อมโยงบูรณาการไปสู่กระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และพฤติกรรมบ่งชี้ที่ครูผู้สอนสามารถสังเกตได้ขณะทำการสอน มีดังนี้

1. มีมนุษยสัมพันธ์ กล่าวคือ แสดงกิริยาท่าทางสุภาพต่อผู้อื่น พูดจาสุภาพ ช่วยเหลือผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ซินชมยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ และกล่าวคำขอบคุณหรือขอโทษได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

2. ความมีวินัย กล่าวคือ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ และข้อตกลงต่างๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ แต่งกายถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับ ตรงต่อเวลา รักษาสาธารณสมบัติ สิ่งแวดล้อม เข้าร่วมกิจกรรมที่ครูผู้สอนกำหนด และประพฤติตนถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงาม

3. ความรับผิดชอบ กล่าวคือ มีการเตรียมความพร้อมในการเรียนและการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่วางไว้ ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด มีความเพียรพยายามในการเรียนและการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเอง ยอมรับผลการกระทำของตนเอง ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความ

ปลอดภัยต่อตนเอง ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อผู้อื่น และปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อส่วนรวม

4. ความซื่อสัตย์สุจริต กล่าวคือ พูดความจริง ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นของตนเอง ไม่ทุจริตในการสอบ และไม่ลักขโมย

5. ความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวคือ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล กล้าทักท้วงในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง กล้ายอมรับความจริง เสนอตัวเข้าแข่งขันหรือทำงานท้าทาย และกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง

6. การประหยัด กล่าวคือ ใช้วัสดุถูกต้องและเหมาะสมกับงาน ปิดน้ำ ปิดไฟ ทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ และใช้จ่ายเงินของส่วนรวมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

7. ความสนใจใฝ่รู้ กล่าวคือ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชักถามปัญหาข้อสงสัย แสวงหาประสบการณ์เพื่อค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ และมีความกระตือรือร้นในการเฝ้าหาความรู้ใหม่

8. การละเว้นสิ่งเสพติดและการพนัน กล่าวคือ ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุราของมึนเมา ไม่เสพสิ่งเสพติดอื่นๆ ไม่เล่นการพนัน และหลีกเลี่ยงในการเข้าไปอยู่ในสถานที่ที่มีการเล่นการพนัน

9. ความรักสามัคคี กล่าวคือ ไม่ทะเลาะวิวาท และร่วมมือในการทำงาน

10. ความกตัญญูกตเวที กล่าวคือ ตระหนักในพระคุณครูผู้สอน มีสัมมาคารวะต่อครูผู้สอน อย่างสม่ำเสมอทั้งต่อหน้าและลับหลัง และอาสาช่วยเหลืองานครูผู้สอนด้วยความเต็มใจ

11. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล่าวคือ คิดสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม และมีความคิดหลากหลายในการแก้ปัญหา

12. การพึ่งตนเอง กล่าวคือ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ด้วยตนเอง สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตนเอง และหารายได้พิเศษได้ด้วยตนเองเมื่อจำเป็น

13. ความอดกลั้น กล่าวคือ มีสติ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ และควบคุมกิริยามารยาทในสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณลักษณะของครูที่เป็นความดีงาม ความถูกต้อง ความเหมาะสมที่มีอยู่ภายในจิตสำนึก ลักษณะนิสัยของครูซึ่งแสดงออกมาจากการประพฤติปฏิบัติในบทบาทหน้าที่ของความเป็นครูได้อย่างสมบูรณ์ ได้แก่ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เอาใจใส่ดูแลศิษย์ด้วยความรักและเมตตา ซึ่งจะทำให้เป็นที่เคารพเชื่อฟังแก่ศิษย์ ดังนั้นการที่ครูจะมีคุณธรรมจริยธรรมมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติของครูตามหลักธรรมนั้นๆ หากครูสามารถปฏิบัติตนตามหลักได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เรียกได้ว่าเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมสูง คุณงามความดีของครูที่สั่งสมมาเป็นเวลานานก็ได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นพลวเทียนที่ส่องสว่างนำทางให้แก่ศิษย์บรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ และมีคุณค่าอยู่ในจิตใจของศิษย์อย่างไม่มีวันเปลี่ยนแปลง

3. การพัฒนาวิชาชีพครู

3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพครู

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ได้กำหนดการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งให้มีการปฏิบัติการศึกษาและปฏิบัติการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยปฏิรูปกระบวนการพัฒนาครูที่มีอยู่กับการปรับปรุงกระบวนการผลิตครู เพื่อให้ได้คนดี คนเก่งมาเป็นครู โดยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาวิชาการและทักษะ ในการถ่ายทอดความรู้ที่มีระบบการประกันคุณภาพที่ได้มาตรฐานทุกขั้นตอน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันความก้าวหน้าทางวิทยาการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดให้มีระบบและกลไกส่งเสริมให้ครูที่มีผลงานดีเด่นด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเรียนรู้อย่างมีความสุข และครูซึ่งเป็นภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการยกย่องเชิดชู และมีกองทุนสนับสนุนให้สามารถขยายผลงานได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544 : 41) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้มีการพัฒนาการจัดการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ด้านการเพิ่มศักยภาพครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 14-16)

1. ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.1 มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู (ออกและเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพครู)

1.2 ผลิตครูแนวใหม่ (หลักสูตร 5 ปี)

1.3 วิจัยและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู

2. พัฒนาระบบบริหารงานบุคคล

2.1 กำหนดหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคล หลักเกณฑ์ความก้าวหน้า

2.2 จัดตั้งองค์กรคณะกรรมการบริหารงานบุคคล

2.3 วิจัยและพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล

2.4 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ อัตรากำลังคน

3. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

3.1 กำหนดหลักเกณฑ์การเข้าสู่สายบริหาร

3.2 พัฒนาทักษะการเรียนการสอน

3.3 ส่งเสริมวินัย คุณธรรมจริยธรรม

3.4 ส่งเสริมครูภูมิปัญญาไทย

3.5 สร้างเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรในระดับเขตพื้นที่

3.6 อุดหนุนทุนการศึกษา ฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ

4. สร้างและพัฒนาระบบค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูล

- 4.1 กำหนดหลักเกณฑ์เงินเพิ่มพิเศษ
- 4.2 กำหนดค่าตอบแทนผลงานดีเด่น
- 4.3 ส่งเสริมสวัสดิการแก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต
5. พัฒนาคุณภาพชีวิตครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 5.1 ส่งเสริมความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
 - 5.2 สนับสนุนโครงการบ้านที่อยู่อาศัย
 - 5.3 ดูแลครูในพื้นที่พิเศษ
 - 5.4 แก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา
6. แก้ปัญหาขาดแคลนครู

สมชาย เทพแสง (2542 : 42 – 43) ได้กล่าวถึงครูพันธุ์ใหม่ ซึ่งสามารถพัฒนาคุณภาพครูได้ในหลักการ 6 วิ ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ คือครูทุกคนต้องเป็นผู้มองการณ์ไกล การมีวิสัยทัศน์ได้นั้นเกิดจากประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน เป็นผู้ที่ใช้ความคิดจินตนาการอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นส่วนที่ผลักดันให้สามารถมองการณ์ไกลได้ และครูจะต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์ให้เกิดขึ้นในตนเองด้วย โดยเฉพาะวิธีสอนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เช่น การทดลอง การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ รวมถึงการสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน กระตุ้นให้เกิดความคิดในแบบ sitting and thinking or walking around and thinking จึงจะสามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดวิสัยทัศน์ได้เป็นอย่างดี

2. วิทยาการ คือครูต้องเป็นบุรุษทรัพย์ทางปัญญา เป็นผู้มีความรู้เปี่ยมล้นไปด้วยภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐานการที่เป็นคนกระตือรือร้นขวนขวายในการหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ทำให้มีความภาคภูมิใจ และเกิดความมั่นใจในการสอน เข้าสอนอย่างสง่างาม ซึ่งการที่ครูมีความรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดศรัทธา และประทับใจในการสอนตลอดชีวิต

3. วิทยายุทธ คือครูจะต้องมีความเชี่ยวชาญในด้านการสอน และจะต้องฝึกวิทยายุทธอย่างต่อเนื่อง เช่น ต้องมีการวางแผนการสอน การเตรียมสื่อการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน และยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (teaching by objective) ดังนั้นการสอนจะประสบผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน (teacher and student planning to getter) เพราะจะช่วยให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นกันเองระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนก็จะดีขึ้น

4. วิจัย คือครูต้องเป็นนักวิจัย รู้จักคิดค้นวิธีการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูง โดยอาจวัดได้จากการสังเกตและจดบันทึกไว้ เพื่อตรวจสอบดูความถี่ว่าเมื่อใช้วิธีการสอนแบบนี้แล้วผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นอย่างไร รวมถึงการแก้ปัญหาผู้เรียนในชั้นเรียนก็สามารถใช้การ

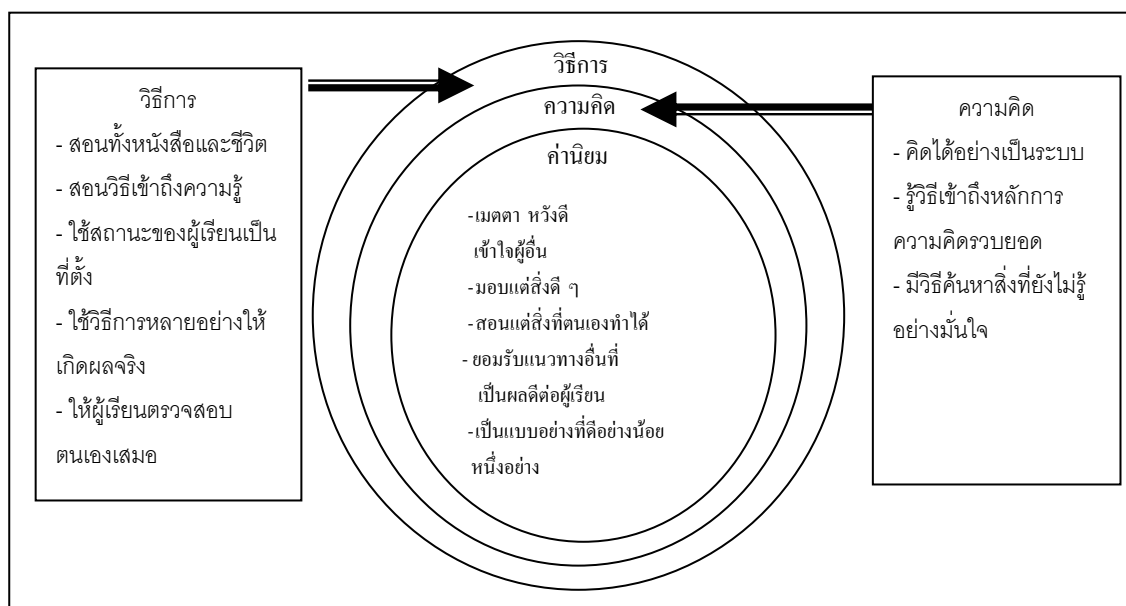
สังเกตและการสัมภาษณ์ได้ ดังนั้นครูต้องหมั่นเป็นคนช่างบันทึก ช่างเขียน ก็จะทำให้การทำงานนั้นเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้

5. **วิจารณ์ญาณ** คือการใช้ความคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะเป็นคุณสมบัติสำคัญของครูทุกคน ดังนั้นครูจะต้องมีความหนักแน่น มีเหตุผล มีข้อมูลสารสนเทศครบถ้วนในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหา รวมถึงครูต้องสอนให้ผู้เรียนเกิดวิจารณ์ญาณด้วย จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการสอนอย่างแท้จริง

6. **วินัย** คือการที่ครูต้องรักษาระเบียบกฎเกณฑ์ เพราะครูเป็นคนหนึ่งในสังคม จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมไทยให้เป็นมรดกตกทอดชั่วลูกหลาน ดังนั้นอาชีพครูหรือครุมีอาชีพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมไทย ครูต้องปฏิบัติตนใหม่ไปสู่สังคมไทยยุคใหม่ มิติใหม่ให้จงได้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีในสังคมต่อไป ตลอดจนการพัฒนาด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ไปพร้อมกับจิตวิญญาณ คุณธรรม และศีลธรรม ควบคู่กันสืบไป

กรมวิชาการ (2545 : 3) การพัฒนาศักยภาพครูตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาให้เป็นครุมีอาชีพ ซึ่งได้วิเคราะห์ครูผู้สอนในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับพิจารณา สนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพครูจึงต้องอาศัยความร่วมมือของครูแกนนำ ครูต้นแบบ และสถาบันการศึกษาชั้นสูง เช่น คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ของสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัย รวมทั้งชมรมวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ กำหนดคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการเรียนรู้ที่จะทำให้คนเป็นคนดี มีคุณภาพได้นั้น ต้องมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือการพัฒนาครูและกระบวนการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน เพื่อจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาของไทยนั้น มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศที่ดีอย่างแท้จริง

นฤมล บุณนิม (2545 : 19 – 20) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาครูสำหรับอนาคต คือการเตรียมครูเพื่อที่จะให้ครูได้ปรับเปลี่ยนบทบาทให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตโดยเน้นหนักในเรื่องการเข้าสู่ความรู้ การคำนึงถึงผู้เรียนและเจตจำนงที่จะส่งผ่านแต่สิ่งที่ดีให้กับผู้เรียน ดังนั้นการฝึกให้เป็นครูที่ดีจะต้องเป็นการบูรณาการวิชาการและวิชาชีพโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการเรียนรู้วิธีการเรียน และการใฝ่รู้ใฝ่เรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นรวมถึงเป็นการพัฒนาคุณภาพของครูในอนาคต ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยต่อไป ซึ่งกรอบแนวคิดในการพัฒนาครูที่ดี มีดังนี้

ภาพประกอบ 5 : กรอบแนวคิดในการพัฒนาครู

ที่มา : นฤมล บุณนิม. (2545). *จากภูมิแห่งครูไทยสู่การพัฒนาครู*. หน้า 19 – 20.

ในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพได้นั้น ต้องฝึกครูให้มีปัญญา มีความรู้ในระดับพื้นฐาน สามารถรู้ได้ว่าสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับผู้เรียนคืออะไร ความรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นมีมาน้อยเพียงใด และครูจะพัฒนาผู้เรียนตามที่คาดหวังได้อย่างไร ดังนั้นการสนับสนุน การให้โอกาส การเสริมพลังให้ครูได้ลงมือทำ ได้ปฏิบัติก่อนจนชำนาญแล้วค่อยมาสอน ก็จะทำให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนเกิดความราบรื่น มีประสิทธิภาพ เกิดความประทับใจให้กับผู้เรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น

นิราศ นิรันดร์ (2546 : 15 – 17) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูกับความหวังของสังคม ซึ่งสิ่งที่เป็นหัวใจหลักสำคัญในการปรับกระบวนการยุทธศาสตร์สำหรับการปฏิรูปการศึกษา คือการให้ความสำคัญกับครู เพราะครูคือตัวจักรสำคัญในฐานะผู้สอน ถ้าครูได้รับการพัฒนาหรือยกระดับให้สูงขึ้น ก็จะเป็นที่หวังของผู้ปกครองและสังคมมากขึ้น สิ่งที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ คือการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับเทคนิคการสอนของครูแต่ละคน เนื่องจากครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยให้ครูมีอิสระในการคิดค้นวิธีการสอนของเขาจากประสบการณ์ของครูผู้สอนเอง ไม่ว่าจะด้วยวิธีลองผิดลองถูกหลายครั้ง หลายหนจนเกิดความมั่นใจว่าวิธีการสอนที่ปฏิบัติอยู่นั้นถูกต้อง และเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ครูจะเป็นผู้คอยวินิจฉัยและสำรวจความเป็นจริงให้ถ่องแท้ แล้วลงมือชี้แนะแนวทางปฏิบัติการสอนด้วยความจริงใจ โดยมองถึงอนาคตของเด็กและเยาวชนไทยที่จะเติบโตขึ้นมาเป็นคนยุคใหม่ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณภาพ และเป็นความหวังของชาติบ้านเมืองต่อไป

บุญคำ รักษาศรี (2546 : 18 – 22) ได้กล่าวถึงคุณภาพครูกับคุณภาพการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาว่า หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเร็วที่สุด โดยดำเนินการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพของบุคลากรทุกฝ่ายในทุกๆ ด้านโดยเฉพาะ “ครู” ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักที่จะต้องได้รับการปฏิรูป และพัฒนาโดยด่วน ดังนั้นจึงมีการสรรหาครูผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนครูผู้มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนเป็นที่ยอมรับ เข้ารับการอบรมเพื่อรับรู้และรับทราบถึงนโยบาย ตลอดจนแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวนโยบายของปฏิรูปการศึกษา ซึ่งครูผู้เข้ารับการอบรมจะเรียกว่า ครูแกนนำ หรือครูต้นแบบ และครูเหล่านี้ก็นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรม ไปขยายผลต่อให้กับครูในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนเดียวกันอีกต่อหนึ่ง เพราะเมื่อครูได้รับความรู้ต่างๆ จากครูแกนนำหรือครูต้นแบบ ก็ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กลวิธี ตลอดจนรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใหม่ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเก่ง ดี มีสุข ตามที่สังคมคาดหวัง และให้ผู้เรียนได้ค้นพบว่าองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบยั่งยืนตลอดไป

นอกจากการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรทางการศึกษาให้มีความก้าวหน้า มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนการให้ความรู้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายแล้ว การอุทิศเวลา ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมายได้ เพราะการอุทิศเวลาจะช่วยให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนทำให้ครูเข้าใจในตัวผู้เรียน ในขณะเดียวกันผู้เรียนก็เกิดความไว้วางใจและยอมรับครูมากขึ้น ซึ่งทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวังไว้ ดังนั้นครูที่ได้ชื่อว่าอุทิศเวลาให้กับผู้เรียนอย่างแท้จริงคือ ครูที่พยายามแสวงหาจุดเด่น จุดด้อย ความต้องการ แนวคิดหรือทัศนคติ และสภาพที่แท้จริงของตนเองให้ได้ เพราะสิ่งสำคัญที่ครูต้องมีคือความสำนึกรับผิดชอบ และตระหนักในภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด โดยอาศัยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับ ตลอดจนความเชื่อมั่นและศรัทธาของผู้เรียนที่มีต่อครูก็ย่อมมากขึ้น ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพของครูให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าในอนาคต ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพครู เพราะครูเป็นผู้มีจิตวิญญาณสูงในความเป็นครูมีอาชีพรูปร่างครูจึงกลายเป็นที่พึ่งและความหวังสุดท้ายที่อยู่ใกล้ตัวที่สุด ที่จะหยิบยื่นโอกาสในการพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะครูแกนนำ และครูต้นแบบ ควรจะเอาใจใส่และให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เพราะครูเป็นบุคคลที่สังคมต่างคาดหวังว่าจะเป็นผู้นำพาเด็กไทยและเยาวชนไทยก้าวไปสู่เป้าหมายอย่างสง่างาม และสอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เด็กเก่ง ดี มีสุข อันส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของไทยทัดเทียมกับประชาคมโลกอย่างยั่งยืนต่อไป

สุรชาติ สังข์รุ่ง (2546 : 6 – 9) ได้กล่าวถึงการบูรณาการการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ.2547 ว่าครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้

มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของบุคคลสังคมไทย เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพพร้อมสำหรับการแข่งขันและสร้างสรรค์ในสังคมโลก ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยเน้นพัฒนาครูในหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับความรู้และมีความเข้าใจในหลักสูตรมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละสาขาวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม

สนั่น แก้วปู้วัด (2546 : 25) ได้กล่าวถึงครูยุคปฏิรูปการศึกษาในมุมมองของผู้บริหารโรงเรียน โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร และการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน คือ “คน” ซึ่งคนจะมีคุณภาพได้ต้องอาศัยการศึกษาที่มีคุณภาพ และการศึกษาที่มีคุณภาพต้องอาศัยครูที่มีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ครูจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนและต่อการปฏิรูปการศึกษา ดังคำกล่าวที่ว่า “พัฒนาใดๆ ก็ไร้ผล ถ้าคนไม่พัฒนา” หรืออาจกล่าวได้ว่า “พัฒนาประเทศต้องอาศัยคน พัฒนาประชาชนต้องอาศัยครู” ซึ่งในการพัฒนาครูจะต้องนำข้อบังคับของคุรุสภาว่าด้วยเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 12 ข้อ มากำหนดเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจน แล้วนำมาใช้เป็นแนวทางให้ครูได้ปฏิบัติก็ถือเป็นการพัฒนาครูที่ดีที่สุดแล้ว เพราะครูที่ปฏิบัติได้ครบตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีคุณภาพก็จะได้ไปประกอบวิชาชีพครูเป็นหลักฐาน ซึ่งถือเป็นเกียรติประวัติของตนเอง ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าหัวใจของการปฏิรูปการศึกษานั้นก็คือ การปฏิรูปครูหรือพัฒนาครูนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิรุณ ตั้งเจริญ (2549 : 7) ที่กล่าวว่าการปฏิรูปการศึกษาจะต้องพัฒนาครูให้มีวิสัยทัศน์ มีศักยภาพในการเรียนการสอน มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ซึ่งถือเป็นแนวทางในการปฏิรูปการเรียนการสอนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาครูไปสู่ครูยุคปฏิรูปการศึกษา มีกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ดังนี้ (สนั่น แก้วปู้วัด. 2546 : 26 – 27)

1. สร้างความตระหนักและจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับครู
2. วิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เพื่อให้ทราบว่ามีจุดอ่อน หรือจุดแข็งอะไร และมีโอกาสหรืออุปสรรคอะไรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะต้องพัฒนาครู
3. กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ที่ว่าวิชาชีพครูต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพมีมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
4. กำหนดพันธกิจ (Mission) ซึ่งควรดำเนินการ 4 ประการ ดังนี้
 - 4.1 จัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา 55 วรรคสอง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ขึ้น

เพื่อพัฒนาและส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับ อาจให้เป็นค่าตอบแทนในรูปของเงินสดเป็นของขวัญรางวัล หรือเกียรติบัตร เป็นต้น

4.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการให้เหมาะสม เช่น กระจายอำนาจการบริหารไปสู่โรงเรียนให้มากขึ้นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based) เพื่อให้โรงเรียนเกิดความเข้มแข็งสามารถให้การนิเทศ อบรม และพัฒนาครูได้ด้วยตนเอง ส่วนสำนักการศึกษาทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบาย กำกับติดตาม รวมถึงการนิเทศ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด

4.3 พัฒนานอกระบบวิชาชีพครูให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ชมรมครูแกนนำ ชมรมครูศิลาธรรม ชมรมผู้บริหารสถานศึกษา และชมรมครูกรุงเทพมหานคร ซึ่งชมรมที่ได้รับรองจากคุรุสภา คือ ชมรมผู้บริหารสถานศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งถ้าแต่ละชมรมสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาครูด้วยตนเองได้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพครูเป็นอย่างยิ่ง

4.4 ส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในระดับโรงเรียนด้านการพัฒนาครูผู้สอน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาครูสู่การประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูและเกณฑ์การจัดทำผลงานอาจารย์ 3 หลักเกณฑ์ใหม่ให้สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับแผนยุทธศาสตร์ในระดับสำนักการศึกษาโดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน

ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษา คือการปฏิรูปการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการปฏิรูปครูหรือการพัฒนาคุณภาพของครู เพราะการทำงานของครูถือเป็นหัวใจของความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาโดยตรง เพราะครูเป็นบุคคลที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคมไทยได้ ในยุคนี้ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สมควรได้รับการดูแล สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการทำงานและคุณภาพชีวิต อันเป็นการพัฒนาครูไปสู่การปฏิรูปการศึกษาได้อย่างแท้จริง และคงไม่ยากเกินไปถ้าจะกล่าวว่าในยุคปฏิรูปการศึกษานี้ ครูจะเป็นผู้กู้แผ่นดิน เพื่อให้การศึกษาของไทยนั้นมีความคุณภาพและมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2548 : 34 - 36) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูเพื่อก้าวสู่วิชาชีพชั้นสูง นั้นหมายถึงครูจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ซึ่งมีสิทธิในการประกอบอาชีพอันมีเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพ ดังนั้นผู้รับใบอนุญาตจะต้องประพฤติตนตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และระบบการพัฒนาวิชาชีพตามพระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ซึ่งจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการกำหนดกลไกการพัฒนาวิชาชีพครูเข้าสู่วิชาชีพชั้นสูงตามที่สังคมต้องการและคาดหวัง จึงนับได้ว่าปี 2548 เป็นปีทองแห่งการเปิดศักราชของการพัฒนาคุณภาพของครู ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี ครูมีจิตวิญญาณแห่งความเป็นวิชาชีพครูอย่างแท้จริง มีคุณธรรมจริยธรรม ตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเอื้ออาทรต่อศิษย์และนำวิธีการสอนโดยใช้หลักเมตตาธรรม (Merciful Learning) มาใช้เป็นรูปแบบการสอนเพื่อกล่อมเกลাজิตใจ ด้านความคิด และพฤติกรรมของผู้เรียนให้

มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความเป็นปราชญ์บุคคลก็จะหวนคืบสู่ครูอีกครั้ง ซึ่งนำไปสู่การยกระดับ ความเป็นวิชาชีพชั้นสูง และเป็นการพิสูจน์ให้สังคมรับรู้ว่าคุณครูยังมีความสำคัญ เพราะเป็นวิชาชีพที่มี เกียรติ ได้รับการยกย่องและยอมรับจากสังคม ขอให้ครูทุกคนได้ตระหนักถึงความเป็นครูอาชีพ โดยรวมพลังสร้างศรัทธาใหม่ให้กับวงการครู คือร่วมสร้างเครือข่ายสมาคมครู เพื่อให้อาชีพครูก้าวสู่การ เป็นวิชาชีพชั้นสูงได้อย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพของครูในยุคปฏิรูปการศึกษาให้เกิดขึ้นได้ อย่างเป็นรูปธรรมนั้น ครูจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เป็นผู้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญในการ สอน เป็นนักวิจัยที่รู้จักคิดค้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใหม่ๆ และทันต่อเหตุการณ์ มีเหตุและผลใน การตัดสินใจแก้ปัญหา รวมถึงควรจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีส่วน ร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่เรียนใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น

3.2 การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับสังคม อย่างไรก็ตามผู้ที่เข้ามาสู่วงการวิชาชีพครูก็ต้อง มีคุณลักษณะบางอย่าง และเมื่อได้รับการฝึกฝนจนมีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพแล้ว ก็ต้องมี คุณลักษณะเพิ่มเติมอีกหลายประการ ดังนั้นมีความจำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูให้ทันกับ สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

เจตนารมณ์ในการพัฒนาวิชาชีพของครูไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้บังคับอย่างสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 การพัฒนาวิชาชีพครูที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ รัฐสภาได้ ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ขึ้นใน เวลาต่อมา พระราชบัญญัติมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างชัดเจนในหมวด 7 ว่าด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา สาระสำคัญมีดังนี้

1. ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้ สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความ เข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

2. ให้มีองค์กรวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การ บริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิก ถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครูและผู้บริหารการศึกษา

3. ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้ง ของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายกำหนด

4. ให้มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาของรัฐ และระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นข้าราชการในสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู

5. ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทนสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับอื่น สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพ

6. ให้มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคูณาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนงานริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานดีเด่น และเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

7. ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าว เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

ความสำคัญของการส่งเสริมและการพัฒนาวิชาชีพครู ก่อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพครูและสังคมหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยส่งเสริมเกียรติภูมิของครูให้สมกับที่เป็นปฐนียบุคคลของสังคม เป็นผู้รู้และเป็นผู้ปฏิบัติตนดี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป

2. ช่วยส่งเสริมให้ครูมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ครูตามที่สังคมปรารถนา เพื่อเป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

3. ช่วยสร้างเสริมความมั่นคง และส่งเสริมความก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพครู

4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพครู มีสถานภาพที่ทัดเทียมกัน เพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการประกอบวิชาชีพเพื่อยกสถานภาพของครูทุกระดับให้เท่าเทียมกัน

5. ช่วยส่งเสริมให้ครูได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการเพียงพอแก่การรักษาสถานภาพของครูในสังคมไทย

กองบรรณาธิการ (2543 : 69 – 70) ได้กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพครูโดยอันดับแรก และสำคัญที่สุดที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องปฏิบัติอย่างลึกซึ้งกว่าบุคคลในอาชีพหรือวิชาชีพใดๆ ก็คือการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้ และสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

“ครู” เปรียบเสมือนเรือจ้างที่พาเด็กทุกคนได้ข้ามฝั่งไปได้อย่างปลอดภัย โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ และมีหน้าที่ไปจนกว่าจะพ้นจากความเป็นครู ซึ่งการที่เด็กมีความหวังที่จะให้ครูเป็นอย่างที่ตนเองคาดหวังไว้ เพราะเด็กต้องการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูอย่างจริงจัง รวมทั้งพ่อ แม่ และครู ที่พวกเขาต้องการใช้ชีวิตอยู่ด้วยตลอดเวลา เพื่อที่เขาเหล่านั้นจะมีชีวิตที่เติบโตอยู่ในสังคมได้อย่างมี

ความสุข และคุณค่าของความเป็นครูนั้นทำให้ได้รับการยกย่องเคารพบูชาจากเด็ก และอยู่ในความทรงจำที่ดีของเด็กตลอดไป (กานต์ดา บุญเถื่อน. 2549 : 11) เพราะสังคมไทยยอมรับว่าผู้ประกอบอาชีพครูถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง เนื่องจากการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และได้ผ่านการศึกษอบรมมาเป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถ มีจรรยาบรรณ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้ประกอบอาชีพครูจึงเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ เป็นผู้วางรากฐานการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติในการปฏิรูปการศึกษา และยอมรับว่าจำเป็นจะต้องมีการปฏิรูปครู เพราะครูถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จอันสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา (ถาวร จันทศิริ. 2545 : 8) โดยมีการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ครูทุกคนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างจริงจัง ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตนั้นมียุทธศาสตร์หลายปัจจัย ได้แก่ การให้ความสำคัญกับผู้เรียนว่าสำคัญที่สุด การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นในเรื่องของภูมิปัญญาไทย รวมทั้งการมีครูที่มีคุณภาพ ซึ่งการที่จะทำให้ครูมีคุณภาพ และสามารถให้บริการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพแก่นักเรียน นักศึกษาได้นั้น ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งกรอบแนวคิดในการกำหนดวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงนั้นจะต้องเป็นบริการที่ให้กับสังคม เป็นวิธีการแห่งปัญญาและเป็นวิชาชีพที่ต้องได้รับการอบรมเพียงพอที่จะเป็นหลักประกันได้ว่า ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพนี้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม รวมทั้งต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพ คือการมีแนวทางการประพฤติ ปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพด้วย จึงจะได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง (วิจิตร ศรีสอ้าน. 2544 : 4)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 81 ได้กำหนดบทบัญญัติให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 9(4) ก็ได้กำหนดบทบัญญัติให้มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นับเป็นหลักการและเหตุผลสำคัญในการกำหนดแนวทางพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นการพัฒนาวิชาชีพครูมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพครู ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ได้มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) และกองทุนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครู อีก 2 กองทุน คือ กองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) มีบทบาทหน้าที่ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 14 – 15)

1. เป็นแม่ข่ายในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยจะประสานกับสถาบันผลิตและพัฒนาครู เพื่อจัดทำนโยบาย แผน และมาตรฐานในการพัฒนาครู

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่พัฒนาหรือส่งเสริมครูดำเนินการพัฒนา และส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3. ประสานและส่งเสริมการเตรียมผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง

4. ดำเนินการส่งเสริมการทำวิจัยและประกันคุณภาพด้านการฝึกอบรม

5. ดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น ผู้เสียสละ และสร้างคุณประโยชน์ต่อวิชาชีพครู

6. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนา รวมถึงส่งเสริมครูในเขตพื้นที่การศึกษา

การพัฒนาวิชาชีพครูถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะนำไปสู่คุณภาพของครูผู้สอน และมีผลกระทบในทางบวกกับคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูที่ดีนั้นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องของการประกอบวิชาชีพ โดยเริ่มจากครูฝึกหัด(หรือครูช่วย) ไปจนถึงเกษียณอายุ ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 แบบ คือ 1) การพัฒนาครูเป็นรายบุคคลในสภาพนอกห้องเรียน 2) การพัฒนาครูเป็นรายบุคคลภายในห้องเรียน 3) การพัฒนาครูเป็นกลุ่มเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และ 4) การพัฒนาครูโดยกระบวนการทางคลินิก (Clinic Method) ซึ่งวิธีการพัฒนาวิชาชีพครูคือ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมและการประชุมในองค์กรวิชาชีพและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ 2) การอ่านเอกสารทางวิชาการ 3) การเลือกหนังสือแบบเรียนและสื่อการสอนด้วยตนเอง 4) การพัฒนาตนโดยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโรงเรียน และ 5) การเรียนรู้จากครูผู้อื่น (ณัฐวุฒิ พิมพ์า. 2546 : 46 – 50) ดังนั้นการพัฒนาวิชาชีพของครูอาจมีวิธีการหลายรูปแบบผสมผสานกัน เพื่อให้ครูได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเข้าใจถึงจุดอ่อนหรือศักยภาพของตนเองอย่างสูงสุด เช่น การผลิตสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมวิชาชีพครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหัวใจหลักของการพัฒนาวิชาชีพครูก็คือ ความคาดหวังให้ครูเป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพสูงโดยได้มีการพัฒนาวิชาชีพของตนอย่างต่อเนื่อง เพราะเมื่อครูมีคุณภาพที่ดีแล้วก็สามารถมั่นใจได้ว่าคุณภาพการศึกษาของไทยก็จะดีขึ้นด้วยเช่นกัน

จากแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงเปิดการประชุมสมัชชาการศึกษาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2548 ณ ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี ที่มีวัตถุประสงค์มุ่งส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีและวิทยาการด้านต่าง ๆ เจริญรวดเร็วไปอย่างฉับไว การศึกษาในโลกยุคใหม่ถือความสามารถในการรับความรู้ข้อมูลข่าวสาร การจัดการความรู้ การสร้างสรรค์องค์ความรู้ตลอดจนนวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นสำคัญ ครูจึงต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใดควรมีโอกาสรับความรู้และข้อมูลข่าวสาร เพื่อจะได้พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า

ยุคทันสมัย และขอให้กำลังใจครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน การให้การศึกษอบรมบ่มนิสัยเด็ก และเยาวชนให้ความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม แม้เป็นภารกิจอันหนักหนาแต่ได้กุศลนับนิตย์เพราะผลที่เกิดขึ้นเป็นคุณอย่างยิ่งแก่ประเทศชาติและมนุษยชาติ (จาตุรนต์ ฉายแสง. 2548 ข : 6 – 7) ได้กล่าวถึง พระองค์ในฐานะ “พระมิ่งขวัญการศึกษาไทย” ทรงเป็นแบบฉบับของครูที่ดี ทรงหมั่นศึกษาหาความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ ในฐานะ “ผู้บริหารการศึกษา” ทรงพัฒนาการศึกษาอย่างครบถ้วนทุกด้าน นับเป็นแบบอย่างของการพัฒนา การศึกษาแบบองค์รวม ทรงส่งเสริมการศึกษาทุกระดับและเพื่อทุกคนรวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่สนับสนุนการศึกษา เช่น การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร การจัดตั้งสถานศึกษาและ สถาบันวิชาการตามพระราชดำริ การจัดตั้งสมาคม มูลนิธิและกองทุนส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริม ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของ ผู้ด้อยโอกาส และการพัฒนาห้องสมุดและการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น โดยทรงเห็นว่าการศึกษาเป็น เครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน และเมื่อคนที่มีการพัฒนาดีแล้วก็จะสามารถพัฒนา ครอบครัว ชุมชน ประเทศ และสังคมโลกอย่างยั่งยืนต่อไป

ปฏินิญาการประชุมสมัชชาการศึกษาแห่งประเทศไทยเนื่องในวันครูโลก ด้วยจิตสำนึกและ ตระหนักว่าการศึกษเป็นกระบวนการ และเครื่องมือในการพัฒนาชีวิต เป็นทั้งวิถีการสร้างสรรค์ เป็น จุดหมายปลายทางของคุณภาพและคุณประโยชน์ เป็นเสมือนอุทยานอันกว้างใหญ่ที่พุกพานานา พรรณเจริญเติบโตด้วยน้ำมือและน้ำใจของคนทำสวน บ่มเพาะรากแก้วและแก่นแท้ของชีวิตอย่าง พากเพียร เป็นกิจกรรมยิ่งใหญ่ที่โยงใยสติปัญญา เกิดการเรียนรู้อย่างมีพลวัตต่อเนื่องยาวนานด้วย ความสัมพันธ์และร่วมเรียนร่วมรู้ของครูกับศิษย์ ส่วนครูในฐานะผู้สอนจึงเป็นกัลยาณมิตร สั่งสอนศิษย์ ทั้งจิตใจ ปัญญา และการปฏิบัติธรรมเป็นแบบอย่างทุกก้าวย่าง ทุกชั้นตอน เป็นผู้สร้างผลงาน รั้งสรรค์ สังคมแห่งการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้พร้อมด้วยความรู้ ความคิด ความสามารถและความดี ครูจึงเป็น วิชาชีพที่สูงส่งรับผิดชอบภารกิจที่หนัก ผูกพันและสำคัญต่ออนาคตของชาติ จึงต้องพัฒนาตนเอง เพื่อ พร้อมพัฒนาคุณภาพของศิษย์และสังคม ด้วยความสำคัญของวิชาชีพครูดังกล่าว จึงต้องมีการส่งเสริม และพัฒนาวิชาชีพครูโดยมุ่งมั่นสร้างเสริมสมรรถนะและศักยภาพของตน ร่วมมือประสานสัมพันธ์กัน พัฒนาวิถีการเรียนรู้ สร้างเสริมศักดิ์ศรีและศรัทธาต่อวิชาชีพ ระดมปัญญา สร้างพลังความสามารถ เพื่อเสนอนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษาเป็นเครือข่ายที่โยงใยกัน ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำไปสู่ การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพรวมถึงสร้างประชาคมวิชาการให้การศึกษเป็นฐานของการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างสรรค์คุณภาพของเยาวชน ประชาชนและพลโลก แก้ไขปัญหาวิกฤติของสังคม อันเกิดจาก ความเขลาและอคติ ตลอดจนสร้างความเสมอภาคในสิทธิและโอกาสของการพัฒนาชีวิตการเรียนรู้ เพื่ออยู่อย่างพอเพียง อาหารและเกลือทั้งในวันนี้ วันหน้า เพื่อให้เป็นเครื่องมืออาชีพที่มีคุณค่าในสังคม ตลอดไป (จาตุรนต์ ฉายแสง. 2548 ข : 8 – 9)

การพัฒนาวิชาชีพในด้านความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพครูเพื่อให้ได้มาตรฐานตามแนวทางในการปฏิบัติการเรียนรู้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งครูศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู ได้มีการกำหนดแผนงานที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดผลในเชิงรูปธรรมได้โดยเร็ว โดยเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนการทำกิจกรรมการพัฒนาตนเองของกลุ่มครูในพื้นที่ เฉพาะอย่างยิ่งด้านข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน และประสานความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเอื้อในการพัฒนาตนเองของครูให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งครูศึกษาคอยช่วยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของข้อมูล ความรู้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และแนวทางการประเมินคุณภาพ รวมถึงคู่มือพัฒนาตนเองของครูที่ครูสภาเป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนจัดทำแฟ้มคู่มือการพัฒนาตนเองตามแนวทางการปฏิบัติการเรียนรู้ จัดประชุมวิชาการเพื่อให้ครูจัดส่งและมานำเสนอผลงานวิจัยในชั้นเรียนของตนเอง นอกจากนี้ครูสภายังต้องสนับสนุนด้านข้อมูลแก่สถาบันที่ทำหน้าที่อบรมและพัฒนาครูให้ถูกต้องชัดเจน และให้ทำงานออกมามีคุณภาพมากขึ้น อีกทั้งต้องเข้าไปมีส่วนดูแลในเรื่องพัฒนาหลักสูตรการผลิตและการอบรมพัฒนาครูของสถาบันการผลิตและพัฒนาครูด้วย นอกจากนี้ในการพัฒนาวิชาชีพตามกฎหมายใหม่นั้น ครูสภาจะเน้นที่การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานที่ครูควรมีความรู้ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มาตรฐานความรู้ความสามารถเฉพาะทางเฉพาะวิชา และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพที่ตั้งไว้ (กองบรรณาธิการ. 2547 : 62 – 63) เพราะในปัจจุบันผู้ประกอบการอาชีพครูเป็นวิชาชีพหนึ่งที่เป็นสำหรับสังคมทุกสังคม การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมทำให้วิชาชีพครูต้องพัฒนา โดยได้รับการส่งเสริมให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ กระบวนการและวิธีการในการดำเนินวิชาชีพครูก็มีความซับซ้อนและกว้างขึ้น ดังนั้นบุคคลผู้เข้ามาสู่วงการวิชาชีพครูจึงต้องมีคุณลักษณะบางประการที่จำเป็นและจำเพาะเจาะจง และให้ทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการได้เข้าสู่วิชาชีพครูได้นั้นมีค่ามากเพียงใด เพราะไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร ครูก็ยังคงเป็นวิชาชีพที่มีความจำเป็นต่อสังคมอย่างไม่เปลี่ยนแปลง (อมรา สุวรรณมณีแดง. 2548 : 19 – 20)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู เป็นการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูผู้สอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูทุกคนได้มีการพัฒนาวิชาชีพของตน ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จะเห็นได้ว่า “ครู” คือผู้ประกอบการวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการยกย่องจากสังคม ดังนั้นผู้ประกอบการอาชีพครูจึงต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปฏิบัติการเรียนรู้คือผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ครูจะต้องมุ่งมั่น สร้างเสริมสมรรถนะและศักยภาพของตนให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง และคงอยู่ในความเป็นวิชาชีพได้อย่างยั่งยืน

3.3 มาตรฐานวิชาชีพครู

คุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นที่เหมาะสมของผู้ที่ต้องการจะประกอบวิชาชีพทางการศึกษา 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เกิดคุณภาพ และ 3) มาตรฐานการปฏิบัติตนหรือจรรยาบรรณของวิชาชีพ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการประพฤติตนของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้อยู่ในแนวทางที่พึงยึดถือปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อการดำรงอยู่ในวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา และเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการจากผู้ประกอบวิชาชีพและสังคมทั่วไป

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพทางการศึกษา ได้กำหนดให้องค์กรวิชาชีพครู คือคุรุสภา มีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2546 : 5-7)

1. กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ
2. ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ
3. ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอประกอบวิชาชีพ
4. พักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต
5. สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ
6. ส่งเสริม สนับสนุน ยกย่อง และผดุงเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา
7. รับรองปริญญา ประกาศนียบัตร หรือวุฒิปัตถ์ของสถาบันต่าง ๆ ตามมาตรฐานวิชาชีพ
8. รับรองความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ รวมทั้งความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ
9. ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ
10. เป็นตัวแทนผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาของประเทศไทย
11. ออกข้อบังคับของคุรุสภาว่าด้วย (ก) – (ญ)
12. ให้คำปรึกษาหรือเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับนโยบาย หรือปัญหาการพัฒนาวิชาชีพ
13. ให้คำแนะนำหรือเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ หรือการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศต่างๆ

14. กำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อกระทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคุรุสภา

15. ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคุรุสภา

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา คือข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติ ตาม เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจาก วิชาชีพได้ว่าเป็นบริการที่มีคุณภาพตอบสนองสังคมได้ว่าที่กฎหมายให้ความสำคัญกับวิชาชีพทางการศึกษา และกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมนั้น เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความ เข้าใจที่ถูกต้อง ให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพให้เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงและ ได้รับการยอมรับ ยกย่องจากสังคมตลอดไป

ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาตรา 49 ให้มี ข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของ วิชาชีพ พ.ศ.2548 ใน 3 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2549 : 11 – 27)

1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึงข้อกำหนดสำหรับผู้ที่จะเข้ามา ประกอบวิชาชีพ จะต้องมีความรู้และมีประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพจึงจะสามารถ ขอรับใบอนุญาตและประกอบวิชาชีพเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่า เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้ ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1.1 มาตรฐานความรู้ คือผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญา ตริทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ดังต่อไปนี้

- 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู
- 2) การพัฒนาหลักสูตร
- 3) การจัดการเรียนรู้
- 4) จิตวิทยาสำหรับครู
- 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา
- 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน
- 7) การวิจัยทางการศึกษา
- 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- 9) ความเป็นครู

1.2 มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ คือผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องผ่านการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่าน เกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังนี้

- 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน
- 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบอาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้าน และความชำนาญตามระดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงานหรืออย่างน้อย จะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ความสามารถ และความชำนาญเพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต่อไปได้หรือไม่ นั่นก็คือการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องต่อใบอนุญาตทุกๆ 5 ปี ซึ่งมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูประกอบด้วย

- มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู 12 มาตรฐาน ซึ่งข้าราชการครูที่สามารถดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานได้ ก็จะได้รับรางวัลรับรองความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตลอดจนการรับรองความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ย่อมเป็นสิ่งยืนยันถึงศักยภาพแห่งความเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงของตนเองได้อย่างเต็มภาคภูมิ

3. มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการประพฤติตนของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทาง และข้อพึงระวังในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ตามแบบแผนพฤติกรรม ตามจรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสภาจะกำหนดเป็นข้อบังคับต่อไป หากผู้ประกอบวิชาชีพผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ จนเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นจนได้รับการร้องเรียนถึงคุรุสภาแล้ว ผู้นั้นอาจถูกคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ 1) ยกข้อกล่าวหา 2) ตักเตือน 3) ภาคทัณฑ์ 4) พักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 5 ปี และ 5)

เพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (มาตรา 54) ซึ่งมาตรฐานการปฏิบัติตนของครู (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) ประกอบด้วย

3.1 จรรยาบรรณต่อตนเอง กล่าวคือผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

3.2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ กล่าวคือผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

3.3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ กล่าวคือผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา และจิตใจ ไม่กระทำเป็นการปฏิบัติต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ รวมทั้งให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

3.4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ กล่าวคือผู้ประกอบวิชาชีพครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรมและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

3.5 จรรยาบรรณต่อสังคม กล่าวคือผู้ประกอบวิชาชีพครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า มาตรฐานวิชาชีพครูมีบทบาทและมีความสำคัญต่อสังคมในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น กล่าวคือตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพ คือสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับ ดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมถึงพระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพทางการศึกษา เพื่อกำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษา เป็นวิชาชีพควบคุมวิชาชีพครูโดยตรงและเป็นหลักประกันในการคุ้มครองให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งเป็นการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงขึ้น

3.4 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาในฐานะเป็นองค์กรวิชาชีพครูมีหน้าที่ในการพัฒนาวิชาชีพครู ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาศักยภาพของครู ในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานตามหน้าที่ เป็นการประเมินคุณภาพการทำงานของครูว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับใด และผลที่ได้จากการประเมินเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูในระดับที่ 3 คือการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู รวมถึงได้บูรณาการให้เป็นไปตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 คือ การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูบังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

คุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินพฤติกรรมของครู ในการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู เป็น 3 ระดับคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2545 : 43)

ระดับคุณภาพ :

ระดับ 1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ โดยพิจารณาจาก

- 1) การศึกษาเอกสาร ตำรา และสื่อต่าง ๆ
- 2) การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพครู

ระดับ 2 มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

- 1) การเป็นสมาชิกและการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร สมาคม ชมรม ที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง
- 2) การเป็นผู้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครู
- 3) การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ

ระดับ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

- 1) เป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงานขององค์กร สมาคม ชมรม ที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูนอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง
- 2) เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
- 3) เป็นผู้จัดทำและเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุม อบรม สัมมนา
- 4) มีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ

มาตรฐานวิชาชีพครู (มาตรฐานที่ 1) ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 มีดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2549 : 17)

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงาน หรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึง ดังนี้

ประสงค์ ภูมิพัทธ์ (2542 : 26) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึงการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้มีความรอบรู้ในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง สนใจการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ มีการเผยแพร่ความรู้และผลงานทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ สามารถเสนอความรู้ใหม่ๆ กับผู้เรียนและสังคมได้ ส่วนแนวคิดของปโยธร ดิณธรรม (2543 : 3 – 4) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูว่าครูเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในการสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนทุก ๆ ด้าน เพื่อการมีชีวิตที่ดีในสังคม ดังนั้นครูต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ เผยแพร่ความรู้ และเป็นผู้นำในการสร้างความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อผู้เรียนอยู่เสมอ

อุทุมพร โสภาคย์ (2545 : 20) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึงครูนั้นต้องมีพฤติกรรมในเชิงวิชาชีพ คือแสวงหาความรู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอด้วยวิธีการต่างๆ มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการและวิชาชีพ และมีความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ คำพรทิพย์ ปรัชญาวาทิ (2546 : 26) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึงการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพครูด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้มีความรอบรู้ในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง การเข้าร่วมพัฒนาตนเองเป็นสิ่งจำเป็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้สมรรถภาพในการปฏิบัติงานปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการได้ดี ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งตนเองและวิชาชีพสามารถเสนอความรู้ใหม่ๆ กับผู้เรียน ชุมชน และสังคมได้ สมพงษ์ มะใบ (2546 : 44) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึงครูจะต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้มีความรอบรู้ในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ มีการเผยแพร่ความรู้และผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถเสนอความรู้ใหม่ๆ กับผู้เรียน เพื่อนครูและสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัญชนา เนื่องจำนงค์ (2546 : 31) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึงการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้มีความรอบรู้ในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ มีการเผยแพร่ความรู้และผลงานทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ สามารถเสนอความรู้ใหม่กับผู้เรียน และสังคมได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึงการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน จากเอกสารวารสารวิชาการ

ต่างๆ อยู่เสมอ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสอน เข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา กิจกรรมทางวิชาการ และขององค์กรวิชาชีพครู เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดใหม่ๆ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องรวมถึงเผยแพร่เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ และผลงานทางวิชาการให้แก่เพื่อนครู ตลอดจนเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านการพัฒนาวิชาชีพแก่สถานศึกษา และหน่วยงานอื่น

การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกณฑ์เพื่อประเมินพฤติกรรมของครูในระดับคุณภาพที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ.2545 (2545 : 43) เรื่องมาตรฐานวิชาชีพครูด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในมาตรฐานที่ 1 เพื่อนำมาศึกษาใน 3 ด้าน ดังนี้

3.4.1 การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง

การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับครูผู้สอน เพราะครูจะต้องเป็นคนที่มีรอบรู้ มีความสนใจข่าวสารจากการอ่านหนังสือ บทความวิชาการต่างๆ รวมถึงการได้รับความรู้จากอินเทอร์เน็ตเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาชีพให้กับตนเอง เป็นการพัฒนางานด้านการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เมื่อครูผู้สอนได้มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ก็จะส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

โคมยง ชมพุดำ (2541 : 52 ; อ้างอิงจาก ศรีนัย ดำริสุข. 2532 : 23) ได้กล่าวถึงการปรับปรุงและพัฒนาตนได้จากการอ่านหนังสือ วารสารในอาชีพของตน หรือหนังสือพิมพ์อื่นๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนและต่อวิชาชีพของตน การสำรวจตนเองจากการเรียนรู้ โดยการรับฟังการป้อนกลับมาจากผู้อื่น หรือจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น แล้วนำมาเปรียบเทียบกับตนเองนอกจากนี้ศึกษาจากงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ประจำ รวมทั้งศึกษาความรู้ทั่วไป เพื่อความรอบรู้ในการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และสภาวะแวดล้อม โดยการติดตามอ่านวารสารทางวิชาการอยู่เสมอ อีรณันต์ ไกรนิธิสม (2541 : 31 – 37) ได้ให้แนวคิดว่าชีวิตของมนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาได้ด้วยการศึกษาอบรม โดยพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ และด้านคุณธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม รวมถึงเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และพลังให้แก่ตนเองและมีความสุขอยู่กับการทำงาน โดยการศึกษาหาความรู้จากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพของตน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและศิษย์ไปสู่ชีวิตที่ประเสริฐยิ่งขึ้นไปและยังเป็นการสร้างสรรค์สังคมใหม่คือ “สังคมของคนดี” ให้เกิดขึ้นจริงได้ (มณฑิรา ไชยเผือก. 2541 : 7) ได้กล่าวถึงความต้องการพัฒนาตนของครูว่าเป็นความมุ่งหวังหรือความประสงค์ของครูที่จะพัฒนาตนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ทางการสอน เพื่อจะได้นำความรู้ไปพัฒนาเด็กให้มีความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามลักษณะกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้แก่การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การควบคุมชั้นและการ

สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การวัดผลและประเมินผล (นิวัฒน์ อนันตะวัน. 2542 : 46 – 47) ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากร หมายถึงการที่หน่วยงานส่งบุคลากรไปศึกษาต่อทั้งในเวลาและนอกเวลาทำงาน รวมถึงการส่งไปฝึกอบรมหรือดูงาน เพื่อให้ได้รับความรู้ใหม่ ทำให้ได้เรียนรู้ถึงวิธีการและกระบวนการ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ และนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วีระพันธ์ สิทธิพงศ์ (2543 : 287 – 288) ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเองมีดังนี้ 1) การสำรวจและปรับปรุงตัวเอง กล่าวคือรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์และนำผลมาปรับปรุงตนเอง มีการประเมินผลและปรับปรุงการทำงานของตนเองตลอดเวลารวมถึงยอมรับการเปลี่ยนแปลง และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างมีเหตุผลทางคุณธรรม 2) สนใจใฝ่รู้ กล่าวคือศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เข้าร่วมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิด รวมถึงสนใจติดตามเหตุการณ์ในปัจจุบันและความเคลื่อนไหวทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (มนูญ ไชยทองศรี. 2544 : 7) ได้กล่าวถึงความต้องการพัฒนาบุคลากร หมายถึงการดำเนินการให้บุคคลได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ให้สามารถปฏิบัติงานให้ได้ผลตามที่หน่วยงานต้องการ หรือให้ได้ผลงานดียิ่งกว่าเดิมโดยดำเนินการ 5 วิธี ดังนี้ 1) การฝึกอบรม 2) การส่งบุคคลไปศึกษา ฝึกอบรมหรือดูงาน 3) การพัฒนาบุคคลโดยกระบวนการปฏิบัติงาน 4) การพัฒนาด้วยตนเอง และ 5) การพัฒนาที่มงานหรือพัฒนาองค์การ ซึ่งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นการวางแผนพัฒนาตนเองตามระบบความก้าวหน้าทางการทำงานที่ได้จัดวางไว้ รวมถึงได้แสวงหาความรู้และริเริ่มปฏิบัติงานด้วยวิธีการใหม่ ๆ สะสมบันทึกในแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมความก้าวหน้าของครู ตลอดจนมีระบบการติดตาม นิเทศ ช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชี้แนะสิ่งที่เป็นปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน และให้สอดคล้องทันกับความเปลี่ยนแปลงความสนใจ ความต้องการ และมาตรฐานการปฏิบัติงาน โดยมีรูปแบบที่หลากหลายเน้นการพัฒนาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ และเป็นที่ยอมรับของสังคมได้อย่างแท้จริง (วีระชัย นวลลาลี. 2544 : 30 – 31) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมให้ข้าราชการครูแสวงหาความรู้ และพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้ 1) โรงเรียนจัดแหล่งค้นคว้าความรู้สำหรับข้าราชการครู โดยศึกษาจากแหล่งค้นคว้าความรู้ที่หน่วยงานจัดให้และแหล่งอื่นๆ 2) หน่วยงานทุกระดับจัดให้มีการประชุมเชิงวิชาการอย่างสม่ำเสมอ 3) จัดให้คณะกรรมการให้คำปรึกษาด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ 4) จัดให้ข้าราชการครูนำเสนอผลงานและความรู้ที่เกิดจากการพัฒนาตนเอง 5) กระตุ้นให้ครูมีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนด้วยความรักและเมตตา และ 6) ให้ข้าราชการครูจัดทำแฟ้มสะสมผลงานแล้วนำมาพิจารณา ชื่นชมยกย่อง เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และนำเสนอเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

อมรวิทย์ นาครทรรพ (2544 : 3) ได้กล่าวว่าครูรุ่นใหม่ในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอคือ 1) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนแนวใหม่ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่นการสอนแบบโครงงานให้ผู้เรียนได้ริเริ่ม ค้นคว้า และแก้ปัญหาเอง เพื่อให้การสอนมีชีวิตชีวาขึ้น รวมไปถึงเทคนิคการวัดผลแบบใหม่ๆ ในรูปของการจัดทำแฟ้มสะสมงาน 2) ความรู้เกี่ยวกับหลักจิตวิทยาสมัยใหม่ เช่น เรื่องพหุปัญญา (multiple intelligence) ที่เชื่อว่าเด็กๆ เกิดมาพร้อมด้วยความสามารถตามธรรมชาติ หรือพรสวรรค์ที่แตกต่างกัน 3) ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่เป็นสื่อการเรียนรู้ยุคใหม่ และยังเป็นดัง “ขุมความรู้โลก” และ 4) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย เพราะครูรุ่นใหม่จำเป็นต้อง “สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง” เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตน เพราะความรู้ต่างๆ ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และนอกจากนี้การวิจัยของครูถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญ เพื่อใช้ในการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งวิธีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้แก่ การใช้หลักการของนักปราชญ์ คือ สุ จิ ปุ ลิ ฝึกให้เป็นนิสัย ตั้งประเด็นปัญหาให้ค้นคว้าใช้รูปแบบกิจกรรมหลากหลาย กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติ แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน อภิปรายในห้องเพื่อสรุปปัญหา สร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียน รวมถึงเรียนรู้จากสถานการณ์จริงทั้งในและนอกโรงเรียน (สมศักดิ์ สิทธิวันชัย. 2548 : 46) ดังนั้น การสร้างองค์ความรู้คือการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ในแนวคิดหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ตามความต้องการ และความสนใจของตนเอง โดยมีครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม พร้อมให้ความช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษา และให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของตนได้อย่างเต็มที่ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ คือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Access Learning Center) เพื่อที่จะบรรลุจุดประสงค์ในการเรียนรู้ตามที่ผู้เรียนต้องการ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการในการดำรงชีพ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

ณัฐวุฒิ พิมพ์า (2546 : 49 – 50) ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนมีหลายวิธีดังนี้ 1) การอ่านเอกสารทางวิชาการต่างๆ อยู่เสมอ 2) การเลือกหนังสือ ตำราแบบเรียนและสื่อการสอนด้วยตนเอง 3) การพัฒนาตนโดยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโรงเรียน และ 4) การเรียนรู้จากครูผู้อื่น (เฉลิมโลก เดชสกุลธร. 2547 : 15) ซึ่งการพัฒนาครูผู้สอนเป็นกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพของครูในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และเทคนิคต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในด้านอื่นๆ นอกจากนี้ครูจะต้องเป็นผู้รู้ในวิชาชีพของตนเป็นอย่างดี รวมถึงความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ อย่างดีอีกด้วย (เกษมา แพรวภิญโญ. 2546 : 46) ตลอดจนการได้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ทำให้เกิดแนวคิดที่ดีนำมาปรับปรุงและพัฒนางานของตน ซึ่งทำให้ครูเกิดความสัมพันธ์มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ และลดปัญหาความขัดแย้งในองค์กรได้ รวมทั้งการเข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้นทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการทำงาน อีกทั้งเป็นการเพิ่มคุณวุฒิการศึกษาให้แก่ตนเอง เป็นการพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่มีคุณภาพและมีศักดิ์ศรีของความเป็นครูอาชีพตลอดไป

เสาวลักษณ์ กรโกวิท (2546 : 12) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาตนเองอาจทำได้มากมายหลายวิธีโดยขึ้นอยู่กับเวลา โอกาส ความถนัด และที่สำคัญคือความสนใจของตัวผู้ปฏิบัติงานเอง ได้แก่ 1) หมั่นศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือหรือเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่องานของตน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในสิ่งใหม่ๆ ทันทีกับความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ 2) ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย ทิศทาง แผนงาน และโครงการของงานในหน่วยงานที่ต้องนำมาประกอบการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้อย่างถูกต้อง 3) ใฝ่หาความรู้ ความเข้าใจด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้เกี่ยวข้อง และ 4) เปิดโลกทัศน์ของตนให้กว้างด้วยการติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวสาร ข้อมูล และเหตุการณ์ที่สำคัญทั้งภายในและต่างประเทศ (บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร. 2548 : 59) ได้กล่าวถึงงานวิจัยที่ระบุถึงความต้องการของครูในการพัฒนาตนในด้านต่างๆ เช่น พัทยาพล เสนาไชย ได้ศึกษาเรื่อง “การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครู ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร” นิยม สุวรรณรักษ์ ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนอนุบาลนารี จังหวัดกาฬสินธุ์” ปวีณา ลำพาย ได้ศึกษาเรื่อง “ความต้องการของครูในการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” สมบัติ จิตเจริญ ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนรู้แบบบูรณาการโรงเรียนสุวรรณคูหา วิทยาการ อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู : วิจัยเชิงปฏิบัติการ” จากผลวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารมีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครูในระดับมากที่สุดคือ ด้านไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญ ด้านประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านอบรมสั่งสอนศิษย์ ส่วนความต้องการของครูในการพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินั้น พบว่าครูมีความต้องการพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและแผนการเรียนรู้อย่างมากที่สุด โดยการให้มีผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ เพื่อเป็นการพัฒนาครูให้มีคุณภาพสูงขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองหมายถึง การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู ได้จากการศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร วารสารทางวิชาการต่างๆ รวมทั้งสื่ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอนและวิชาที่วาดด้วยวิชาชีพครู ได้แก่ เทคนิควิธีสอน การวัดและประเมินผล การผลิตและใช้สื่อมาตรฐานต่างๆ รวมถึงการศึกษาด้านการวิจัยเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้ทันสมัยทันเหตุการณ์ ทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการศึกษาดูงาน และการติดต่อ เป็นการเพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือได้ว่าการศึกษาค้นคว้าเป็นการพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

3.4.2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ อาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อครูผู้สอนทุกคน โดยครูควรเล็งเห็นถึงผลดีของการเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้เรียนและสถานศึกษา เพราะเมื่อครูได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร ในการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพ

ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ในสาขาวิชาชีพของตน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับ มาปรับปรุงและพัฒนางานของตนให้มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

โคมยง ชมพุดำ (2541 : 26 ; อ้างอิงจาก พันธ์ หันนาคินทร์. 2526 : 139 – 151) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมบุคลากรที่กำลังปฏิบัติงาน คือการให้ผู้เข้าอบรมมีบทบาทร่วมกันในการพิจารณาปัญหา และหาทางแก้ปัญหา เช่น การสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาการ การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการพบปะ การประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาทางภาคปฏิบัติ ในระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานนั้นมาแล้ว และมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้ทันสมัย เหมาะสมกับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง (วีระพันธ์ สิทธิพงศ์. 2543 : 287) ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเองอาจทำได้โดยการเข้าร่วมสัมมนา การอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และวิทยฐานะ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน รวมถึงการคิดค้นวิทยาการใหม่ๆ เทคนิควิธีสอนหรือประดิษฐ์ผลงานแปลกใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนนำผลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุง พัฒนางานและเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ส่วนงานวิจัยของ กัลยา คงศรีวิสัย (2545 : 96 – 99) ได้ศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก โดยในด้านการแสวงหาความก้าวหน้าทางวิชาชีพควรเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้เวลาในการแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ และในด้านการอบรมควรมีหน่วยงานของรัฐมาให้ความรู้และสนับสนุนรวมถึงให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ซึ่งในการอบรมสัมมนาแต่ละครั้งควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม

ณัฐวุฒิ พิมพ์. (2546 : 48) ได้กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพครู คือการที่ครูเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม การประชุม สัมมนาในองค์กรวิชาชีพ และสถาบันการศึกษาต่างๆ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวควรตอบสนองความต้องการของครูและควรทราบว่าตนเองมีปัญหาอะไรอยู่ เพื่อที่จะจัดกิจกรรมนั้นๆให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและสามารถแก้ไขปัญหานั้นให้ได้จริง นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อที่จะช่วยให้ครูมีการพัฒนาการและมองปัญหาที่เกิดขึ้นในมุมมองที่แปลกออกไปจากมุมมองปกติ ตลอดจนวิทยากร หรือกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม ควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในภาพปัญหาจริง เพราะว่าการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่าง การเข้าร่วมกิจกรรมนั้น เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์กับครูเป็นอย่างมาก ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งจัดโดยองค์กรวิชาชีพหรือสถาบันการศึกษาต่างๆ นั้นเป็นวิธีการพัฒนาวิชาชีพครูที่ได้รับความนิยมสูงสุด เนื่องจากการแก้ปัญหาที่ตรงจุดสำหรับครู และยังเปิดโอกาสให้ครูได้พบกับวิทยากรครู หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ที่น่าจะเข้าใจปัญหาและอาจเสนอวิธีแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสมให้กับครูได้ (เสาวลักษณ์ กรโกวิท. 2546 : 13) ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเองโดยการที่ครูเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมทางวิชาการ หรือ

องค์กร สมาคม ชมรมที่ส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ข่าวสาร เรื่องราวทางวิชาการ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่จะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจให้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกเหนือจากนั้นหากมีเวลาเพียงพออาจสมัครเข้าศึกษาหรือเข้ารับการอบรมในหลักสูตร ที่จะเป็นประโยชน์กับงานที่ทำอยู่ ซึ่งออกค่าใช้จ่ายด้วยตนเองและไม่เสียเวลาทำงานประจำด้วย (วิลาบ ดีเสมอ. 2548 : 38 – 39 ; อ้างอิงจาก สมศรี มัชฌิมเศรษฐ. 2538 : 15) ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากร ซึ่งได้แก่ การฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดตามความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน รวมทั้งการแก้ปัญหาต่างๆ และการสัมมนาทางวิชาการเป็นการศึกษาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการแก้ปัญหาต่างๆ มากกว่าที่จะมุ่งในด้านทฤษฎี หรือหลักการศึกษาโดยตรง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการคือการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการทางวิชาชีพครูเพื่อพัฒนางานของตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม รวมถึงเป็นการระดมความคิดเห็นต่างๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.4.3 การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถยกระดับในการปฏิบัติงานของตนก้าวไปสู่ความเป็นมืออาชีพ เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยครูจะต้องมีความสนใจ กระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร เช่นเป็นคณะทำงานเป็นวิทยากรในการประชุม อบรม สัมมนาหรือการจัดกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ เมื่อครูผู้สอนนำไปปฏิบัติได้จริง ก็จะทำให้ความเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล (2543 : 102) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูพบว่า ครูได้มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ จัดทำผลงานทางวิชาการเผยแพร่ ผลงานวิจัยของตน ให้ผู้ร่วมวิชาชีพนำไปใช้เป็นวิทยากรในการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ ส่วนการจัดทำผลงานทางวิชาการพบว่าได้มีการจัดทำโดยสร้างสื่อการเรียนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน จัดทำหนังสือประกอบการเรียนการสอน และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการโดยจัดอบรมและจัดทำเอกสาร สามารถนำไปใช้ได้อย่างทั่วถึง มนูญ ไชยทองศรี (2544 : 11) ได้กล่าวถึงการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูว่าต้องเป็น ผู้มีความเชี่ยวชาญในการจัดทำและเสนอรายงานทางวิชาการ ในการประชุม สัมมนา เกี่ยวกับนวัตกรรมเทคโนโลยี การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น มนตรี ทองคำสุข (2546 : 94) ได้กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพครูคือ เป็นผู้ได้รับการเป็นวิทยากรเพื่ออบรมข้าราชการครูทั้งในสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นจัดขึ้น รวมทั้งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดทำเอกสารงานวิชาการในการอบรม สัมมนา ตลอดจนเป็นผู้เขียนผลงานทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้อยู่เสมอ

อัษฎนา เนืองจันงค์. (2546 : 105 – 106) ได้กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพครู อาจทำได้โดยให้ครูปฏิบัติหน้าที่เป็นวิทยากรในการประชุม สัมมนา และการอบรมที่จัดโดยโรงเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยให้ครูที่มีผลงานเป็นผู้นำทางวิชาการในการเผยแพร่ผลงานในที่ประชุม สัมมนา และแหล่งเผยแพร่ต่างๆ เช่น เขียนบทความลงในวารสารวิชาการ ตลอดจนให้ครูเป็นผู้จัดทำและเสนอรายงานในที่ประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ (แสง วิทย์พิทักษ์. 2547 : 18 – 19) ได้กล่าวถึงบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ คือครูเชี่ยวชาญหรือครูนักวิชาการ ซึ่งมีความชำนาญในด้านการนิเทศการสอน เป็นผู้นำในการพัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ส่วนบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนรู้ คือครูเชี่ยวชาญพิเศษ หรือครูนักวิจัย ทำการวิจัยในชั้นเรียน รวมถึงการเป็นผู้นำในการพัฒนาครูให้มีความรู้ทางด้านการวิจัยทางการศึกษา เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง (วิลาบ ดีเสมอ. 2548 : 39) ได้กล่าวถึงการเป็นผู้นำในการพัฒนาบุคลากร คือการเป็นผู้ที่จัดทำ เผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ เช่น จัดทำจุลสารเผยแพร่ผลงานวิจัยความก้าวหน้าของวิชาการทางด้านการศึกษา หรือสรุปย่อข่าว ออกข่าวสารเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้สอนให้สนใจด้านคุณภาพการสอนของตนเองมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู คือเป็นผู้จัดทำผลงานวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ เป็นวิทยากรในการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ เป็นผู้นำในการริเริ่มกิจกรรมทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดผลดี และเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

ไม่ว่าอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ครูจะมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการให้การศึกษา สังคมไทยยกย่องครูอย่างสูงให้เป็นปูชนียบุคคล เป็นผู้สร้างอนาคตเยาวชนของชาติให้เป็นคนดีของสังคม แต่สิ่งที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของความเป็นครูอย่างแท้จริงนั่นคือ คุณลักษณะของครูซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ครูทุกคนควรมี กล่าวคือครูจะต้องเป็นผู้มีทักษะ มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่ตนสอน ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการวัดและประเมินผล รวมถึงการแสวงหา

ความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้นำความรู้เหล่านั้นมาช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูควรได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2541 : 39 -40) ได้สรุปความเป็นครูเก่งและครูดีไว้ดังนี้

1. ครูเก่ง มีลักษณะดังนี้ ด้านการทำงาน ประกอบด้วยมีความรู้ในวิชาชีพครู และมีความสามารถปฏิบัติงานหน้าที่ครู ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา ประกอบด้วยมีการพัฒนาตนเอง มีการพัฒนาโรงเรียน และมีการพัฒนาชุมชน ด้านความรู้ ประกอบด้วยมีความรอบรู้สถานการณ์บ้านเมือง และความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีการคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

2. ครูดี มีลักษณะดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยมีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความอดทน ความประหยัด มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ และมีความเมตตา กรุณา ด้านความเป็นประชาธิปไตย ประกอบด้วยประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ด้านความรักและศรัทธาในอาชีพครู ประกอบด้วยมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู และมีความรักในอาชีพครู

ประสงค์ ภูมิพัทธ์ (2542 : 24 ; อ้างอิงจาก สายหยุด จำปาทอง. 2532 : 24 - 25) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูว่า ครูควรมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในอาชีพครู รู้จักศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนซึ่งเป็นการปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานในการพัฒนาวิชาชีพ รวมถึงมีความคิดเป็นของตนเองเพื่อประโยชน์ในการสอน ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นหรือให้ความรู้ใหม่ๆต่อผู้เรียนและสาธารณชน เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง และเหมาะสมตามอัตภาพที่ตนพึงมี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดไป

กันติศ ชลสินธุ์ (2545 : 11 ; อ้างอิงจาก สิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ. 2528 : 141 – 142) ได้สรุปว่าครูควรมีลักษณะและบทบาทที่พึงประสงค์ดังนี้ รักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้า ปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความมั่นใจในตนเอง มีความศรัทธาในอาชีพครู เป็นผู้คอยแนะนำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกเพื่อเผยแพร่ความคิดเห็นหรือความรู้ใหม่ๆ ต่อสาธารณชนเพื่อพัฒนาวิชาชีพโดยบริสุทธิ์ใจ ประพฤติและวางตนอยู่ในกรอบศีลธรรมจรรยา อันเป็นบรรทัดฐานที่ยอมรับกันทั่วไปในชุมชน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติต่อศิษย์ให้ความรัก ความสนใจ เอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชน อุทิศตนเป็นที่ปรึกษาหรือช่วยแก้ปัญหาของชุมชน เพื่อสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เกิดความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

ไพศาล อรเอี่ยม (2546 : 10) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ประจำใจ มีความเมตตาปรารถนาดีต่อเด็ก พร้อมทั้งจะให้โอกาสและให้ความช่วยเหลือเด็ก แต่งกาย สะอาด สุภาพ เรียบร้อย รู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเอง สนใจใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้ต่างๆ รู้จักเพิ่มพูนวิทยฐานะของตนเอง มีความกระตือรือร้น เป็นผู้รักการอ่าน สุขุม รอบคอบและมีเหตุผล รู้จักประหยัดอดออม ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน มนุษย์สัมพันธ์ดีเข้าใจชีวิตชุมชน และนำพลังชุมชนมาเป็นประโยชน์กับการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวัฒนา เอี่ยมอพรพรรณ และคณะ (2546 : 287 – 289) ได้กล่าวถึงครูควรมีคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งนี้ มีความใจกว้าง และรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามด้วยเหตุผล ไม่ครอบงำความคิดของผู้อื่น มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท และตั้งใจจริงในการทำงาน มีความเป็นกัลยาณมิตร มีน้ำใจ มีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะให้โอกาส เป็นที่พึ่งของศิษย์ได้ มีความรับผิดชอบสูง ตรงต่อเวลา และรักษาคำพูด มีมนุษยสัมพันธ์ มีอารมณ์ขัน และมองโลกในแง่ดี ดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับการเรียน ความประพฤติและความเป็นอยู่ของศิษย์อย่างจริงจัง เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความสนใจในการศึกษา ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ

สุวัฒน์ งามยิ่ง (2547 : 76) ได้สรุปคุณลักษณะครูที่ดีดังนี้ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ แม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความรู้กว้างขวางทันสมัย ด้านการสอนครูจะต้องสามารถถ่ายทอดความรู้ มีความยืดหยุ่น มีเทคนิควิธีสอนที่ดี สามารถใช้ศิลปะวิทยาการหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีการเตรียมตัวในการสอนและนำเสนอบทเรียนที่ดี แนะนำการเรียนให้กับผู้เรียนเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน เพื่อให้นำไปใช้ในชีวิตรได้อย่างเหมาะสม รู้จักประยุกต์ใช้การสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของชุมชน และสามารถประเมินคุณภาพการเรียนการสอนได้ตามสภาพจริง ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณครูจะต้องมีความเมตตากรุณา มีความซื่อสัตย์ สุจริต ประพฤติตัวอยู่ในหลักของศาสนา อยู่ในจารีตประเพณีที่ดี ประพฤติตนตามจรรยาบรรณครูอย่างเคร่งครัด มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพ รักและศรัทธาต่ออาชีพ และด้านการพัฒนา ครูจะต้องมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง โดยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และวิวัฒนาการด้านวิชาการที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานเกิดความก้าวหน้าทางพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

พูนทรัพย์ พ่วงนาคพันธุ์ (2548 : 21) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาคือต้องเปี่ยมล้นไปด้วยความเมตตากรุณา มีคุณธรรมจริยธรรม มีความศรัทธาในวิชาชีพครู รู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำมาเผยแพร่ให้แก่ศิษย์ เมื่อครูสามารถปฏิบัติตนได้ตามคุณลักษณะดังกล่าวแล้ว ย่อมจะได้รับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคลของศิษย์และบุคคลทั่วไปได้อย่างภาคภูมิใจ ดังนั้นผู้ที่เปี่ยมล้นด้วยคุณธรรมที่จะต้องพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้ที่มีความเจริญงอกงามในด้าน บุคลิกภาพ ด้าน

คุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะการสอนของผู้ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นครูที่มีคุณลักษณะที่ดีและพึงประสงค์ของสังคมต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือครูที่มีความรู้ความสามารถจะมีคุณลักษณะที่ดีได้ก็ต่อเมื่อรู้จักพัฒนาตนเอง เช่น การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การเข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา การเป็นผู้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หรือเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานอื่น นอกจากนี้ครูจะต้องมีการพัฒนาตนในด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีของสังคม จึงจะสมควรได้รับการยกย่องว่าเป็นครูอาชีพ ดังนั้น การแสวงหาความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ครูทุกคนควรตระหนักและนำไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานจึงจะได้รับการยอมรับจากสังคมว่าความเป็นครูอาชีพยังคงเป็นวิชาชีพชั้นสูงต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครู

พชรวรรณ ครูทนาค (2541 : 71) ได้ศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม สำหรับบิดา มารดา ครู และผู้ใหญ่ทั่วไปในทัศนะของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนในโรงเรียนราชวินิต มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า

1. คุณธรรมจริยธรรม สำหรับครูอาจารย์ตามที่นักเรียนคาดหวังสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ ตัดสินปัญหาโดยใช้เหตุผล มีความยุติธรรม พุดจาสุภาพ เป็นที่ปรึกษาที่ดี มีความอดทน มีความเสียสละ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีใจเป็นกลาง รู้จักให้อภัย และวางตัวได้เหมาะสม

2. คุณธรรมจริยธรรม สำหรับครูอาจารย์ตามที่ครูคาดหวังสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย ไม่มั่วสุมอบายมุข ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พุดจาสุภาพ มีความตั้งใจจริง มีความยุติธรรม รู้จักควบคุมอารมณ์ เป็นที่ปรึกษาที่ดี และมีเมตตากรุณา

3. คุณธรรมจริยธรรม สำหรับครูอาจารย์ตามที่ผู้ปกครองคาดหวังสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ ไม่มั่วสุมอบายมุข ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีใจเป็นกลาง มีความยุติธรรม ตรงต่อเวลา พุดจาสุภาพ มีสติปัญญา มีความเป็นผู้นำ รักและเอาใจใส่ครอบครัว และมีความเชื่อมั่นในตัวเอง

4. การจัดอันดับความสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม สำหรับครูอาจารย์ตามความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ นักเรียน ครู และผู้ปกครองมีความสอดคล้องกันอย่างยิ่งนัยสำคัญทางสถิติ

มยุรี เศวตนัย (2542 : 70-72) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของครูที่ดีตามแนวคิดของนักเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของครูที่ดี ตามแนวคิดของ นักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ครูมีคำพูด ที่ไพเราะ สุภาพ มีเหตุผล ยิ้มแย้มแจ่มใส อุดมคติ อุดมการณ์ จิตใจหนักแน่น มีความรู้ มีความคิดริเริ่ม แต่งกายสุภาพ สะอาดเรียบร้อย มีมนุษยสัมพันธ์ มีระเบียบวินัย และรู้จักแก้ปัญหาเป็น 2) ด้าน คุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ครูมีความเข้าใจเด็กและเป็นกันเองกับศิษย์ สามารถให้คำปรึกษาหารือได้ เป็นอย่างดี ไม่ลำเอียงให้ความยุติธรรมแก่ศิษย์ทุกคน รู้จักให้อภัย ให้ความช่วยเหลือเมื่อเห็นผู้อื่นมี ความทุกข์ อบรมสั่งสอนศิษย์ ให้เป็นคนดีในสังคม มีความรัก เมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ศิษย์ และชื่นชมยินดีเมื่อศิษย์ประสบความสำเร็จ และ 3) ด้านทักษะการสอน ได้แก่ ครูสามารถจัดห้องเรียนให้สะอาด สวยงาม น่าเรียน มีกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน ใช้สื่อ เทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีความกล้าแสดงออก สามารถ แสดงความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ศิริวรรณ ยิ้มแย้ม (2544 : 88) ได้ศึกษาการประเมินคุณธรรมครูสังกัดกรมอาชีวศึกษา ตาม เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูด้านคุณธรรม ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กรุงเทพมหานคร จาก ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณธรรมของครูทั้ง 9 ด้านในวิทยาลัยเทคนิคตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านคุณธรรมของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้แก่ ด้านความเมตตา กรุณา มีความยุติธรรม มีความ รับผิดชอบ มีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความอดทน มีความประหยัด มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู มี ความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและดำรงชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

กันติศ ชลสินธุ์ (2545 : 78) ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครูของ กลุ่มครูชั้นได้ สังกัดกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนองค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครูในแต่ละด้าน คือ 1) ด้านความเมตตา กรุณา 2) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 3) ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ 4) ด้านความรู้ความสามารถ 5) ด้านบุคลิกภาพ 6) ด้านความรับผิดชอบ และ 7) ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีคะแนนคุณลักษณะความเป็นครูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นครู ด้านความเมตตา กรุณา ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ด้านความรู้ความสามารถ ด้าน บุคลิกภาพ ด้านความรับผิดชอบ และด้านมนุษยสัมพันธ์ แต่ละคู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ยกเว้นด้านความเมตตา กรุณา กับด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความรับผิดชอบกับด้าน คุณธรรมและจริยธรรม และด้านบุคลิกภาพกับด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ

พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์ (2545 : 138 – 139) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพให้แก่ศึกษาศาสตรบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่ดีของครูวิชาชีพ มี 4 ด้าน คือ

1. ด้านการสอน ครูควรมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวางแผนการสอนวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ การใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับวิชาชีพ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนวิชาชีพ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาชีพ การนิเทศการเรียนการสอนวิชาชีพ การบริหารห้องเรียน และห้องฝึกปฏิบัติงาน การจัดบริการสนับสนุนผู้เรียนสายวิชาชีพ และการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนวิชาชีพ

2. ด้านความรู้ ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาชีพเฉพาะที่สอน การจัดทำอาชีพศึกษา การวิเคราะห์อาชีพ ธุรกิจการตลาดวิชาชีพ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการในการทำงาน และสภาพเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

3. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและสถานประกอบการ ครูควรมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ การประสานความร่วมมือทางการศึกษา การประชาสัมพันธ์แผนงานการศึกษา การสำรวจชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและสถานประกอบการ และการประเมินโครงการจัดการศึกษา

4. ด้านทักษะและบุคลิกภาพ ครูควรมีทักษะในด้านการวางแผนและจัดอันดับความสำคัญ การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การบริหารเวลา การสร้างเครือข่าย การจัดการกับความขัดแย้ง การนำเสนอ การสัมภาษณ์ การใช้ภาษา การเจรจาธุรกิจ และการประเมินผล ส่วนด้านบุคลิกภาพครูควรมีบุคลิกภาพภายใน คือ เจตคติต่อวิชาชีพครู และบุคลิกภาพภายนอกคือความรับผิดชอบ ความเป็นระเบียบวินัย ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเสียสละ และความขยันหมั่นเพียร

สาโรช เลี่ยมสกุล (2547 : 48) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษของผู้บริหารและครูพลศึกษา โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะทางด้านวิชาการและการสอนโดยภาพรวมของผู้บริหารและครูพลศึกษาโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก อยู่ในระดับมากโดยคิดเป็นร้อยละ 66.73 และ 58.45 รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคุณลักษณะทางด้านคุณธรรมและความประพฤติโดยภาพรวมของผู้บริหารและครูพลศึกษาโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก โดยคิดเป็นร้อยละ 63.77 และ 52.27

พูนทรัพย์ พ่วงนาคพันธุ์ (2548 : 95 – 96) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูโรงเรียนอุดมวิทยาตามแนวปฏิรูปการศึกษาอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนอุดมวิทยา ตามแนวปฏิรูปการศึกษาอำเภอธัญบุรี จังหวัด

ปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจำแนกเป็นรายด้านในด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คือครูอดทนต่อการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ครูให้แก่นักเรียนเมื่อนักเรียนทำผิด และครูเอาใจใส่นักเรียนเท่าเทียมกัน ยกเว้นครูมีความชื่นชมยินดีต่อความก้าวหน้าของนักเรียน ครูประพฤติตนห่างจากอบายมุขหรือทางแห่งความเสื่อมต่างๆ ครูเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อพัฒนานักเรียน และครูรู้จักหน้าที่และสิทธิของตน เคารพในหน้าที่และสิทธิของผู้อื่นอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะของครูโรงเรียนอุดมวิทยา ตามแนวปฏิรูปการศึกษาอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และจำแนกเป็นรายด้านในด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือครูอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดีที่สังคมของนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ครูมีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบวิชาชีพ ครูทำหน้าที่ประนีประนอมเมื่อนักเรียนเกิดความขัดแย้ง และครูเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันตามลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

โคมยง ชมภูคำ (2541 : 118 – 125) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาพนักงานครูเทศบาลสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานครูเทศบาลนครขอนแก่นมีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวม และเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. ด้านการบรรยายและสาธิต พนักงานครูเทศบาลนครขอนแก่นมีความต้องการกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการบรรยายและสาธิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการจัดให้มีการสาธิตให้ครูรู้จักการใช้ และบำรุงรักษาเครื่องมือเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นลำดับแรก มีความต้องการให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอหัวข้อและรายชื่อวิทยากรผู้บรรยาย และให้ครูมีโอกาสไปฟังการบรรยายนอกสถานที่จากหน่วยงานอื่นที่จัดขึ้น เป็นลำดับสุดท้าย

2. ด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการ พนักงานครูเทศบาลนครขอนแก่นมีความต้องการกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการให้มีการเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเผยแพร่ให้ครูได้ศึกษาอย่างทั่วถึงเป็นลำดับแรก และมีความต้องการให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนทุกครั้งเป็นลำดับสุดท้าย

3. ด้านการไปศึกษาต่อ พนักงานครูเทศบาลนครขอนแก่นมีความต้องการกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการไปศึกษาต่อโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการส่งเสริมให้ครูไปศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้และเลื่อนวิทยฐานะ เป็นลำดับแรก มีความต้องการให้ครูไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ และให้ทุนสนับสนุนการศึกษาต่อ เป็นลำดับสุดท้าย

4. ด้านการไปเยี่ยมเยียนดูงานที่อื่น พนักงานครูเทศบาลนครขอนแก่นมีความต้องการกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการไปเยี่ยมเยียนดูงานที่อื่นโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยมีความต้องการให้ครูมีโอกาสไปเยี่ยมเยียนดูงานในโรงเรียนดีเด่นทั้งของภาครัฐและเอกชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน เป็นลำดับแรก และมีความต้องการระยะเวลาในการไปเยี่ยมเยียนดูงานที่อื่นอย่างน้อย 1 วัน เป็นลำดับสุดท้าย

5. ด้านการสัมมนา พนักงานครูเทศบาลนครขอนแก่นมีความต้องการกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการสัมมนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการให้มีการเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนมาเป็นวิทยากรในการสัมมนา เป็นลำดับแรก และมีความต้องการระยะเวลาในการจัดสัมมนาใช้เวลาประมาณอย่างน้อย 2 วันขึ้นไป เป็นลำดับสุดท้าย

6. ด้านการดูงานนอกสถานที่ พนักงานครูเทศบาลนครขอนแก่นมีความต้องการกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการดูงานนอกสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการจัดให้ครูไปดูงานเฉพาะด้าน เป็นลำดับแรก และมีความต้องการจัดให้มีการดูงานในต่างประเทศในด้านการเรียนการสอน เป็นลำดับสุดท้าย

7. ด้านการเข้ารับการฝึกอบรม พนักงานครูเทศบาลนครขอนแก่นมีความต้องการกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการเข้ารับการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการให้มีการจัดอาหารให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นลำดับแรก และมีความต้องการจำนวนผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตร ในแต่ละรุ่นไม่เกิน 20 คน เป็นลำดับสุดท้าย

8. ด้านการปฐมนิเทศ พนักงานครูเทศบาลนครขอนแก่นมีความต้องการกิจกรรมการพัฒนาตนเองด้านการปฐมนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการให้มีการปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและงานอื่นๆที่จำเป็นในการปฏิบัติงานก่อนทำการสอน เป็นลำดับแรก และมีความต้องการให้จัดปฐมนิเทศโดยใช้สถานที่โรงแรมชั้นหนึ่งภายในจังหวัดขอนแก่น และระยะเวลาในการจัดปฐมนิเทศที่เหมาะสมควรอยู่ในระหว่าง 3 – 5 วันจึงจะได้ผลดี เป็นลำดับสุดท้าย

ประสงค์ ภูมิพัทธ์ (2542 : 69 – 70) ได้ศึกษาพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูโครงการคุรุทายาท ในเขตการศึกษา 3 จากผลการวิจัยพบว่าระดับพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูโครงการคุรุทายาท ในเขตการศึกษา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่าพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู มาตรฐานที่ 3 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ มาตรฐานที่ 4 ด้านการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง และมาตรฐานที่ 7 ด้านการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 2,5,6,8,9,10,11 อยู่ในระดับมาก

สำหรับองค์ประกอบซึ่งมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 มาตรฐาน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้อื่น ด้านการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้อื่น ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้อื่น ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ด้านการร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในชุมชน และด้านการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา สำหรับองค์ประกอบที่มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 มาตรฐาน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ด้านการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง และด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นลำดับสุดท้าย

วารุณี โพธิสุวรรณ (2542 : 111) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัดมศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2537 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัดมศึกษา ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในคุณภาพระดับ 2 ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ ร้อยละ 49.4 เกณฑ์มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ร้อยละ 46.9 เกณฑ์มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ร้อยละ 44.6 เกณฑ์มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรเกิดแก่ผู้เรียน ร้อยละ 41.1 เกณฑ์มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน ร้อยละ 37.7 เกณฑ์มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ร้อยละ 36.4 เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติให้เกิดผลจริง ร้อยละ 34.8 รองลงมาคือ คุณภาพระดับ 1 ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ร้อยละ 72.87 เกณฑ์มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ ร้อยละ 53.1 เกณฑ์มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารการพัฒนา ร้อยละ 42.6 และคุณภาพระดับ 3 ได้แก่ เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้อื่น ร้อยละ 42.8

อัมพร ดีมา (2542 : 56 – 57) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย จากผลการวิจัยพบว่า ครูสายปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ดังนี้

1. การปฏิบัติงานของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 10 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

2. จำแนกตามเพศและอายุ

2.1 ครูเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 10 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือด้านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

2.2 ครูอายุต่ำกว่า 35 ปี มีการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 9 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ และด้านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

2.3 ครูอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 10 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

เชนิสา หุ่นโชคชัย (2543 :72 - 73) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมอาชีวศึกษา ส่วนกลาง จากผลการวิจัยพบว่า

1. ข้าราชการกรมอาชีวศึกษา ส่วนกลางมีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งด้านการปฏิบัติงาน และด้านความรู้เกี่ยวกับระเบียบต่างๆอยู่ในระดับมาก

2.ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมอาชีวศึกษาส่วนกลาง พบว่าด้านการปฏิบัติงานควรมีการชี้แจง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานปีละ 1 – 4 ครั้ง มากที่สุด รองลงมา คือควรจัดอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านความรู้เกี่ยวกับระเบียบต่างๆ ควรจัดฝึกอบรมเพื่อให้ทราบการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ มากที่สุด รองลงมา ควรจัดทำคู่มือเกี่ยวกับระเบียบต่างๆเผยแพร่ให้ทราบทั่วกัน

เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล (2543 : 102) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จากผลการวิจัยพบว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในเกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ มีดังนี้

1. การศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับวิชาการ/วิชาชีพครู พบว่าได้ศึกษาหาความรู้โดยการฝึกอบรม ประชุมทางวิชาการ สัมมนา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น สอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ

2. การมีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพ พบว่าส่วนใหญ่มีบทบาทโดยการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการทุกครั้งที่มีโอกาส รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการวิชาชีพ เป็นสมาชิกของสมาคม ชมรมทางวิชาชีพครู จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ เผยแพร่ผลการวิจัยของตนให้ผู้ร่วมวิชาชีพนำไปใช้ เป็นวิทยากรในการจัดประชุมสัมมนา กิจกรรมทางวิชาการ/วิชาชีพ และเป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงานของสมาคม ชมรม หรือองค์กรวิชาชีพครู

3. การจัดทำผลงานทางวิชาการ พบว่ามีการจัดทำผลงานทางวิชาการ โดยการสร้างสื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือการทำวิจัยในชั้นเรียน จัดทำเป็นหนังสือประกอบการเรียน สำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พบว่าเผยแพร่โดยวิธีฝึกปฏิบัติจริง จัดอบรมและจัดทำเอกสารให้นำไปใช้ได้อย่างทั่วถึง

สุนทราภรณ์ หาญคำภา (2544 : 66 – 68) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อม วิธีการ และเทคนิคการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูดีเด่นในจังหวัดร้อยเอ็ด จากผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการเตรียมความพร้อม เกี่ยวกับแนวการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 มาตรฐานนั้น โดยรวมครูดีเด่นจะศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูทั้ง 11 มาตรฐาน ตามที่กรมสามัญศึกษาได้ระบุแนวทางไว้ รวมถึงการศึกษาเอกสารหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ และศึกษาถึงวิธีการแสวงหาความรู้ต่างๆ ที่จะสามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป เพื่อที่จะสามารถทำความเข้าใจวิเคราะห์แนวทาง วิธีการที่จะปฏิบัติเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การศึกษาเอกสาร วิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย การศึกษาวิธีการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การศึกษาการปฏิบัติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

2. ด้านวิธีการที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้ง 11 มาตรฐาน นั้น โดยรวมครูดีเด่นจะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการรับทราบอบรม สัมมนา มาวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม กับธรรมชาติของรายวิชา วัตถุประสงค์ของรายวิชา รวมทั้งความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด ซึ่งผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ และการสร้างความคิดรวบยอดต่างๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ครูดีเด่นมีการเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านวิชาการต่างๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้านวิชาการในระดับต่างๆ ของจังหวัด การส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน และมีวิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย

3. ด้านเทคนิคการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูทั้ง 11 มาตรฐาน นั้น โดยรวมครูดีเด่นมีเทคนิคการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน คือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้งจะมีการตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักและมีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน จนสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งในระหว่าง

เรียนและหลังจากที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะมีการประเมินผลทุกครั้งเพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาข้อบกพร่อง และสามารถนำข้อมูลนั้นมาแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการต่างๆ ที่ค้นพบให้กับครู-อาจารย์ และผู้ที่สนใจทุกท่านได้รับทราบ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวาง และเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป เช่น การแสวงหาความรู้ต่างๆ จากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง หรือมีความชำนาญการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของตนเอง เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับอย่างเป็นระบบและสามารถค้นคว้าได้ง่าย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีวิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

อุบลรัตน์ ทิวไผ่งาม (2544 : 57 – 58) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จากผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยทั้งเพศชาย เพศหญิง มีประสบการณ์การทำงานมาก มีประสบการณ์การทำงานน้อย ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคโดยรวมและเกือบทุกรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ยกเว้นด้านการปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านความร่วมมือกับชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งครูทุกกลุ่มปฏิบัติตามเกณฑ์ได้ในระดับปานกลาง

2. ครูชายกับครูหญิงปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยรวมและเกือบทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ครูชายกับครูหญิงปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู กับด้านความร่วมมือกับชุมชนอย่างสร้างสรรค์แตกต่างกัน โดยครูชายปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูได้สูงกว่าครูหญิง

4. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกับครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยรวมและทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. ครูซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล กับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยรวมและทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน

กรุณา สิทธิพันธ์ (2545 : 74 – 75) ได้ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของอาจารย์ผู้สอนคหกรรมศาสตร์ จากผลการวิจัยพบว่าเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของอาจารย์ผู้สอนคหกรรมศาสตร์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนใน 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านจรรยาบรรณครู และด้านคุณวุฒิ/ความรู้ ตามลำดับ นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยผลการศึกษาในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านคุณวุฒิ/ความรู้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียงข้อเดียวที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีความรู้ความชำนาญตรงตามสาขาวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และหลักสูตรรายวิชา มีคุณวุฒิทางด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ตรงตามที่ กค. กำหนด และมีความเชี่ยวชาญตรงกับงานวิชาชีพคหกรรมศาสตร์

2. ด้านจรรยาบรรณครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียง 3 ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ ความรัก อ้ออาทร เอาใจใส่ต่อผู้เรียนวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และมีความรักในวิชาชีพคหกรรมศาสตร์

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเพียง 2 ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริงด้วยตนเอง และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

4. ด้านการแสวงหาความรู้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ติดตามข้อมูลข่าวสารในงานวิชาชีพจากแหล่งความรู้ที่ทันสมัย เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความสามารถทางวิชาชีพผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย แสวงหาความรู้ตลอดจนนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการประกอบการเรียนการสอน

5. ด้านการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเพียงข้อเดียวที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ส่งเสริมความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันของผู้เรียน อธิบายชี้แนะจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจ ตลอดจนเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยของผู้เรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ส่งเสริมการผลิต จำหน่าย บริการผลผลิต ผลิตภัณฑ์วิชาชีพคหกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ปลูกฝังจิตสำนึกของผู้เรียนให้รักหวงแหนท้องถิ่น และส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมถึงศิลปวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน

กัลยา คงศรีวิสัย (2545 : 96 – 99) ได้ศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าร้อยละในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของผู้บริหาร และครูพลศึกษา มีความคิดเห็นในมาตรฐานที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 40.62 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 29.30
2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของผู้บริหารและครูพลศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในมาตรฐานที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = 0.64)
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูพลศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้ มาตรฐานที่ 1,4,8,9 และ 10 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในมาตรฐานที่ 2,3,5,6,7 และ 11 ไม่แตกต่างกัน
4. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดหน่วยงานของรัฐมาให้ความรู้และสนับสนุน ในด้านการอบรมการให้คำแนะนำที่ถูกต้อง และควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในด้านการแสวงหาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ รวมถึงการจัดอบรมสัมมนาพัฒนาครูพลศึกษา ควรมีการจัดเป็นช่วง ๆ และจัดเวลาให้เหมาะสม เช่น จัดอบรมในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อที่จะได้ไม่มีปัญหาในเรื่องชั่วโมงสอน และเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนอยู่เสมอ

สิริเพ็ญ เสาร์มณี (2545 : 123 – 124) ได้ศึกษาการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จากผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในแต่ละมาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด
2. การรับรู้ของครูผู้สอน เกี่ยวกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในแต่ละมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นมาตรฐานที่ 8 อยู่ในระดับสูง
3. การรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในแต่ละมาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด
4. ด้านปัญหาและอุปสรรค ครูขาดความกระตือรือร้นและความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม รวมถึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนการสอนตามลักษณะของเนื้อหาวิชาและสภาพของนักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนมีจำกัดและไม่เพียงพอ แต่ภารกิจที่ได้รับมอบหมายและจะต้องปฏิบัตินั้นมีมาก

เกษมา แพร่ภิญโญ (2546 : 87- 88) ได้ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับวิธีการในการพัฒนาทางวิชาการของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนทวารวดี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า

1. ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนทวารวดี มีความต้องการเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทางวิชาการ โดยการฝึกอบรม โดยกระบวนการปฏิบัติงาน และโดยกระบวนการบริหาร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนวิธีการพัฒนาโดยการส่งไปศึกษาต่อ โดยรวมและรายด้านมีความต้องการอยู่ในระดับน้อย

2. ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนทวารวดี มีความต้องการเกี่ยวกับวิธีการในการพัฒนาทางวิชาการ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สมพงษ์ มะใบ (2546 : 102 – 103) ได้ศึกษาพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูโรงเรียนสิงห์สมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จากผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของข้าราชการครูโรงเรียนสิงห์สมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่ามาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงไปคือมาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน อันดับที่ 3 คือมาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก มาตรฐานที่อยู่ในอันดับสุดท้ายคือ มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ อยู่ในระดับปานกลาง

2. พฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของข้าราชการครูโรงเรียนสิงห์สมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์มากและประสบการณ์น้อย กลุ่มประสบการณ์มากโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับพบว่า มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงไปคือมาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 คือมาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง อยู่ในระดับมาก ลำดับสุดท้าย คือมาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มประสบการณ์น้อย โดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ พบว่า มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงไปคือมาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 คือมาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง อยู่ในระดับมาก ลำดับสุดท้ายคือ มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ อยู่ในระดับปานกลาง

3. พฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของข้าราชการครูโรงเรียนสิงห์สมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์มากและประสบการณ์น้อย โดยรวมมีพฤติกรรมตาม

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน แต่พบว่ามาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ และมาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน มีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการที่มีประสบการณ์มาก มีพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูมากกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์น้อย

อำนาจ เจนจิตศิริ (2546 : 117 - 119) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูข้างยนต์ในวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการพัฒนาตนเองของครูข้างยนต์ในวิทยาลัยการอาชีพ ด้านความรู้และทักษะในหมวดวิชาชีพสาขาช่างยนต์ จำนวน 6 งาน โดยภาพรวมทั้ง 12 ด้านพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากจำนวน 11 ด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความรู้งานอิเล็กทรอนิกส์รถยนต์ ด้านทักษะงานเครื่องยนต์ ด้านทักษะงานอิเล็กทรอนิกส์รถยนต์ ด้านความรู้งานเครื่องยนต์ ด้านความรู้งานเครื่องล่าง ด้านทักษะงานเครื่องล่าง ด้านทักษะงานส่งถ่ายกำลังด้านความรู้งานส่งถ่ายกำลัง ด้านทักษะงานไฟฟ้ารถยนต์ ด้านความรู้งานไฟฟ้ารถยนต์ และด้านความรู้งานเครื่องมือช่างยนต์ตามลำดับ ส่วนด้านทักษะงานเครื่องมือช่างยนต์อยู่ในระดับปานกลาง

2. ข้อเสนอแนะความต้องการพัฒนาตนเองของครูข้างยนต์ พบว่าครูข้างยนต์ต้องการให้หน่วยงานสนับสนุนในการจัดหา เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการฝึกปฏิบัติ ในการฝึกอบรมควรเน้นการฝึกปฏิบัติในเรื่องการติดตั้งอุปกรณ์ระดับรถยนต์ งานเคาะและพันสีรถยนต์ และการใช้เครื่องมือวิเคราะห์สภาพเครื่องยนต์ ตลอดจนควรจัดให้ครูได้เดินทางไปดูงานในโรงงานประกอบรถยนต์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

นิรมล ดาवन (2547 : 123 - 126) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาจารย์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร 2 จากผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร 2 มีระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่าอยู่ในระดับมาก 6 มาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และมาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 6 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 3 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มาตรฐานที่

7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และมาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายชื่อของแต่ละมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก คือ ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเองด้วยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และสื่อต่าง ๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางคือ เป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงานขององค์กรสมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูนอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง

2. ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาจารย์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ มี 12 แนวทาง ดังนี้

2.1 สร้างแรงจูงใจให้กับอาจารย์ในการพัฒนาตนเอง หรือการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การพิจารณาความดีความชอบ สร้างกระตุ้นแบบเป็นแบบอย่าง การยกย่อง ประกาศ เกียรติคุณ

2.2 จัดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ ให้อาจารย์ทราบเพื่อให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

2.3 สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณ ให้อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาวิชาชีพ เช่น สัมมนา จัดอบรม การประชุมอย่างทั่วถึง

2.4 เพิ่มสื่อและจัดหาสื่อเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้แก่อาจารย์

2.5 สร้างความสำนึก หรือตระหนักในความเป็นครู-อาจารย์ ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ให้แก่ตนเอง

2.6 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสมาคม ชมรมในหน่วยงานโดยมีงบประมาณสนับสนุน

2.7 รายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งกับผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารควรนำผลการเข้าร่วมกิจกรรมไปประเมินเป็นผลงาน

2.8 จัดประชุม อบรม ประชุมปฏิบัติการในการทำผลงานทางวิชาการ

2.9 ครูสภาต้องกำหนดเป็นมาตรฐาน เพื่อการต่อไปอนุญาตประกอบวิชาชีพ

2.10 สร้างเครือข่ายอาจารย์สายอาชีพศึกษา เพื่อพัฒนาในสายวิชาชีพของตนเอง

2.11 จัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการเป็นกรรมการ อนุกรรมการหรือคณะทำงานในหน่วยงาน

2.12 สนับสนุนการทำวิจัยร่วมกันภายในสถานศึกษา

สุดา ด้วงเทพ (2547 : 100 – 101) ได้ศึกษาการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของครู

อาชีวศึกษา ตามกรอบเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของสศท ทั้ง 12 มาตรฐาน นั้น เมื่อพิจารณาตามความสอดคล้องของแต่ละมาตรฐานและระดับคุณภาพแล้ว ทำให้เข้าใจได้ว่าเกณฑ์มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา จำเป็นต้องกำหนดให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของความเป็นครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู นอกจากนี้ครูอาชีวศึกษาจะต้องประพฤติปฏิบัติตนตามคุณลักษณะของความเป็นครูอาชีวศึกษา คือปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานสาขาวิชาชีพที่ตนสอน ซึ่งในมาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

ระดับที่ 1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ โดยพิจารณาจากพฤติกรรม หรือ กิจกรรม ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร วารสารวิชาการ ตำรา สื่ออื่นๆ รวมทั้งสื่อด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ
2. การเข้ารับการฝึกอบรมและประชุม สัมมนาทางวิชาการที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู และวิชาชีพเฉพาะในอาชีพของตน
3. การฝึกประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ เพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
4. การไปทัศนศึกษาและดูงานในสถาบันอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้จากผู้มีประสบการณ์ นำมาสู่การพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน

ระดับที่ 2 มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจากพฤติกรรมหรือกิจกรรม ดังนี้

1. การเป็นสมาชิก ชมรม สมาคมวิชาชีพครูที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู
2. การเป็นผู้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการ กิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครูอาชีวศึกษา
3. การพัฒนาตนเองเป็นนักประดิษฐ์ นักคิด นักวิเคราะห์วิทยาการใหม่ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้
4. การสร้างสัมพันธ์กับผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ หรือสถานประกอบการต่าง ๆ โดยจัดการศึกษาแบบร่วมมือ (Cooperative Education) เพื่อให้ผู้เรียนได้ออกไปฝึกงานตรงกับสาขาที่เรียน

ระดับที่ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจากพฤติกรรมหรือกิจกรรม ดังนี้

1. การเข้าร่วมงานวิเคราะห์วิจัย ซึ่งเป็นงานวิจัยนอกเหนือจากการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยที่เน้นการแสวงหาผลิตภัณฑ์ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยนำผลการวิจัยนั้นมาปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาวิชาชีพให้สูงขึ้น
2. เป็นวิทยากรในการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

3. สามารถให้คำปรึกษาในการออกแบบผลิตภัณฑ์ และการให้บริการทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน

4. มีผลงานทางวิชาการและวิชาชีพเผยแพร่ในสิ่งตีพิมพ์จริง ทำจริง เกิดประโยชน์ในวิชาชีพจริง

วิลาบ ดีเสมอ (2548 : 78 – 79) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์คณะวิชาช่างกลโลหะ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จากผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์คณะวิชาช่างกลโลหะ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ใน 4 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทักษะการสอน ด้านคุณสมบัติทางวิชาการ ด้านความสามารถทางการวิจัย และด้านทักษะอาชีพ

2. แนวทางในการพัฒนาใน 4 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านคุณสมบัติทางวิชาการ วิทยาลัยส่งเสริมให้อาจารย์เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับสาขาของตนในสถานประกอบการ โดยวิทยาลัยตั้งงบประมาณสำหรับฝึกอบรมเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี หรืออาจให้สถานประกอบการที่มีศักยภาพเพียงพอเป็นผู้ให้การสนับสนุน วิทยาลัยควรจัดหาหนังสือ อินเทอร์เน็ต และเอกสารอ้างอิงไว้ให้เพียงพอ และจัดหาวารสาร คู่มือเฉพาะทางไว้ที่แผนกวิชา 2) ด้านทักษะการสอน วิทยาลัยจัดอบรมการทำอุปกรณ์การสอน และการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ๆ เช่นการสอนทางไกล 3) ด้านทักษะอาชีพ วิทยาลัยจัดส่งอาจารย์เข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรที่ควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์ (CNC) และเรื่องมาตรฐานสากลของงานเครื่องมือกลและงานเชื่อม 4) ด้านความสามารถทางการวิจัย วิทยาลัยจัดอบรมเกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิจัย ซึ่งอาจารย์สามารถทำโครงการวิจัยร่วมกับสถานประกอบการ และอาจารย์สามารถเสนอโครงการวิจัยต่อสำนักงานการอาชีวศึกษาเพื่อขอรับทุนการทำวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

เจนการณีย์ เพียงปราชญ์ (2540 : 56) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับคุณธรรมจรรยาบรรณของครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเด่นชัดอยู่ในระดับมาก มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพโดยการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนพบว่า เพศ ระดับชั้นที่ทำการสอน ระดับการศึกษา อายุ และประสบการณ์การสอนที่แตกต่างกันของครู มีผลทำให้พฤติกรรมการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมคุณธรรม และ

จรรยาบรรณของครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพโดยการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอน พบว่า เพศ ระดับชั้นที่ทำการสอน ระดับการศึกษา และอายุของครูที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ครูมีพฤติกรรมด้าน คุณธรรมจรรยาบรรณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประสบการณ์การสอนที่ แตกต่างกันของครู ไม่มีผลต่อความแตกต่างของพฤติกรรมด้านคุณธรรม จรรยาบรรณของครูอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัญญา เล็กขำ (2541 : 113 –116) ได้ศึกษาวิธีพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลต่อการปรับพฤติกรรม ของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 จากผลการวิจัยพบว่า

1.ความคิดเห็นของครูวิชาการโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ที่ส่งผลต่อการปรับ พฤติกรรมของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่แตกต่างกันด้านขนาดของโรงเรียน พบว่า โดย ภาพรวมและการพัฒนาเป็นรายวิธีทั้ง 3 หมวด ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และที่ แตกต่างกันด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมวดที่ 1 รอบรู้แสนดี โดยภาพรวมพบว่าไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาการพัฒนาเป็นรายวิธีพบว่าแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ 1 วิธี คือวิธีการศึกษาต่อ หมวดที่ 2 มีคุณธรรม จรรยาบรรณ โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาการพัฒนาเป็นรายวิธี พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 2 วิธี คือวิธีการจัดประชุมเชิง ปฏิบัติการและวิธีการศึกษาต่อ และหมวดที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาโดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาการพัฒนาเป็นรายวิธีพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 อยู่ 2 วิธี คือวิธีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและวิธีการศึกษาต่อ

2.ความสัมพันธ์ของวิธีการพัฒนาบุคลากร ที่ส่งผลต่อการปรับพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู หมวดที่ 1 รอบรู้ สอนดี พบว่าวิธีการพัฒนาส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กัน ทางบวกในระดับปานกลาง โดยทุกวิธีมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วิธี พัฒนาบุคลากรที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 คือวิธีการจัดอบรมเพิ่มเติมกับวิธีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหมวดที่ 2 มีคุณธรรม จรรยาบรรณ พบว่าวิธีการพัฒนาส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง โดยมี ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วิธีพัฒนาบุคลากรที่มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือวิธีการจัดอบรมเพิ่มเติม กับวิธีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และวิธีการบรรยายหรือการให้ความรู้พิเศษเป็นครั้งคราวกับวิธีการ จัดหาเอกสารให้ครูศึกษาค้นคว้า และหมวดที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนา พบว่าวิธีการพัฒนาส่วนใหญ่มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วิธีพัฒนาบุคลากรที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง และมีความสัมพันธ์กันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือวิธีการบรรยายหรือการให้ความรู้พิเศษเป็นครั้งคราว กับวิธีการจัดหาเอกสารให้ครูศึกษาค้นคว้า

วรรณวิทย์ รัตนสุทธิกุล (2544 : 99-100) ได้ศึกษามาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี จากผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ.2537 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ และปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ส่วนงานด้านอื่น ๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวม มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นด้านพบว่า มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การถามคำถาม การจัดการห้องเรียน การจูงใจและการเสริมแรง การติดต่อสื่อสาร การมอบหมายงาน การอธิบายและสาธิต การประเมินผลการเรียน การวางแผน และเตรียมการสอน และการให้ข้อมูลป้อนกลับและแก้ไขให้ถูกต้อง ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ.2537 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา และพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์กัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ.2537 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวม พบว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงสองด้าน คือ การติดต่อสื่อสาร และการวางแผนและเตรียมการสอน ส่วนด้านอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางทุกด้าน

เฉลิมโลก เดชสกุลธร (2547 : 76) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการในการพัฒนาของครูผู้สอนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 : กรณีศึกษาโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จากผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้สอนโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยมีความต้องการพัฒนาในด้านวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งความต้องการที่มีระดับความต้องการมากที่สุดคือ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือการพัฒนาความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนกับเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กัน

2. ครูผู้สอนโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยมีความต้องการพัฒนาในด้านวิทยาการการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งความต้องการที่มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนที่เน้นพัฒนาการของผู้เรียน รองลงมาคือ การเลือกใช้สื่อประกอบการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนและก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3. ผลการศึกษาที่หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านนโยบายโรงเรียน ปัจจัยทางด้านความคาดหวังในผลงานทางด้านวิชาการและปัจจัยทางด้านการคล้อยตาม มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยโดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สุวัฒน์ งามยิ่ง (2547 : 108-109) ได้ศึกษาคุณลักษณะครูที่ดีของครูอาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 จากผลการวิจัยพบว่า

1. ครู-อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 จำนวน 109 คน มีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการตระหนักรับรู้อารมณ์ตน ด้านบริหารจัดการอารมณ์ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น ด้านการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ภาพ พบว่ามีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ครู-อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 มีคุณลักษณะครูที่ดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการสอน ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ และด้านการพัฒนา

3. ความฉลาดทางอารมณ์ของครู-อาจารย์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะของครูที่ดีของครู-อาจารย์

สุปราณี จินดา (2549 : 122) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดเทศบาลเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จากผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยด้านความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่าครูมีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมากใน 8 ด้าน คือ การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ด้านการบริหารจัดการในห้องเรียน ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านจิตวิทยาสำหรับครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัยการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู ส่วนด้านความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูและความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดเทศบาลเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และการปฏิบัติการสอนของครูในสังกัดเทศบาลเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ไรต์ (Ried. 1965 : 40) ได้สำรวจความคิดเห็นของครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนเทศบาลเมืองซานดิเอโก ที่มีต่อการให้การศึกษาด้านจริยธรรมและค่านิยมโดยสอนสอดแทรกไปในวิชาต่าง ๆ จากผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการสอนเน้นจริยธรรมและค่านิยมในห้องเรียน โดยครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกว่า 80% มีความเห็นว่าควรสอนเน้นในเรื่องความซื่อสัตย์ ความนับถือผู้อื่น การปฏิบัติตามหลักศาสนา ความรับผิดชอบ ความเชื่อในพระเจ้า ความยุติธรรม ความถึงการเข้าใจตนเองและผู้อื่น ส่วนครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 90% มีความเห็นว่าควรสอนเน้นในเรื่องความซื่อสัตย์ ความนับถือผู้อื่น ความสามัคคี และความรับผิดชอบ

เลห์แมน และเมห์เรนส์ (Lehmann and Mehrens. 1971 : 136) ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูในอุดมคติจากนิสิตวิทยาลัยเวสเทอร์น วอชิงตันสเตท จำนวน 443 คน จากผลการวิจัยพบว่า ครูในอุดมคติควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างกว้างขวาง และศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ
2. มีความสนใจและกระตือรือร้นในวิชาที่สอน
3. มีความยืดหยุ่น สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและสามารถสนองความต้องการของผู้เรียนได้
4. เตรียมการสอนเป็นประจำ
5. ใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
6. มีความสามารถอธิบายเนื้อหาวิชาได้อย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง และถูกต้อง โดยคำนึงถึงระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

มิลเลอร์ (Miller. 1987 : 40 – 41) กล่าวถึงลักษณะครูที่ดีไว้ดังนี้ มีความกระตือรือร้นในการสอนตลอดเวลา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเทคนิคขั้นตอนในการสอนดี มีอารมณ์ขัน กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง มีความอดทนต่อพฤติกรรมของผู้เรียน ให้ความสนใจและเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีความรู้ในเรื่องที่ทำการสอนอย่างดี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหาในเรื่องที่สอน และเก็บความรู้สึกรวมกันต่าง ๆ ได้ดี

โยเดอร์ (Yoder. 1992 : 490 – 491) ศึกษาคุณลักษณะการสอนที่ดีของครูดีในบอทสวานา เพื่อดูความสำเร็จและความไม่ประสบความสำเร็จของครูประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ด้านบุคลิกภาพของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และวิธีการจัดการต่าง ๆ ในชั้นเรียนขณะทำการสอนเป็นตัวแปรสำคัญของการเป็นครูดี นอกจากนี้ยังสรุปได้อีกว่าความรู้ในเนื้อหาที่ทำการสอนและความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้บทเรียนต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการเป็นครูที่ดี

ฟอนส์ และแนนซ์ (Fawns and Nance. 1993 : 48 – 49) กล่าวว่าครูดีเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาครูอย่างแท้จริง กล่าวคือ ครูดีนั้นต้องมีความรู้ความสามารถทั้งในด้าน

วิชาการที่เป็นเนื้อหาวิชาที่ทำการสอน มีความสามารถในการสอน รวมถึงความเป็นคนที่มีคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีด้วย

โอ' แบนนอน (O'Bannon. 1993 : Abstract) ได้ทำการศึกษากฎของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายในรัฐมอนทานา เรื่องการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการ พัฒนาครูมืออาชีพ คือโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดครูที่มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน มีความแตกต่าง ระหว่างหมวดวิชา บรรยากาศในโรงเรียนไม่สนับสนุนการพัฒนาตนเองของครู เช่น มีความขัดแย้งกัน ระหว่างครูด้วยกันเอง หรือครูกับผู้บริหารโรงเรียน นโยบายและวัฒนธรรมบางอย่างไม่เอื้อต่อการ พัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

ไวน์ (White. 1998 : 2539 – A) ได้ศึกษาเรื่องพื้นฐานและคุณลักษณะของครูที่มีความมุ่งมั่น ด้านการสอนในสหรัฐอเมริกา จากผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของครู คือ มีความรู้ดี มีทักษะความชำนาญ มีประสบการณ์ มีทัศนคติที่ดี มีความมั่นใจสูง และมีความพึงพอใจในอาชีพการ สอน

สคริเบเนอร์ (Scribner. 1999 : 239 – 265) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาครูอาชีพโดยอิทธิพลด้าน บริบทของงานเพื่อการเรียนรู้ของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบแรงจูงใจที่ครูต้องการในการพัฒนา อาชีพ ประสบการณ์ของครูที่จะพัฒนาตนเองเป็นครูอาชีพ และอิทธิพลด้านบริบทที่มีผลต่อการพัฒนา ของครู พบว่าสิ่งจูงใจที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ของครู คือแรงจูงใจภายใน 4 ประการ ได้แก่ ความต้องการ ความรู้ด้านเนื้อหา ทักษะในการเรียนการสอน การจัดการชั้นเรียน และช่องว่างระหว่างความรู้ของ นักเรียน และแรงจูงใจภายนอก 2 ประการ คือรางวัลกับสิทธิบัตร นอกจากนั้นการเรียนรู้เพิ่มเติมของครู ประจำการเกิดจากการร่วมมือร่วมใจของครู ในการพัฒนาการจัดการชั้นเรียนและการร่วมกันพัฒนา การสอนหรือทักษะการเป็นครูร่วมกัน สิ่งที่ครูต้องการสนับสนุน คือการได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยอย่าง เพียงพอและการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาครูอาชีพให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปเพื่อใช้เป็นแนวทางใน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ซึ่งการศึกษาลักษณะของครูอาจากกล่าวได้ว่า ครูควรมีความรู้ความสามารถ ในการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ใช้สื่อประกอบการ เรียนการสอนที่เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน รวมถึงให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผล และครูควรมีคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ มีวินัย มีเมตตากรุณา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความ รับผิดชอบ มีความสามัคคี มีความยุติธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรักและศรัทธาใน วิชาชีพครู ส่วนในการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูนั้น คือครูควรมีความ รอบรู้ในวิชาชีพของตน รู้จักพัฒนาตนเองโดยการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความเชี่ยวชาญด้าน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของ ผู้เรียน ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน นอกจากนี้ครูยังต้องมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ มีบทบาท

ในการเป็นผู้นำเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ จากข้อมูลที่กำลังมาข้างหน้าพบว่ายังไม่มีการวิจัยใด ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งอยู่ในมาตรฐานที่ 1 ระดับคุณภาพที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ.2545 (2545 : 43) และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 (2549 : 17) เรื่องมาตรฐานวิชาชีพครูด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน โดยผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานจริง ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพและการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เพื่อให้ครูในสำนักงานอาชีวศึกษามหานครได้มีการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างมีคุณภาพและให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสำนักงานอาชีวศึกษา มหานคร สังกัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 10 แห่ง ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 717 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสำนักงานอาชีวศึกษา มหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปี 2549 จำนวน 10 แห่ง ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในแต่ละสถานศึกษาโดยการเทียบสัดส่วนของครู จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 254 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม	91	32
2	วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง	105	37
3	วิทยาลัยเทคนิคดุสิต	63	22
4	วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา	74	26
5	วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี	81	29
6	วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี	110	39
7	วิทยาลัยพณิชยการเซตุน	95	34
8	กาญจนาภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง	13	5
9	วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี	43	15
10	วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง	42	15
	รวม	717	254

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ความคิดเห็นคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู มีแบบสอบถาม รวม 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของครู

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะของครู

แบบสอบถามเพื่อจำแนกคุณลักษณะของครู โดยกำหนดคุณลักษณะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย 4 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาพัฒนาเป็นรูปแบบของเครื่องมือ และจำแนกคุณลักษณะของครูออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงมาก
- ระดับ 3 หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สอบถามครู โดยให้ครูสำรวจตนเองในเรื่องการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ใน 3 ด้าน คือ การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครู กับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ก : 61 – 62) โดยกำหนดคุณลักษณะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย เพื่อวัดคุณลักษณะของครูใน 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม และนำเกณฑ์เพื่อประเมินพฤติกรรมของครูในการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในระดับคุณภาพที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ.2545 (2545 : 43) และข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 (2549 : 17) ใน 3 ด้าน คือ การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อใช้กำหนดเป็นกรอบแนวคิด และนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา ตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้

2. กำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือ ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและนิยามศัพท์เฉพาะ

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ให้ครอบคลุมคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของครู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะของครูในด้านความรู้ ความสามารถ และ
ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
ในด้านการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการเป็นผู้นำในการ
พัฒนาวิชาชีพครู แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ
ลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ
เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ มีดังนี้

4.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบ
สอบถามที่สร้างเสร็จสมบูรณ์แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตรวจสอบด้านเนื้อหา โครงสร้าง
และภาษา เพื่อให้ผู้ตอบสามารถอ่านแล้วเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน สามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่
ต้องการศึกษา แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน
พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความ
อนุเคราะห์ในการตรวจแบบสอบถามให้แก่ผู้วิจัย ประกอบด้วย 5 ท่าน ดังนี้

4.1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.1.2 นายชาญเวช บุญประเดิม ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคดุสิต

4.1.3 นายวิรัตน์ คันธารัตน์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

4.1.4 นายอนันต์ ใจงาม ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี

4.1.5 นายสมศักดิ์ บำรุงศักดิ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
วิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี

4.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำชี้แนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยนำ
ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ รวมถึงข้อบกพร่องต่างๆไปหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อ
พิจารณาปรับปรุง แก้ไข ให้มีความเที่ยงตรงของเนื้อหาเป็นครั้งสุดท้าย

4.3 ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจาก
ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับข้าราชการครูในวิทยาลัยเทคนิค
ปทุมธานี จำนวน 50 คน

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลอง มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
(discrimination) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation

Coefficient)ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total correlation) ที่มีค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อ หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามรายด้านและทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach. 1990 : 202 - 204) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามคุณลักษณะของครูโดยรวม เท่ากับ.96 ด้านความรู้ความสามารถเท่ากับ .92 และด้านคุณธรรมจริยธรรมเท่ากับ .91 ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูโดยรวมเท่ากับ .93 ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองเท่ากับ .86 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการเท่ากับ .95 และด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูเท่ากับ .95 (รายละเอียดปรากฏอยู่ในภาคผนวก ง)

4.5 จัดทำแบบสอบถามฉบับจริงเป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาม วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคดุสิต วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน กาญจนภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี และวิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง
2. นำหนังสืออนุญาตพร้อมกับแบบสอบถามไปถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร จำนวน 10 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 14 วัน จากที่ได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 254 ฉบับ โดยได้รับแบบสอบถามทั้งหมดและทุกฉบับมีความสมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 237 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.71 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและที่ได้รับคืนของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร

ลำดับ ที่	ชื่อสถานศึกษา	แบบสอบถาม ที่ส่ง	แบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	ร้อยละ
1	วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม	32	29	90.63
2	วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง	37	35	94.59
3	วิทยาลัยเทคนิคดุสิต	22	21	95.45
4	วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา	26	26	100.00
5	วิทยาลัยอาชีวศึกษารณบุรี	29	29	100.00
6	วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี	39	36	92.31
7	วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน	34	32	94.12
8	กาญจนาภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง	5	5	100.00
9	วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี	15	14	93.33
10	วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง	15	10	66.67
	รวม	254	237	92.71

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดแล้ว จึงดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) ดังนี้

1. ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ในด้านความรู้ ความสามารถ และด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมเป็นรายด้านและรายข้อ

ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คะแนนคุณลักษณะของครูตามระดับที่มีหรือที่เป็นจริง ของครูสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50-5.00 หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49 หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49 หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49 หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.49 หมายถึง คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงน้อยที่สุด

3. ตอนที่ 3 แบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ตามเกณฑ์ประเมินพฤติกรรมของครูในมาตรฐานที่ 1 ระดับคุณภาพที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ. 2545 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ในมาตรฐานที่ 1 ของสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ในด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (X) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมเป็นรายด้านและรายข้อ

ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คะแนนการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ของครูสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50-5.00 หมายถึง ครูมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49 หมายถึง ครูมีระดับการปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49 หมายถึง ครูมีระดับการปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49 หมายถึง ครูมีระดับการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.49 หมายถึง ครูมีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

4. ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างคุณลักษณะของครู กับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 294)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.30 หรือต่ำกว่า หมายความว่าคุณลักษณะของครู มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.31-0.70 หมายความว่าคุณลักษณะของครู มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.71 ขึ้นไป หมายความว่าคุณลักษณะของครู มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่ในระดับสูง

แปลความหมายทิศทางของความสัมพันธ์ จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นในทางบวก หมายความว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทางคล้อยตามกัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นในทางลบ หมายความว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทางตรงกันข้ามหรือผกผัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน โดยใช้สถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
**	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
r	แทน	ค่าสหสัมพันธ์
X	แทน	คุณลักษณะของครู
X_1	แทน	คุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถ
X_2	แทน	คุณลักษณะของครูด้านคุณธรรมจริยธรรม
Y	แทน	การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง
Y_1	แทน	การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง
Y_2	แทน	การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ
Y_3	แทน	การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และประเภทสาขาวิชาที่สอน

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ในด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรม จริยธรรม

ตอนที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ตามเกณฑ์ประเมินพฤติกรรมของครูในมาตรฐานที่ 1 ระดับคุณภาพที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ.2545 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 ในมาตรฐานที่ 1 ของสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ในด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของข้าราชการครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย ซึ่งรายละเอียดปรากฏดังตาราง 3 - 14 ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และประเภทสาขาวิชาที่สอน

ตาราง 3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และ ประเภทสาขาวิชาที่สอน

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	114	48.10
	หญิง	123	51.90
	รวม	237	100.00
วุฒิกการศึกษา			
	ปริญญาตรี	165	69.62
	สูงกว่าปริญญาตรี	72	30.38
	รวม	237	100.00
ประสบการณ์			
	ประสบการณ์น้อย	111	46.84
	ประสบการณ์มาก	126	53.16
	รวม	237	100.00
ประเภทสาขาวิชาที่สอน			
	ช่างอุตสาหกรรม	84	35.45
	พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	88	37.13
	คหกรรม	22	9.28
	ศิลปกรรม	36	15.19
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	6	2.53
	อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	1	.42
	รวม	237	100.00

จากตาราง 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร จำนวน 237 คน เป็นเพศชาย จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 48.10 และเป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 51.90 วุฒิกการศึกษามากกว่าปริญญาตรี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 30.38 มีประสบการณ์ในการสอนน้อย จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 46.84 และมีประสบการณ์ในการสอนมาก จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 53.16 และประเภทสาขาวิชาที่สอนสาขาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 35.45 สาขาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 37.13 สาขาคหกรรม จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 9.28 สาขาศิลปกรรม จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 15.19 สาขา

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.53 และสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ .42

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาหนคร

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาหนคร โดยรวมและรายด้าน

คุณลักษณะของครู	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านความรู้ความสามารถ	4.04	.56	มาก	2
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.44	.53	มาก	1
รวม	4.25	.51	มาก	

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูสำนักงานอาชีวศึกษามหาหนคร พบว่าคุณลักษณะของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .51) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าคุณลักษณะของครูตามระดับที่มีหรือที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ คุณลักษณะของครูด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .53) และด้านความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .56)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาหนคร ด้านความรู้ความสามารถโดยรวมและรายข้อ

คุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถ	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. มีความแม่นยำและละเอียดถี่ถ้วนในเนื้อหาวิชาที่สอนโดยทำการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ	4.21	.67	มาก	4
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.97	.75	มาก	14
3. การใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.05	.73	มาก	11

คุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถ	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
4. การใช้สื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้โดยบูรณาการนำไปสู่เนื้อหา ในรายวิชาที่สอนได้อย่างเหมาะสม	3.93	.73	มาก	17
5. การส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการปฏิบัติงานเพื่อ สร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง	4.05	.82	มาก	12
6. การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน	4.35	.74	มาก	2
7. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น	4.37	.72	มาก	1
8. มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร อาชีวศึกษา โดยสามารถเชื่อมโยงหลักสูตรกับ การสอนในระดับต่าง ๆ ได้	3.90	.82	มาก	18
9. มีความรู้ในเป้าหมายอาชีวศึกษาเพื่อนำมาใช้จัด การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการ ของผู้เรียน	3.97	.80	มาก	15
10. รู้แผนพัฒนาตามนโยบายหลักของการจัดการ ศึกษาในระบบอาชีวศึกษา	3.78	.83	มาก	21
11. สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ พร้อมคู่มือที่เหมาะสมในรายวิชาที่ ตนรับผิดชอบ	4.02	.83	มาก	13
12. นำวิธีการสอนโดยใช้หลักเมตตาธรรมเพื่อ กล่อมเกลাজิตใจด้านความคิดและพฤติกรรมของ ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.31	.81	มาก	3
13. การเตรียมวิธีการและเครื่องมือวัดผลและ ประเมินผล โดยวัดผลทั้งความรู้และการ ประเมินผลตามสภาพจริง	4.11	.72	มาก	6
14. ใช้การวัดและประเมินผลหลาย ๆ วิธีให้เหมาะสม กับสภาพการเรียนรู้	4.10	.77	มาก	7
15. นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียน การสอน	4.10	.74	มาก	8

คุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถ	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
16. ใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงการเรียน				
การสนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน	3.82	.89	มาก	19
17. ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งด้าน				
การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม	4.08	.81	มาก	10
18. ใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารนำมาประยุกต์ใช้				
เพื่อบูรณาการไปสู่การสอนได้	4.09	.75	มาก	9
19. สามารถวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาในการจัด				
การเรียนการสอนได้เหมาะสมกับความจำเป็นของ				
ผู้เรียน	3.97	.76	มาก	15
20. คิดเทคนิควิธีสอนหรือประดิษฐ์ผลงานแปลก				
ใหม่ ๆ ใช้ในการเรียนการสอน	3.76	.87	มาก	22
21. นำผลที่ได้จากการทำโครงการมาปรับปรุงพัฒนา				
งานเพื่อเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน				
การสอน	3.79	.89	มาก	20
22. มีความเชี่ยวชาญ ปฏิบัติการสอนตรงกับคุณวุฒิ				
ในแต่ละสาขาวิชาชีพ	4.21	.81	มาก	4
รวม	4.04	.56	มาก	

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม พบว่าคุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน นำวิธีการสอนโดยใช้หลักเมตตารวมเพื่อกลมเกลียวจิตใจด้านความคิด และพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความแม่นยำละเอียดลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาที่สอน โดยทำการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความเชี่ยวชาญปฏิบัติการสอนตรงกับคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาชีพ การเตรียมวิธีการและเครื่องมือวัดผลและประเมินผล โดยวัดผลทั้งความรู้และการประเมินตามสภาพจริง ใช้การวัดผลและประเมินผลหลาย ๆ วิธีให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน ใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารนำมาประยุกต์ใช้

เพื่อบูรณาการไปสู่การสอนได้ ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจและสังคม การใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการปฏิบัติงานเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมคู่มือที่เหมาะสมในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความรู้ในเป้าหมายอาชีพศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้เหมาะสม กับความต้องการของผู้เรียน สามารถวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาในการจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม กับความจำเป็นของผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดย บูรณาการนำไปสู่เนื้อหาในรายวิชาที่สอนได้อย่างเหมาะสม มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร อาชีวศึกษาโดยสามารถเชื่อมโยงหลักสูตรกับการสอนในระดับต่างๆได้ ใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน รู้แผนพัฒนาตามนโยบายหลักของ การจัดการศึกษาในระบบอาชีวศึกษา และคิดเทคนิควิธีสอนหรือประดิษฐ์ผลงานแปลกใหม่ๆ ใช้ในการ เรียนการสอนตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร
ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายข้อ

คุณลักษณะของครูด้านคุณธรรมจริยธรรม	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง เพื่อให้เกิดผลดี ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็น สำคัญ	4.51	.68	มากที่สุด	5
2. เป็นคนตรงต่อเวลา	4.43	.70	มาก	13
3. เป็นคนรักษาสัจจะ จริงใจต่อตนเองและบุคคลอื่น	4.54	.65	มากที่สุด	3
4. มีความเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน	4.47	.66	มาก	11
5. มีกิริยาวาจาสุภาพอ่อนโยนต่อเพื่อนครูและ บุคคลอื่น	4.37	.71	มาก	15
6. ทำตนให้เป็นที่เคารพยกย่องนับถือแก่ เพื่อนร่วมงาน	4.34	.74	มาก	17
7. เอาใจใส่ในการปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนอย่าง เสมอภาคและไม่ลำเอียง	4.44	.72	มาก	12

คุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถ	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
8. ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ	4.48	.69	มาก	8
9. การแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.48	.71	มาก	8
10. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้เรียนด้วยความเต็มใจตามความสามารถที่พึงมี	4.49	.69	มาก	6
11. เป็นกันเองกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจและเป็นที่ยอมรับของผู้เรียนได้	4.48	.68	มาก	10
12. สามารถสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง	4.34	.74	มาก	17
13. มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้กับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามความสามารถของตน	4.49	.68	มาก	6
14. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้บังเกิดผลดีตลอดเวลา	4.32	.72	มาก	19
15. กระตือรือร้นในการปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลา				
ราชการเต็มความสามารถอย่างสม่ำเสมอ	4.37	.71	มาก	15
16. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและบุคคลอื่น	4.58	.63	มากที่สุด	1
17. ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม	4.52	.64	มากที่สุด	4
18. มีอารมณ์มั่นคงสามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ตลอดเวลา	4.29	.69	มาก	20
19. ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นของบุคคลอื่นด้วยเหตุผลโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก	4.40	.71	มาก	14
20. มีความภาคภูมิใจในอาชีพครู โดยสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู	4.55	.63	มากที่สุด	2
รวม	4.44	.53	มาก	

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานครพนมว่าคุณลักษณะของครูด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าคุณลักษณะของครูด้านคุณธรรมจริยธรรมเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้เรียนด้วยความเต็มใจตามความสามารถที่พึงมี มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้กับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามความสามารถของตน ให้ความ

ช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ การแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง เป็นกันเองกับ
ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจและเป็นที่พึ่งของผู้เรียนได้ มีความเสียสละเห็น
ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เอาใจใส่ในการปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาค
และไม่ลำเอียง เป็นคนตรงต่อเวลา ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นของบุคคลอื่นด้วยเหตุผล โดย
คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีกิริยาจาสุภาพอ่อนโยนต่อเพื่อนครูและบุคคลอื่น กระตือรือร้น
ในการปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลาราชการเต็มความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ทำตนให้เป็นที่เคารพ
ยกย่องนับถือแก่เพื่อนร่วมงาน สามารถสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง ปรับปรุงงานใน
หน้าที่ให้บังเกิดผลดีตลอดเวลา และมีอารมณ์มั่นคงสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา
ตามลำดับ ยกเว้นการมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและบุคคลอื่น การมีความภาคภูมิใจในอาชีพครูโดย
สร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู การเป็นคนรักษาสัจจะจริงใจต่อตนเองและบุคคลอื่น
การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามทำนองครองธรรม และตั้งใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ
รวดเร็วและถูกต้องเพื่อให้เกิดผลดี ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนา
วิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนา
วิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง	4.05	.60	มาก	1
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ	3.73	.79	มาก	2
ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู	3.18	1.12	ปานกลาง	3
รวม	3.65	.73	มาก	

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม พบว่าการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = .73) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการปฏิบัติ
กิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูด้าน
การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .60) และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

($\bar{X} = 3.73$, S.D. = .79) ยกเว้นด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 1.12)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายข้อ

ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ศึกษาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.20	.67	มาก	2
2. ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ	3.78	1.11	มาก	11
3. การศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสอน	4.21	.72	มาก	1
4. พัฒนาการสอนโดยใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ	3.97	.77	มาก	8
5. เป็นผู้ทันสมัยต่อข่าวสารและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน	4.19	.72	มาก	3
6. ใช้วิธีสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม	3.94	.77	มาก	9
7. ใช้ความรู้จากการศึกษาหรือการอบรมมาปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัย	4.14	.79	มาก	4
8. การสำรวจตนเองจากการเรียนรู้โดยรับฟังการป้อนกลับมาจากผู้อื่น	4.05	.76	มาก	6
9. สนใจติดตามเหตุการณ์ในปัจจุบันและความเคลื่อนไหวทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.14	.75	มาก	4
10. แสวงหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเรียนแบบโครงการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.00	.82	มาก	7

ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
11. ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนางานของตน	3.89	.86	มาก	10
รวม	4.05	.60	มาก	

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร พบว่าด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ จากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสอน ศึกษาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นผู้ทันสมัยต่อข่าวสารและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ใช้ความรู้จากการศึกษาหรืออบรมมาปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัย สนใจติดตามเหตุการณ์ในปัจจุบันและความเคลื่อนไหวทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การสำรวจตนเองจากการเรียนรู้โดยรับฟังการป้อนกลับมากจากผู้อื่น แสวงหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเรียนแบบโครงงาน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาการสอนโดยใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ ใช้วิธีสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานของตน และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนา

วิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. เข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่ สถานศึกษาและหน่วยงานอื่นจัดขึ้น	3.98	.85	มาก	1
2. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานในการ พัฒนาวิชาชีพ	3.86	.92	มาก	2
3. ฝึกประสบการณ์จริงในสถานประกอบการเพื่อให้ ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว	3.67	.97	มาก	8

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ	n = 237		ระดับ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
4. เข้าร่วมการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน	3.74	.95	มาก	4
5. เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยน ความรู้และความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ	3.77	.93	มาก	3
6. เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ ทางวิชาการและความรู้ในสาขาวิชาที่สอน	3.73	.92	มาก	5
7. จัดกิจกรรมเพื่อสร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหา และสร้างเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แก่เพื่อนครู ร่วมสถาบัน	3.65	.96	มาก	9
8. เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการเพื่อให้มีความรอบรู้ใน การปฏิบัติตนและปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง สามารถเสนอความรู้ใหม่กับผู้อื่นและสังคมได้	3.72	.95	มาก	7
9. เข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไป ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพของชุมชน	3.59	.99	มาก	10
10. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรึกษาหารือ แก้ไข ปัญหาร่วมกันทางด้านวิชาการ	3.58	.97	มาก	11
11. การอบรมเพิ่มพูนความรู้และวิทยฐานะ เพื่อนำมา ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน	3.73	.99	มาก	5
รวม	3.73	.79	มาก	

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร พบว่าด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = .79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ เข้าร่วมประชุม และร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่สถานศึกษา และหน่วยงานอื่นจัดขึ้น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานในการพัฒนาวิชาชีพ เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ เข้าร่วมการอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา

เพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาการและความรู้ในสาขาวิชาที่สอน การอบรมเพิ่มพูนความรู้และวิทยฐานะ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการเพื่อให้มีความรอบรู้ในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง สามารถเสนอความรู้ใหม่กับผู้เรียนและสังคมได้ ฝึกประสบการณ์จริงในสถานประกอบการเพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จัดกิจกรรมเพื่อสร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหา และสร้างเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แก่เพื่อนครูร่วมกับสถาบัน เข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของชุมชน และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหาร่วมกันทางด้านวิชาการตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูโดยรวม และรายข้อ

ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู	n = 237		ระดับ	อันดับ ที่
	X	S.D.		
1. เผยแพร่เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ ตลอดจนผลงานทางวิชาการให้แก่เพื่อนครู	3.45	1.07	ปานกลาง	1
2. เป็นผู้นำเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	3.33	1.10	ปานกลาง	2
3. เป็นวิทยากรเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู	3.14	1.30	ปานกลาง	6
4. เป็นผู้ให้ความรู้ทางด้านการพัฒนาวิชาชีพแก่สถานศึกษาและหน่วยงานอื่น	3.13	1.28	ปานกลาง	7
5. เป็นผู้นำในการริเริ่มกิจกรรมทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา	3.21	1.28	ปานกลาง	3
6. เป็นคณะทำงานในการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาการของครูในสถานศึกษา	3.19	1.26	ปานกลาง	4
7. เป็นคณะทำงานจัดทำการเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของหน่วยงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น	3.15	1.26	ปานกลาง	5

ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู	n = 237		ระดับ	อันดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.		
8. เขียนบทความลงในวารสารวิชาการ จัดทำจุลสาร เผยแพร่ผลงานวิจัยความก้าวหน้าทางวิชาการใน ด้านการศึกษาเพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้สอนใช้ เป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ	2.79	1.34	ปานกลาง	9
9. เป็นผู้นำในการพัฒนาครูให้มีความรู้ทางด้านการวิจัย ทางการศึกษา	2.85	1.33	ปานกลาง	8
รวม	3.18	1.12	ปานกลาง	

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร พบว่าด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 1.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ เผยแพร่เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ ตลอดจนผลงานทางวิชาการให้แก่เพื่อนครู เป็นผู้นำเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นผู้นำในการริเริ่มกิจกรรมทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา เป็นคณะทำงานในการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาการของครูในสถานศึกษา เป็นคณะทำงานจัดทำการเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของหน่วยงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เป็นวิทยากรเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู เป็นผู้ให้ความรู้ทางด้านการพัฒนาวิชาชีพแก่สถานศึกษาและหน่วยงานอื่น เป็นผู้นำในการพัฒนาครูให้มีความรู้ทางด้านการวิจัยทางการศึกษาและเขียนบทความลงในวารสารวิชาการ จัดทำจุลสารเผยแพร่ผลงานวิจัยความก้าวหน้าทางวิชาการในด้านการศึกษาเพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม

ตาราง 11 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม

ตัวแปร	ความรู้ความสามารถ X_1	คุณธรรมจริยธรรม X_2	X โดยรวม	การศึกษาค้นคว้าเพื่อ พัฒนาตนเอง Y_1	การเข้าร่วมกิจกรรมทาง วิชาการ Y_2	การเป็นผู้นำในการพัฒนา วิชาชีพครู Y_3	Y โดยรวม
X_1	1.000	.660**	.888**	.681**	.518**	.384**	.487**
X_2		1.000	.867**	.657**	.557**	.250**	.417**
X			1.000	.889**	.694**	.436**	.601**
Y_1				1.000	.754**	.506**	.673**
Y_2					1.000	.620**	.860**
Y_3						1.000	.934**
Y							1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม พบว่าคุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถ (X_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยรวม .487 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คุณลักษณะของครูด้านคุณธรรมจริยธรรม (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยรวม .417 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคุณลักษณะของครูโดยรวม (X) มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยรวม (Y) .601 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของข้าราชการครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามในตอนต้นที่ 4 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 50 ฉบับ เป็นด้านการศึกษา ค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง จำนวน 19 ฉบับ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ จำนวน 11 ฉบับ และด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู จำนวน 20 ฉบับ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ตาราง 12 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของข้าราชการครู สำนักงาน

อาชีวศึกษามหาสารคาม เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
ในด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่
1. ควรสนับสนุนด้านเงินทุนในการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น	13
2. ควรเปิดโอกาสในระยะเวลาให้ครู ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยลดจำนวน ชั่วโมงสอนไม่เกิน 15 คาบ/สัปดาห์ เพื่อให้ครูมีเวลาในการพัฒนาตนเองมากขึ้น	3
3. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	2
4. สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนระบบสารสนเทศอย่าง ต่อเนื่อง	1
รวม	19

จากตาราง 12 พบว่าข้าราชการครูสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในด้านการศึกษา ค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง โดยเรียงความถี่ 3 อันดับแรกจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ควรสนับสนุนด้านเงินทุนในการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น จำนวน 13 คน ควรเปิดโอกาสในเรื่องเวลาให้ครูในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยลดจำนวนชั่วโมงสอนไม่เกิน 15 คาบ/สัปดาห์ เพื่อให้ครูมีเวลาในการพัฒนาตนเองมากขึ้น จำนวน 3 คน และสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จำนวน 2 คน

ตาราง 13 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของข้าราชการครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่
1. ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา	5
2. สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมสัมมนาด้านวิชาชีพตามความถนัดของครูผู้สอน	3
3. สถานศึกษาควรมีนโยบายให้เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีค่าใช้จ่ายในการอบรม	2
4. ควรคัดสรรครูให้ตรงกับสายงานอาชีพในการเข้าร่วมประชุม สัมมนา เพื่อจะได้ไม่เกิดผลกระทบในการปฏิบัติงาน	1
รวม	11

จากตาราง 13 พบว่าข้าราชการครูสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ โดยเรียงความถี่ 3 อันดับแรกจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา จำนวน 5 คน สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมสัมมนาด้านวิชาชีพตามความถนัดของครูผู้สอน จำนวน 3 คน และสถานศึกษาควรมีนโยบายให้เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีค่าใช้จ่ายในการอบรม จำนวน 2 คน

ตาราง 14 ความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของข้าราชการครู สำนักงาน
อาชีวศึกษามหานคร เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
ในด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่
1. ครูควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นวิทยากรทั้งในและนอกสถานศึกษา	7
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ให้เป็นผู้ที่กล้าคิดกล้าทำ กล้าตัดสินใจ และสามารถเป็นผู้นำที่ดีได้อย่างเต็มความภาคภูมิใจ	4
3. ควรเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล โดยเปิดโอกาสให้เพื่อนครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับบุคลากรสาขาอาชีพอื่นในด้านการศึกษา	3
4. ควรเป็นผู้นำในการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ	2
5. สถานศึกษาควรจัดอบรมการเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับครูอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	2
6. เป็นผู้จัดเวทีเผยแพร่ความรู้เฉพาะด้านในแต่ละสาขาวิชาชีพเพื่อให้ครูและผู้เรียนได้รับความรู้อย่างทั่วถึง	1
7. เป็นผู้จัดทำโครงการวิจัยให้กับผู้เรียนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะความรู้ความสามารถในการพัฒนางานวิจัยได้ตามความสามารถของตน	1
รวม	20

จากตาราง 14 พบว่าข้าราชการครูสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยเรียงความถี่ 3 อันดับแรกจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ครูควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นวิทยากรทั้งในและนอกสถานศึกษา จำนวน 7 คน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ให้เป็นผู้ที่กล้าคิดกล้าทำ กล้าตัดสินใจ และสามารถเป็นผู้นำที่ดีได้อย่างเต็มความภาคภูมิใจ จำนวน 4 คน และควรเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล โดยเปิดโอกาสให้เพื่อนครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับบุคลากรสาขาอาชีพอื่นในด้านการศึกษา จำนวน 3 คน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยมีขั้นตอนในการศึกษาวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมุติฐานในการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผล
8. อภิปรายผล
9. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม โดยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน 3 ด้าน คือ การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สมมุติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

คุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 10 สถานศึกษา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 717 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 10 สถานศึกษา ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan.1970 : 608) จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในแต่ละสถานศึกษาได้จากการเทียบสัดส่วนของครู จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 254 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนารูปแบบขึ้นมาโดยอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น มีแบบสอบถาม รวม 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครู

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะของครูโดยกำหนดคุณลักษณะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย 4 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาพัฒนาเป็นรูปแบบของเครื่องมือ และจำแนกคุณลักษณะของครูออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยได้นำเกณฑ์ประเมินพฤติกรรมของครูในมาตรฐานที่ 1 ระดับคุณภาพที่ 3 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ.2545 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 ในมาตรฐานที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนารูปแบบของเครื่องมือ โดยให้ครูสำรวจตนเองในเรื่องการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ใน 3 ด้าน คือ การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร จำนวน 10 แห่ง
2. นำหนังสืออนุญาตพร้อมกับแบบสอบถามไปถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร 10 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง จากที่ได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 254 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามทั้งหมด และทุกฉบับมีความสมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 237 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.71

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล
ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 237 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.71 แล้วทำการตรวจให้คะแนนคำตอบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำคะแนนไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติ
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อหาค่าสถิติดังนี้

2.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และประเภทสาขาวิชาที่สอน

2.2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการวิเคราะห์คุณลักษณะของครูและการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยรวม รายด้าน และรายข้อ

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครู กับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผล

จากผลการศึกษาวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของครูสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามระดับที่มีหรือที่เป็นจริง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความรู้ความสามารถ ตามลำดับ

2. การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ของข้าราชการครูสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ตามลำดับ ยกเว้นด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครู กับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร พบว่าคุณลักษณะของครูโดยรวม (X) มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง กับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูโดยรวม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า คุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถ (X_1) และด้านคุณธรรมจริยธรรม (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของข้าราชการครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู พบว่าด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง สถานศึกษาควรสนับสนุนด้านเงินทุนในการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และ

ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู ครูควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นวิทยากรทั้งในและนอกสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญ และอภิปรายผลจากข้อมูลค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะของครูสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ในด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมและรายด้านตามระดับที่มีหรือที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะข้าราชการครูสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ได้ปฏิบัติตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2549 ข : 24 – 25) เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนอาชีวศึกษา โดยให้ครูปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง รวมถึงให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างแท้จริง มีการสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี มีความสุขกับการเรียน ตลอดจนมีการวัดและประเมินผลด้านทักษะ กระบวนการ และเนื้อหาสาระตามสภาพจริง มีเทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และอีกทั้งข้าราชการครูสำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548 ง : 1) โดยให้ครูรักและศรัทธาวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาวินัยและความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใฝ่เรียนรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ศศิประภา งามขำ (2540 : 88 – 89) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างกลุ่มภาคกลาง พบว่าด้านความรู้ทางวิชาการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะครูมีความรู้ความชำนาญในวิชาเทคนิคหรือวิชาชีพสาขาที่สอน มีทักษะในการใช้เครื่องมือและวัสดุฝึกในงานวิชาชีพ ได้รับการฝึกปฏิบัติงานและมีประสบการณ์ในการเรียนรู้จากโรงงานอุตสาหกรรมมาก่อน เพื่อสามารถถ่ายทอดทักษะความรู้ให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมและด้านการสอนและปฏิบัติงานในหน้าที่พบว่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะครูรู้จักเตรียมการสอนและประยุกต์เนื้อหาวิชาที่สอนได้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตรมีความรู้เข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรเป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอนโดยตรงสามารถปรับบทเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนความสามารถในการสอน ตรงต่อเวลา เตรียมการสอนสม่ำเสมอ มีทักษะและเทคนิคในการทดสอบ การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการสอนของตนให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ในขณะเดียวกันงานวิจัยพชรวรรณ ครูทนาถ (2541:71) ได้ศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในทัศนะของครูโรงเรียนราชวินิตมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าคุณธรรมจริยธรรมตามที่ครูคาดหวังสูงสุด 10

อันดับแรก ได้แก่ ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย ไม่มั่วสุมอบายมุข ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พุดจาสุภาพ มีความตั้งใจจริง มีความยุติธรรม รู้จักควบคุมอารมณ์ เป็นที่ปรึกษาที่ดีและมีเมตตากรุณา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยมยุรี เสวตณัย (2542 : 70 – 72) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูที่ดีตามแนวความคิดของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าด้านบุคลิกภาพครูควรมีคำพูดที่ไพเราะ สุภาพ มีเหตุผล ยิ้มแย้มแจ่มใส อุดมคติ อุดมการณ์ จิตใจหนักแน่น มีความรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่งกายสุภาพ สะอาดเรียบร้อย มีมนุษยสัมพันธ์ มีระเบียบวินัย และรู้จักแก้ปัญหาเป็นด้านคุณธรรม จริยธรรม ครูควรมีความเข้าใจเด็กและเป็นกันเองกับศิษย์ สามารถให้คำปรึกษาหารือได้เป็นอย่างดี ไม่ลำเอียงให้ความยุติธรรมแก่ศิษย์ทุกคน รู้จักให้อภัย ให้ความช่วยเหลือเมื่อเห็นผู้อื่นมีความทุกข์ อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีของสังคม มีความรักเมตตากรุณา โอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ศิษย์ ชื่นชมยินดีเมื่อศิษย์ประสบความสำเร็จ และด้านทักษะการสอน ครูสามารถจัดห้องเรียนให้สะอาด สวยงาม น่าเรียน มีความกล้าแสดงออก สามารถแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจยิ่งขึ้น

ศิริวรรณ ยิ้มแย้ม (2544 : 88) ได้ศึกษาการประเมินคุณธรรมครูสังกัดกรมอาชีวศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูด้านคุณธรรม พบว่าระดับคุณธรรมทั้ง 9 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเมตตากรุณา มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความอดทน มีความประหยัด มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู และมีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต และนอกจากนี้งานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์ (2545 : 138 – 139) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพให้แก่นักศึกษาสายครูวิชาชีพ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่าด้านการสอนครูต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวางแผนการสอน ใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับวิชาชีพ จัดบรรยากาศการเรียนการสอนเหมาะสมกับสาขาวิชาชีพ รวมถึงการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับการสอนงานอาชีพ และด้านความรอบรู้ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาขาวิชาชีพที่สอน เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีศักยภาพ มีความพร้อมที่จะสามารถไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน ซึ่งจากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของครูด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะครูผู้สอนได้มีการปฏิรูปตนเองตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 รวมถึงมีการปฏิบัติตนเองให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 ตามข้อบังคับของคุรุสภา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นครูที่ดี ที่มีลักษณะของความเป็นครูอาชีพ ซึ่งสนองเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณลักษณะที่ดีทั้งด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ชี้นำทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

2. การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหา นคร โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ทั้งนี้เพราะครูได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 เพื่อให้ครูได้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อ พัฒนาตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการในการประชุม อบรม สัมมนา และการประชุมเชิง ปฏิบัติการท้องถิ่น หน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น รวมถึงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ซึ่งครูเอง จะต้องเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวอยู่เสมอ รู้จักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสาร วารสารทางวิชาการ ความรู้เกี่ยวกับระบบสารสนเทศ การใช้ภาษาต่างประเทศ ในขณะเดียวกัน โฉมยง ชมภูคำ (2541 : 118) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่าครูมี ความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบรรยายและการสาธิต ด้านการประชุมเชิง ปฏิบัติการ ด้านการไปศึกษาต่อ ด้านการไปเยี่ยมเยียนดูงานที่อื่น ด้านการสัมมนา ด้านการดูงาน นอกสถานที่ ด้านการเข้ารับการฝึกอบรม และด้านการปฐมนิเทศ ส่วนชนิสสา พงษ์โชคชัย (2543 : 72) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมอาชีวศึกษาส่วนกลาง พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการ ปฏิบัติงานควรมีการชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานปีละ 1 – 4 ครั้ง และด้านความรู้ เกี่ยวกับระเบียบต่าง ๆ ควรจัดฝึกอบรมเพื่อให้ทราบการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ อย่างทั่วถึง

กรุณา สิทธิพันธ์(2545 :74 – 75)ได้ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของอาจารย์ผู้สอนคหกรรม ศาสตร์ พบว่าความคิดเห็นของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงอันดับ จากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านจรรยาบรรณครู คือเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนวิชาชีพค หกรรมศาสตร์ มีความรัก เอื้ออาทร เอาใจใส่ต่อผู้เรียนวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และมีความรักใน วิชาชีพคหกรรมศาสตร์ ด้านคุณวุฒิ/ความรู้ คือมีความรู้ ความชำนาญตรงตามสาขาวิชาชีพ คหกรรมศาสตร์ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและหลักสูตรรายวิชา มีคุณวุฒิทางด้านวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ ตรงตามที่ กค. กำหนด และมีความเชี่ยวชาญตรงกับงานวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ ด้านการจัดการเรียน การสอนคือใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน สามารถจัด กิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริงด้วยตนเองและจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ด้านการแสวงหาความรู้ คือติดตามข้อมูลข่าวสารในงานวิชาชีพ จากแหล่งความรู้ที่ทันสมัย เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดง ความสามารถทางวิชาชีพโดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และรู้จักแสวงหาความรู้ตลอดจนนำ เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ประกอบการเรียนการสอน ด้านการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ส่งเสริมความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันของผู้เรียน จัดกิจกรรมงานวิชาชีพให้ผู้เรียนเข้าใจ เพื่อให้ เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนวิชาชีพคหกรรมศาสตร์และส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

ของผู้เรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน และสถานศึกษา คือ ส่งเสริมการผลิต จำหน่าย บริการผลผลิต ผลิตภัณฑ์วิชาชีพคหกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ปลูกฝังจิตสำนึกของผู้เรียนให้รักหวงแหนท้องถิ่น และส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมถึงศิลปวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน ตามลำดับ

กัลยา คงศรีวิสัย (2545 : 96 – 99) ได้ศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก โดยในด้านการแสวงหาความก้าวหน้าทางวิชาชีพควรเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้เวลาในการแสวงหาความรู้ที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ และในด้านการอบรมควรมีหน่วยงานของรัฐมาให้ความรู้และสนับสนุนรวมถึงให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ซึ่งในการอบรมสัมมนาแต่ละครั้งควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่องเพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม และจากงานวิจัยของสิริเพ็ญ เสาร์มณี (2545 : 123 – 124) ได้ศึกษาการรับรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พบว่าการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะครูขาดความกระตือรือร้นและให้ความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม รวมถึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของหลักสูตรตามลักษณะของเนื้อหาวิชาและสภาพความต้องการของผู้เรียน จึงทำให้การปฏิบัติกิจกรรมวิชาการดังกล่าวไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ส่วน กษมา แพร่ภิญโญ (2546 : 87 – 88) ได้ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับวิธีการในการพัฒนาทางวิชาการของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนทวารวดี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าการพัฒนาทางวิชาการโดยวิธีการฝึกอบรม และโดยกระบวนการ ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน อำนาจ เจนจิตศิริ (2546 : 117) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูช่างยนต์ในวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่าความต้องการพัฒนาตนเองของครูช่างยนต์ ส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

เฉลิมโลก เดชสกุลธร (2547 : 76) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการในการพัฒนาของครูผู้สอน ตามแนวพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.255 : กรณีศึกษาโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย พบว่าครูมีความต้องการพัฒนาในด้านวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการในการพัฒนามากที่สุด คือ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ การพัฒนาความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน กับเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กัน และครูมีความต้องการพัฒนาในด้านวิทยาการการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการในการพัฒนามากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาการ

ของผู้เรียน รองลงมาคือการเลือกใช้สื่อประกอบการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาบ ดีเสมอ (2548 : 78 – 79) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์คณะวิชาช่างกลโลหะ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 พบว่าครูมีความต้องการในการพัฒนาตนเองโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านทักษะการสอนวิทยาลัยได้จัดอบรมการทำอุปกรณ์การสอน การนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียนการสอน และนำเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ ๆ เช่น การสอนแบบทางไกลมาช่วยในการเรียนการสอน ด้านคุณสมบัติทางวิชาการ วิทยาลัยได้ส่งเสริมให้อาจารย์เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับสาขาของตนในสถานประกอบการ โดยวิทยาลัยตั้งงบประมาณสำหรับฝึกอบรมเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี หรืออาจให้สถานประกอบการที่มีศักยภาพเพียงพอเป็นผู้ให้การสนับสนุน วิทยาลัยควรจัดหาหนังสือ อินเทอร์เน็ตและเอกสารอ้างอิงไว้ให้เพียงพอ และจัดหาวารสารคู่มือเฉพาะทางไว้ที่แผนกวิชา ด้านทักษะอาชีพวิทยาลัยจัดส่งอาจารย์เข้ารับการอบรม สัมมนา เกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรที่ควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์ (CNC) ในเรื่องมาตรฐานสากลของงานเครื่องมือกลและงานเชื่อม และด้านความสามารถทางการวิจัย วิทยาลัยได้จัดอบรมเกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิจัย อาจารย์สามารถทำโครงการวิจัยร่วมกับสถานประกอบการ และสามารถเสนอโครงวิจัยต่อสำนักงานการอาชีวศึกษาเพื่อขอรับทุนการทำวิจัย ส่วน สุปราณี จินดา (2549 : 122) ได้ศึกษาความต้องการการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดเทศบาลเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่าครูมีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก 8 ด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวัดผลและประเมินผล การศึกษา ด้านการบริหารจัดการในห้องเรียน ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านจิตวิทยาสำหรับครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัยการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู ตามลำดับ ส่วนด้านความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะครูต้องได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองนำไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพต่อไป

ส่วนการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานการอาชีวศึกษา มหานคร ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู พบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่ค่อยเปิดโอกาสในการแต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้กับครู ได้มีโอกาสในการแต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้กับครูเพื่อจะก้าวขึ้นเป็นผู้นำในการพัฒนา และบางครั้งครูเองก็ไม่มี ความสนใจ และกระตือรือร้นที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนา ตลอดจนเพื่อนครู ไม่สนใจในการให้ความร่วมมือที่จะพัฒนาตามคำแนะนำ ทำให้การที่จะเป็นผู้นำไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่สิ่งที่ครูควรตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการเป็นผู้นำที่ดีคือ ควรมีความรู้ทางวิชาการอย่างลึกซึ้งด้านการจัดทำเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น สอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของตน เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล (2543 : 102) ได้ศึกษาการปฏิบัติงาน

ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู พบว่าครูได้มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ จัดทำผลงานทาง วิชาการ เผยแพร่ ผลงานวิจัยของตนให้ผู้ร่วมวิชาชีพนำไปใช้ เป็นวิทยากรในการจัดประชุม สัมมนา ทางวิชาการ ส่วนการจัดทำผลงานทางวิชาการ พบว่าได้มีการจัดทำโดยสร้างสื่อการเรียนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน จัดทำหนังสือประกอบการเรียนการสอน และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ โดยจัดอบรมและจัดทำเอกสาร สามารถนำไปใช้ได้อย่างทั่วถึง ส่วน สุนทรภรณ์ หาญคำภา (2544 : 66 – 68) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อม วิธีการ และเทคนิคการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ดีเด่นในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าครูดีเด่นจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครู ทั้ง 11 มาตรฐาน กล่าวคือ ทำความเข้าใจในการศึกษาเอกสาร วิธีการจัดการเรียนการสอน ที่หลากหลาย ศึกษาวิธีการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมาก ที่สุด รวมถึงครูดีเด่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการทางด้านวิชาการในระดับต่าง ๆ ของจังหวัด ส่งเสริมให้ ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน มีการวัดและประเมินผลร่วมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้รู้ข้อบกพร่อง สามารถนำมาปรับปรุง แก้ไขตนเองให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ตลอดจนได้มีการเผยแพร่ ความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ ที่ค้นพบให้กับครูอาจารย์ และบุคคลที่สนใจได้รับทราบ ซึ่งเป็นการพัฒนา งานด้านความเป็นผู้นำให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น

นิรมล ดาตวน (2547 : 123 – 126) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงาน ของอาจารย์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 2 พบว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก คือ ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตน ด้วยการศึกษจาก เอกสาร ตำรา และสื่อต่าง ๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง คือ เป็น กรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงานขององค์กร สมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือที่ทางราชการจัดตั้งในขณะเดียวกันงานวิจัยของ สุดา ด่วงเทพ (2547 : 100 – 101) ได้ ศึกษาการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา พบว่าการปฏิบัติกิจกรรมทาง วิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยให้ครูเข้า ร่วมงานวิเคราะห์วิจัย ซึ่งเป็นงานวิจัยนอกเหนือจากการวิจัยในชั้นเรียน เป็นการวิจัยที่เน้นการแสวงหา ผลิภัณฑ์ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยนำผลการวิจัยนั้นมาปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ ให้สูงขึ้น เป็นวิทยากรในการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนา วิชาชีพครู รวมถึงการมีผลงานทางวิชาการและวิชาชีพ เพื่อเผยแพร่ความรู้ในสิ่งที่ตนรู้จัก ทำจริง เกิด ประโยชน์ต่อวิชาชีพ และจากผลงานดังกล่าวก็จะทำให้ความเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูได้รับการ ยกย่องจากสังคมว่า ครูมีความเป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีความเป็น วิชาชีพครูขั้นสูงได้อย่างแท้จริง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงและเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะครูได้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย กล่าวคือครูที่ดีจะต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน มีความรู้ตรงกับสาขาวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม เอาใจใส่ต่อผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูและได้ปฏิบัติตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ กล่าวคือรู้จักแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเอกสาร ตำรา สื่อต่าง ๆ อินเทอร์เน็ต อยู่เสมอ เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ และมีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ เป็นคณะทำงานหรือเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ตลอดจนเป็นผู้จัดทำและเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุม อบรม สัมมนา ซึ่งจากงานวิจัยของ เจนการณีย์ เพียงปราชญ์ (2540 : 56) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับคุณธรรมจริยธรรมของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าพฤติกรรมของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเด่นชัดอยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัญญา เล็กขำ (2541 : 115 - 116) ได้ศึกษาวิธีพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลต่อการปรับพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 พบว่าความสัมพันธ์ของวิธีพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลต่อการปรับพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู หมวดที่ 1 รอบรู้ สอนดี หมวดที่ 2 มีคุณธรรม จรรยาบรรณ และหมวดที่ 3 มุ่งมั่น พัฒนาซึ่งวิธีการส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งในขณะเดียวกันงานวิจัยของ วรณวิทย์ รัตนสุทธิกุล (2544 : 100) ได้ศึกษามาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาที่สัมพันธ์กันโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมพบว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง 2 ด้าน คือ การติดต่อสื่อสาร และการวางแผนและเตรียมการสอน ส่วนด้านอื่นๆ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ เฉลิมโลก เดชสกุลธร (2547:77) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการในการพัฒนาของครูผู้สอนตามแนวพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545:กรณีศึกษาโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย พบว่าทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สุวัฒน์ งามยิ่ง (2547 : 109) ได้ศึกษาคุณลักษณะครูที่ดีของครูอาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูอาจารย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะของครูที่ดีของครูอาจารย์ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของสุปราณี จินดา (2549 : 122) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดเทศบาลเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและการปฏิบัติการสอนของครูในสังกัดเทศบาลเมืองนครนายก ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งนี้เพราะครูในสังกัดเทศบาลเมืองนครนายกที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีการปฏิบัติการสอนแตกต่างกัน ต่างก็มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครูเหมือนกัน ซึ่งครูทุกคนต่างก็มีความตื่นตัวเพื่อที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตนอยู่เสมอ โดยเฉพาะการพัฒนาด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพที่ตนสอน ด้านเทคนิคการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการจัดเตรียมแผนการสอน โดยเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาตามระดับความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนขอครูผู้สอนไปพร้อมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครูให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย แบ่งออกเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ควรสนับสนุนด้านเงินทุนในการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาดูงานนอกสถานที่ รวมถึงการเข้าร่วมสัมมนาด้านวิชาชีพ การเป็นวิทยากรทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อจะได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ควรส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยใช้เวลานอกเหนือจากชั่วโมงสอน เพื่อศึกษา ค้นคว้า และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1.3 สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ควรสนับสนุนระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

1.4 สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ควรคัดสรรครูให้ตรงกับสายงานอาชีพในการเข้าร่วมประชุม สัมมนา เพื่อจะได้ไม่เกิดผลกระทบในการปฏิบัติงาน

1.5 สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม ควรจัดอบรมการเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับครู อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษากรุงเทพฯ และเขตปริมณฑล

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ในด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

2.3 ควรศึกษาทำวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์ เพื่อประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

2.4 ควรศึกษามาตรฐานการปฏิบัติงานของครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 ในมาตรฐานด้านอื่นๆ แบบเจาะเชิงลึก

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2526). *คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2545, กุมภาพันธ์). การพัฒนาศักยภาพครู “ เอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อการปฏิรูปการศึกษา”. : *ข่าววิชาการ*. 1(17) : 3.
- เกษมา แพร่ภิญโญ. (2546). *การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับวิธีการในการพัฒนาทางวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนทวารวดี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ก). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2546 ข). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- (2546 ค). *พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2547). *ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กรุณา สิทธิพันธ์. (2545). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของอาจารย์ผู้สอนคหกรรมศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- กองบรรณาธิการ. (2547, กุมภาพันธ์). *ครูเรียกร้องให้คุรุสภาพัฒนาด้านวิชาชีพ*. *สารปฏิรูป*. 6(70) : 62 – 63.
- กานต์ดา บุญเถื่อน. (2549, มกราคม). *ทันโลก-เข้าใจครูไทยในฝันของเด็ก ปี 49*. *คมชัดลึก*. 16 : 11.
- กันติศ ชลสินธุ์. (2545). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของครูกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กัลยา คงศรีวิสัย. (2545). *ระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูพลศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เกษม วัฒนชัย. (2545). *การปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ.
- เกริก วยัคนานนท์. (2532). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- คำพรทิพย์ ปรัชญาวาทิ. (2546). *ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการ
ครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดระนอง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา) . ปัตตานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- คำหมาน คนไค. (2543). *ทางก้าวหน้าของครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ : สายธารการพิมพ์.
- จรรยา ชูลาภ. (2543). *เอกสารสรุปการสัมมนาวิชาการ แนวคิดในการปฏิรูปอาชีวศึกษาไทย*.
กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- จักรพรรดิ วัฒนา. (2546, ตุลาคม – ธันวาคม). ประสานความจริงใจเสียที. *วิทยาจารย์*. 102(3) : 2.
- จาตุรนต์ ฉายแสง. (2548 ก). *ทิศทางและมาตรการในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- . (2548 ข, พฤศจิกายน). ประกาศราชสดุดีสถิตสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
“พระมิ่งขวัญการศึกษาไทย”. *วารสารการศึกษาไทย*. 2(14) : 6 – 9.
- เจนการณีย์ เพียงปราชญ์. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับคุณธรรมจรรยาบรรณ
ของครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอโนนไทย
จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมโลก เดชสกุลธร. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการในการพัฒนาของครูผู้สอนตามแนว
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 : กรณีศึกษาโรงเรียนสันติราษฎร์
วิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไฉมยง ชมภูคำ. (2541). *ศึกษาความต้องการพัฒนาพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลขอนแก่น*.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ฐศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่องานวิจัย*. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- เชนิสา พุ่งโชคชัย. (2543). *ความต้องการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานของข้าราชการ
กรมอาชีวศึกษา ส่วนกลาง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ณัฐวุฒิ พิมพ์า. (2546, เมษายน – มิถุนายน). การพัฒนาวิชาชีพครู : การพัฒนาจากสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน. *วารสารข้าราชการครู*. 23(3) : 49 – 50.
- ไธทย อุดมบุญญานภาพ. (2549). คุณลักษณะครูรุ่นใหม่กับการปฏิรูปหลักสูตรผลิตครูในศตวรรษ 21. *Online*. 3 – 7.
- ถาวร จันทศิริ. (2545, มกราคม). 16 มกราคม “วันครู”. *บ้านเมือง*. 15 : 8.
- ทวี สุกแก้ว. (2548). พฤติกรรมของครูในการปลูกฝังจริยธรรมและวินัยให้นักเรียนในโรงเรียนธรรมสิริศึกษาสตหีบ. *ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)*. ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ทองพล บุญอึ้ง. (2544, สิงหาคม – กันยายน). สู่ความเป็นครูมืออาชีพ. *วารสารข้าราชการครู*. 21(6) : 12 – 14.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2542). *กลยุทธ์ความสำเร็จในการบริหารอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรนนท์ ไกรนิธิสม. (2541, มิถุนายน). คุณธรรม : ความจำเป็นสำหรับครู. *วารสารข้าราชการครู*. 19(5) : 31 – 37.
- ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ และคณะ. (2529). *คุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษาการพิมพ์.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2541). คุณลักษณะของครูที่ดี. *วารสารครูทัศน์*. 13(1) : 50 – 54.
- ธีรวุฒิ บุญยโสภณ. (2542). *การบริหารอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์ผลิตตำราเรียน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2543). *ความเป็นครู*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ก.พลพิมพ์(1996)จำกัด.
- นฤมล บุณนิม. (2545, มีนาคม). จากภูมิแห่งครูไทยสู่การพัฒนาครู. *วิทยจารย์*. 100(12) : 18 – 20.
- นิเชต สุนทรพิทักษ์. (2542, มีนาคม). ครู. *สารประชาสัมพันธ์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ*. 9(3) : 17 – 22.
- นิราศ นิรันดร์. (2546, มกราคม – มีนาคม). การพัฒนาครูกับความหวังของสังคม. *วิทยจารย์*. 101(4) : 15 – 17.
- นิรมล ดาवन. (2547). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาจารย์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร 2*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

- นิวัฒน์ อนันตะวัน. (2542). *การศึกษาความต้องการในการพัฒนาครูตามทัศนะของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเขตการศึกษา 10*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- นวลฉวี กมล. (2547). *บรรณนิทัศน์เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของครู*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญคำ รักษาศรี. (2546, มกราคม – มีนาคม). คุณภาพครูกับคุณภาพการศึกษา. *วิทยาจารย์*. 101(4) : 18 – 22.
- บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร. (2548, ตุลาคม – ธันวาคม). “ภาพครู” ในงานวิจัย : ครูมีบทบาทมากกว่าการให้ความรู้. *วารสารสวนดุสิต*. 7(2) : 58 – 60.
- เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล. (2543). *การศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู*. วิทยานิพนธ์ คม. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปโยธร ตินธรรม. (2543, มกราคม). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. *วารสารครูเชียงราย*. 36(24) : 3-4.
- ปานเพชร ชินินทร. (2544, พฤษภาคม). การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรมราชภัฏวชิร*. 2(2) : 1-2.
- ประไพ สิทธิเลิศ. (2542). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ประมวล พุทธิภูมิ. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองตามแนวจรรยาบรรณครูกับการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาล จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประสงค์ ภูมิพัทธ์. (2542). *การศึกษาพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูโครงการคุรุทายาท ในเขตการศึกษา 3*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ปัตตานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา นิพนธ์พิทยา. (2544). ทางสู่มาตรฐานวิชาชีพครู. *ประชาศึกษา*. 52(1) : 29 – 34.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). *การจัดการและการบริหารอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

- ปัญญา เล็กจำ. (2541). *วิธีพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลต่อการปรับพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(บริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- เปรม ตินสุลนันท. (2549, เมษายน – มิถุนายน). การบริหารจัดการภาครัฐตามแนวทางพระราชดำริเพื่อประเทศไทยในอนาคต. *จุลสารสำนักงาน ป.ช.ช. สุจริต*. 6(19) : 6.
- ผกา สัตยธรรม. (2544). *คุณธรรมของครู*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พชรวรรณ ครูทนาค. (2541). *ความคาดหวังเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับบิดามารดา ครูและผู้ใหญ่ทั่วไปในทัศนะของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนในโรงเรียนราชวินิตมัธยม กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2543). การอาชีวศึกษา. *วารสารข้าราชการครู*. 10(6) : 6.
- พนัส หันนาคินทร์. (2526). *การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตรการพิมพ์.
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2549, มกราคม – กุมภาพันธ์). คุณธรรมซึ่งเป็นที่ตั้งของความรักร่วมกัน 4 ประการ. *วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. 26(1) : 1.
- พระมหาดิศร ถิระสีโล. (2540). *คุณธรรมสำหรับครู*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.
- พูนทรัพย์ พ่วงนาคพันธ์. (2548). *การศึกษาคุณลักษณะของครูโรงเรียนอุดมวิทยา ตามแนวปฏิรูปการศึกษา อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2543). *การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพศาล อรเอี่ยม. (2546). *คุณลักษณะของครูช่างอุตสาหกรรมในสถานศึกษาการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออก 2*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถ่ายเอกสาร. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพให้แก่นักศึกษาสายครูวิชาชีพของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพิ่มวุฒ บุปผามาตะนัง. (2543, กุมภาพันธ์ – มีนาคม). ครูไทยในศตวรรษใหม่. *วารสารข้าราชการครู*. 20(3) : 43 – 46.

- มนูญ ไชยทองศรี. (2544). *ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา*
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร. รายงานการศึกษา
 ค้นคว้าอิสระ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี เสวตนิย. (2542). *คุณลักษณะของครูที่ดีตามแนวคิดของนักเรียนประถมศึกษา*
สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มณฑิรา ไชยเผือก. (2541). *การศึกษากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและความต้องการ*
พัฒนาตนเองของครูโรงเรียนราษฎร์บำรุงศิลป์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยทางการ
- ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มนตรี แก้วกามา. (2545). *พัฒนาการของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในประเทศไทย*
 พ.ศ. 2400 – 2544. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- มนตรี ทองคำสุข. (2546). *ความสามารถในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของ*
ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเขาฉกรรจ์
จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพา เพ็ชรฤทธิ์. (2544, กันยายน). *คุณลักษณะของครูที่ดี*. สารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 34 : 5.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. พิมพ์ครั้งที่ 1.
 กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย. (2544, มกราคม). *เด็กไทย ครูไทยในยุคปฏิรูปการศึกษา*
 “ก้าวใหม่ของผู้นำอนาคตการศึกษาไทย”. รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย. 2(37) : 1.
- วรรณวิทย์ รัตนสุทธิกุล. (2544). *มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอน*
ของครู โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- วารุณี โพธิสุวรรณ. (2542). *การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังคมศึกษา*
ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2537 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา.
 วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
 ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2544, กันยายน). *มาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อคุณภาพการศึกษา*.
 สารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 34 : 4.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์ – มีนาคม). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย :

เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. วารสารข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18(3) : 8 – 10.

วิลาบ ดีเสมอ. (2548). การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์คณะวิชาช่างกล

โลหะ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2549, มกราคม). ชูปี 59 เป็นปีปฏิรูปกระทรวงศึกษาธิการ ปรับการสอนให้นักเรียน

คิดวิเคราะห์. สยามรัฐ. 13 : 7.

วีระชัย นวลล่ำลี. (2544). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนประถม

ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอผาขาว จังหวัดเลย.

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

วีระพันธ์ สิทธิพงศ์. (2543). ลักษณะการแห่งครูอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ :

บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์ และการพิมพ์ จำกัด.

ศรันย์ ดำริสุข. (2532, มิถุนายน – กรกฎาคม). มนุษย์กับการพัฒนาตนเอง. วารสารแนว

13(63) : 23.

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. (2541, เมษายน – พฤษภาคม). คุณลักษณะของครูตามพระบรมราชาบาท.

วารสารข้าราชการครู. 20(4) : 2 – 11.

----- (2543, เมษายน - พฤษภาคม). ครูตามแนวพระราชดำริ. วารสารข้าราชการครู.

19(5) : 9 – 13.

ศศิประภา งามขำ. (2540). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู – อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่าง

กลุ่มภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

ศิริวรรณ ยิ้มแย้ม. (2544). การประเมินคุณธรรมครู สังกัดกรมอาชีวศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐาน

วิชาชีพครู ด้านคุณธรรมของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์

ศษ.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

สนั่น แก้วปู้วัด. (2546, กรกฎาคม – กันยายน). คุรุศุภปฏิรูปการศึกษาในมุมมองของผู้บริหารโรงเรียน.

วารสารข้าราชการครู. 23(4) : 25 – 27.

สงกรานต์ โพธิ์ภิรมย์. (2545). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวภาคี

แผนกวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สมชาย เทพแสง. (2542, ตุลาคม – พฤศจิกายน). *มิติคุณครูใหม่*. วารสารข้าราชการครู. 20(10) : 42 – 43.
- สมนึก ปฏิปทานนท์. (2547). คุณลักษณะของครูสังคมศึกษายุคใหม่. *วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. 24(4) : 33 – 36.
- สมพงษ์ มะใบ. (2546). *การศึกษาพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูโรงเรียนสิงห์สมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2543 – 2544, ธันวาคม – มกราคม). ครูของครูกับครูอาชีพ. *วารสารข้าราชการครู*. 21(2) : 12.
- . (2544, เมษายน). ครูของครูกับครูอาชีพ. *วิทยจารย์*. 100(1) : 20 – 23.
- . (2548, มกราคม). ครูก้าวสู่วิชาชีพชั้นสูง. *วารสารการศึกษาไทย*. 1(4) : 34 – 36.
- . (2548, ตุลาคม). คุณลักษณะครูที่ดี. *วารสารการศึกษาไทย*. 2(13) : 41 - 44.
- สมศักดิ์ สิทธิวันชัย. (2548). *การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศรี มัชฌมเศรษฐ. (2538). *การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทพาณิชยการในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- สาโรช เลี่ยมสกุล. (2547). *คุณลักษณะของครูพลศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษของผู้บริหารและครูพลศึกษา โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สายหยุด จำปาทอง. (2532). *บทบาทของครูกับการพัฒนาสังคม*. การวิจัยและการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูจันทระเกษม. 3 (3) : 17 – 25.
- สวนดุสิต. (2548, ตุลาคม – ธันวาคม). ลักษณะของครู “ยุคไซเบอร์”. *วารสารสวนดุสิต*. 7(2) : 56 – 57.
- ลีปพนธ์ เกตุทัต และคณะ. (2528). *การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

- สิริเพ็ญ เสาร์มณี. (2545). *การรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู*.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
ถ่ายเอกสาร.
- สุดา ดั่งเทพ. (2547). *การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา*.
วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทราภรณ์ หาญคำภา. (2544). *การเตรียมความพร้อม วิธีการ และเทคนิคการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูดีเด่นในจังหวัดร้อยเอ็ด*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- สุปราณี จินดา. (2549). *ความต้องการพัฒนาตนเองด้านมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดเทศบาลเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก*. สารนิพนธ์ กศม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล สุพวงค์. (2539, ตุลาคม – พฤศจิกายน). “ครู” ยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารข้าราชการครู*.
17(1) : 25 - 30.
- (2548). *ครูไปสู่วิชาชีพขั้นสูง. วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*.
25(1) : 36.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรชาติ สังข์รุ่ง. (2546, เมษายน – มิถุนายน). *การบูรณาการการพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ.2547. วารสารข้าราชการครู*.
23(3) : 6 – 9.
- สุวัฒน์ งามยิ่ง. (2547). *คุณลักษณะครูที่ดีของครู-อาจารย์ วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบัน
การอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5*. สารนิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒนา เขี่ยมอรรถพรณ และคณะ (2546). *แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูเพื่อรองรับ
เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *รางวัลเกียรติยศ : เส้นทางความก้าวหน้าแห่งวิชาชีพครู*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

----- . (2543 ก). *ครุต้นแบบ กองทุนรางวัลเกียรติยศแห่งวิชาชีพ (กรค.)*. พรินต์กรุป จำกัด.

----- . (2544, เมษายน). *โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*.

รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย. 2(40) : 1.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2546). *คู่มือการจัดมีงานตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

----- . (2548 ก). *โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการและอัตรากำลังสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

----- . (2548 ข). *หลักการ ทฤษฎี และนโยบายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา และผลการดำเนินงานการปฏิรูปการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

----- . (2548 ค). *การปฏิรูปอาชีวศึกษา : การประชุมระดมความคิดเห็นนโยบายและมาตรการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

----- . (2548 ง). *มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

----- . (2549 ก). *คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

----- . (2549 ข). *ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ 2549*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

----- . (2549 ค). *การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : จำไทยเพรส จำกัด.

----- . (2549 ง). *อาชีวศึกษามหานคร : เอกสารประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อ ประจำปีการศึกษา 2549 ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยเทคนิคดุสิต สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร.

----- . (2550). *คู่มือเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. (2542). *สู่เส้นทางวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2547). *คู่มือครู : ครูดีผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545, มีนาคม). *ความเคลื่อนไหวของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา : ทางเลือกใหม่ของการพัฒนาวิชาชีพครู*. สานปฏิรูป. 14 – 15.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2545). *คู่มือการปรับระดับคุณภาพของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2546). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาวินิจฉัยและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2545-2549*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2548). *มาตรฐานวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). *คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร. (2549). *คู่มือการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี.
- เสาวลักษณ์ กรโกวิท. (2546). *ความต้องการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนโกวิทอรัญเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- แสวง วิทย์พิทักษ์. (2547). *การศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาไทย พ.ศ.2542*. วิทยานิพนธ์ คด. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อธิเกียรติ ทองเพิ่ม. (2540, พฤษภาคม - สิงหาคม). *ครู. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 12(2) : 87 – 89.
- อมรวิทย์ นาครทรรพ. (2544, กรกฎาคม). *ครูเราขึ้นสนิมขาดการพัฒนาต่อเนื่อง*. สารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 30 : 3.
- อมรา สุวรรณณีนแดง. (2548, เมษายน). *การประกอบวิชาชีพครู. วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 9(2) : 19 – 20.

- อัญชญา เนื่องจำนงค์. (2546). *การพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- อัมพร ดีมา. (2542). *ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร ไสภาคย์. (2545). *การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว*. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- อุบลรัตน์ ทิวไผ่งาม. (2544). *การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- อำนาจ เจริญศิริ. (2546). *ความต้องการพัฒนาดตนเองของครูช่างยนต์ในวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (บริหารอาชีวะและเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essential of psychological testing*. (5th ed). New York : Harper Collins Publishers.
- Fawns, Rod and David Nance. (1993). "Teacher Knowledge, Education Studies and Advanced Skills Credentials, *Australian Journal of Education*. 37(3) : 48-50.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970, July). Determining Sample Size for Research Activity, *Educational and Psychological Measurement*. 30(30) : 608.
- Lehmann, Irvin J. and William A. Mehrens. (1971). *Educational Research Reading in Focus*. New York : Holt Rinehart and Winson.
- Miller, Patricia. (1987). "Ten Characteristics of a Good Teacher, *English Teaching Forum*. 25(1) : 40-41.
- O'Bannon. B.W. (1993). *A comparison of rule expectation for effective urban teachers and behavioral profiles of candidates for alternative teacher licensure (effective teacher)*. [CD.ROM]. Abstract from : Dissertation abstracts online. Item : AAI 9402999.

- Ried, R.R. (1965). Moral and spiritual values to teach or not to teach. *Journal of Secondary Education*. 40(9):40.
- Scribner, Jay Paredes, (1999, April). "Professional Development : Untangling the Influence of Work Context on Teacher Learning," *Educational Administration Quarterly*. 35(2): 238-266.
- White, Arlene Faith Uveges. (1998, March) "Background and Characteristics of Immersion Teachers in the United States". *Dissertation Abstracts International*. 49(9) : 2539-A.
- Yoder, John H. (1992). " In Search of Good Teacher : Perception of Teacher in Botswana", *Ducuments*. 26 : 490 – 491.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. นายชาญเวช นุญประเดิม	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย
3. นายวิรัตน์ คันทรัตน์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี
4. นายอนันต์ ใจงาม	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี
5. นายสมศักดิ์ บำรุงศักดิ์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

หนังสือเชิญขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม

คำชี้แจง ในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาสารคาม เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หากท่านให้ข้อมูลหรือความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถามที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงแล้วย่อมเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการศึกษาในครั้งนี้ คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ของท่านแต่ประการใด

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของครู

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นางสุวรรณี หาญกล้า

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามครู

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของครู

คำชี้แจง แบบสอบถามในส่วนนี้ถามข้อมูลส่วนตัวของท่าน ในการตอบโปรดทำ

เครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. วุฒิการศึกษา

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

3. ประสบการณ์.....ปี (เศษของปีที่เท่ากับ 6 เดือนหรือมากกว่าโปรดนับเป็น 1 ปี)

4. ประเภทสาขาวิชาที่สอน

☐ ช่างอุตสาหกรรม

☐ พาณิชยกรรม / บริหารธุรกิจ

☐ คหกรรม

☐ ศิลปกรรม

☐ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

☐ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะของครู

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความคุณลักษณะของครูในแต่ละข้อแล้วประเมินว่าท่านมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่มีหรือที่เป็นจริงเพียงช่องใดช่องหนึ่งตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

5	หมายถึง	คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงมากที่สุด
4	หมายถึง	คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงมาก
3	หมายถึง	คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงปานกลาง
2	หมายถึง	คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงน้อย
1	หมายถึง	คุณลักษณะของครูที่มีหรือที่เป็นจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างคำถามและการตอบ

ลำดับ ที่	คุณลักษณะของครู	ระดับที่มีหรือที่เป็นจริง				
		5	4	3	2	1
0	รู้นโยบายและเป้าหมายการอาชีวศึกษาในระดับที่ตนรับผิดชอบ	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเลือกขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 5 หมายถึงรู้นโยบายและเป้าหมายการอาชีวศึกษาในระดับที่ตนรับผิดชอบที่มีหรือที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด

ลำดับ ที่	คุณลักษณะของครู	ระดับที่มีหรือที่เป็นจริง				
		5	4	3	2	1
1	ด้านความรู้ความสามารถ มีความแม่นยำละเอียดลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาที่สอนโดย ทำการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ					
2	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อ ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน					
3	การใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
4	การใช้สื่อการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้โดยบูรณาการนำไปสู่เนื้อหาใน รายวิชาที่สอนได้อย่างเหมาะสม					

ลำดับ ที่	คุณลักษณะของครู	ระดับที่มีหรือที่เป็นจริง				
		5	4	3	2	1
5	การส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการปฏิบัติงานเพื่อ สร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง					
6	การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน					
7	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น					
8	มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรอาชีวศึกษา โดยสามารถเชื่อมโยงหลักสูตรกับการสอนในระดับ ต่างๆได้					
9	มีความรู้ในเป้าหมายอาชีวศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการ เรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของ ผู้เรียน					
10	รู้แผนพัฒนาตามนโยบายหลักของการจัดการศึกษา ในระบบอาชีวศึกษา					
11	สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญพร้อมคู่มือที่เหมาะสมในรายวิชาที่ตน รับผิดชอบ					
12	นำวิธีการสอนโดยใช้หลักเมตตาธรรม เพื่อกลมเกลียว จิตใจด้านความคิดและพฤติกรรมของผู้เรียนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์					
13	การเตรียมวิธีการและเครื่องมือวัดผลและประเมินผล โดยวัดผลทั้งความรู้และการประเมินผลตามสภาพ จริง					
14	ใช้การวัดและประเมินผลหลายๆวิธีให้เหมาะสมกับ สภาพการเรียนรู้					
15	นำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการ สอน					
16	ใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงการเรียนการ สอนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน					

ลำดับ	คุณลักษณะของครู	ระดับที่มีหรือที่เป็นจริง
-------	-----------------	---------------------------

		5	4	3	2	1
17	ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆทั้งด้าน การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจและสังคม					
18	ใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารนำมาประยุกต์ใช้เพื่อ บูรณาการไปสู่การสอนได้					
19	สามารถวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาในการจัดการเรียน การสอนได้เหมาะสมกับความจำเป็นของผู้เรียน					
20	คิดเทคนิควิธีสอนหรือประดิษฐ์ผลงานแปลกใหม่ๆ ใช้ในการเรียนการสอน					
21	นำผลที่ได้จากการทำโครงการมาปรับปรุงพัฒนางาน เพื่อเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน					
22	มีความเชี่ยวชาญ ปฏิบัติการสอนตรงกับคุณวุฒิใน แต่ละสาขาวิชาชีพ					
1	ด้านคุณธรรม จริยธรรม ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง เพื่อให้เกิดผลดีก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็น สำคัญ					
2	เป็นคนตรงต่อเวลา					
3	เป็นคนรักษาสัจจะ จริงใจต่อตนเองและบุคคลอื่น					
4	มีความเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน					
5	มีกิริยาจาสุภาพอ่อนโยนต่อเพื่อนครูและบุคคลอื่น					
6	ทำตนให้เป็นที่เคารพยกย่องนับถือแก่เพื่อนร่วมงาน					
7	เอาใจใส่ในการปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาค และไม่ลำเอียง					
8	ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ					
9	การแสดงความรักเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง					
10	เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้เรียนด้วยความเต็มใจ ตามความสามารถที่พึงมี					
ลำดับ	คุณลักษณะของครู	ระดับที่มีหรือที่เป็นจริง				

		5	4	3	2	1
11	เป็นกันเองกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเปิดเผย ไร้กังวลใจและเป็นที่พึ่งของผู้เรียนได้					
12	สามารถสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างครู กับผู้ปกครอง					
13	มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้กับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตามความสามารถของตน					
14	ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้บังเกิดผลดีตลอดเวลา					
15	กระตือรือร้นในการปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลา ราชการเต็มความสามารถอย่างสม่ำเสมอ					
16	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและบุคคลอื่น					
17	ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามทำนอง ครองธรรม					
18	มีอารมณ์มั่นคงสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ตลอดเวลา					
19	ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นของบุคคลอื่น ด้วยเหตุผลโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก					
20	มีความภาคภูมิใจในอาชีพครู โดยสร้างความเข้าใจ อันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความของแบบสอบถามในแต่ละด้านให้เข้าใจ แล้วพิจารณาแต่ละข้อคำถามที่ทำให้ท่านมีความเห็นว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติงานที่แท้จริงของท่าน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

5	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่างคำถามและการตอบ

ลำดับ ที่	การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับ การพัฒนาวิชาชีพครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถทางวิชาการเพื่อพัฒนา ตนเองด้านวิชาชีพให้สูงขึ้น เช่น ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ		✓			

จากตัวอย่างแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเลือกขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 4 หมายถึงการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถทางวิชาการ เพื่อพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพให้สูงขึ้น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ลำดับที่	การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับ การพัฒนาวิชาชีพครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ศึกษาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา					
2	ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ในการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ					
3	การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อ นำมาประยุกต์ใช้ในการสอน					
4	พัฒนาการสอนโดยใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ					
5	เป็นผู้ทันสมัยต่อข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน					
6	ใช้วิธีสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่าง เหมาะสม					
7	ใช้ความรู้จากการศึกษาหรือการอบรมมาปรับปรุงเนื้อหา วิชาที่สอนให้ทันสมัย					
8	การสำรวจตนเองจากการเรียนรู้โดยรับฟังการป้อนกลับมา จากผู้อื่น					

ลำดับที่	การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับ การพัฒนาวิชาชีพครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
9	สนใจติดตามเหตุการณ์ในปัจจุบันและความเคลื่อนไหวทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
10	แสวงหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเรียนแบบโครงงานโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
11	ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานของตน					
1	ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ เข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่สถานศึกษาและหน่วยงานอื่นจัดขึ้น					
2	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานในการพัฒนาวิชาชีพ					
3	ฝึกประสบการณ์จริงในสถานประกอบการเพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว					
4	เข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน					
5	เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ					
6	เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ทางวิชาการและความรู้ในสาขาวิชาที่สอน					
7	จัดกิจกรรมเพื่อสร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหาและสร้างเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แก่เพื่อนครูร่วมสถาบัน					
8	เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการเพื่อให้มีความรอบรู้ในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง สามารถเสนอความรู้ใหม่กับผู้เรียนและสังคมได้					
9	เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของชุมชน					

ลำดับที่	การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับ การพัฒนาวิชาชีพครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
10	การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหา ร่วมกันทางด้านวิชาการ					
11	การอบรมเพิ่มพูนความรู้และวิทยฐานะ เพื่อนำมาใช้ ประโยชน์ในการเรียนการสอน					
1	ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู เผยแพร่เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ ตลอดจนผลงานทาง วิชาการให้แก่เพื่อนครู					
2	เป็นผู้นำเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่ง กันและกัน					
3	เป็นวิทยากรเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับ วิชาชีพครู					
4	เป็นผู้ให้ความรู้ทางด้านการพัฒนาวิชาชีพแก่สถานศึกษา และหน่วยงานอื่น					
5	เป็นผู้นำในการริเริ่มกิจกรรมทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อ สถานศึกษา					
6	เป็นคณะทำงานในการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนา ความรู้ทางวิชาการของครูในสถานศึกษา					
7	เป็นคณะทำงานจัดทำการเสนอรายงาน ทางวิชาการในการ ประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของหน่วยงาน ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น					
8	เขียนบทความลงในวารสารวิชาการ จัดทำจุลสารเผยแพร่ ผลงานวิจัยความก้าวหน้าทางวิชาการในด้านการศึกษา เพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ					
9	เป็นผู้นำในการพัฒนาครู ให้มีความรู้ทางด้านการวิจัยทาง การศึกษา					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

4.1 ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้านและทั้งฉบับ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร

คุณลักษณะของครู	ค่าความเชื่อมั่น (reliability)
ด้านความรู้ความสามารถ	.92
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	.91
รวม	.96
การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู	
ด้านการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง	.86
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ	.95
ด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู	.95
รวม	.93

ภาคผนวก จ

ค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการของผู้ตอบแบบสอบถาม

ค่าเฉลี่ยประสพการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับ
การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร

ประสพการณ์	จำนวน (f)	จำนวนปีประสพการณ์ x f	จำนวนปี
1	2	1x2	2
2	3	2x3	6
3	2	3x2	6
4	3	4x3	12
5	7	5x7	35
6	6	6x6	36
7	6	7x6	42
8	7	8x7	56
9	5	9x5	45
10	14	10x14	140
11	3	11x3	33
12	10	12x10	120
13	5	13x5	65
14	2	14x2	28
15	15	15x15	225
16	2	16x2	32
17	5	17x5	85
18	14	18x14	252
19	3	19x3	57
20	14	20x14	280
21	7	21x7	147
22	15	22x15	330
23	13	23x13	299
24	5	24x5	120
25	13	25x13	325
26	12	26x12	312

ประสบการณ์	จำนวน (f)	จำนวนปีประสบการณ์ x f	จำนวนปี
27	8	27x8	216
28	10	28x10	280
29	5	29x5	145
30	7	30x7	210
31	4	31x4	124
32	4	32x4	128
34	2	34x2	68
35	1	35x1	35
36	2	36x2	72
45	1	45x1	45
	237		4,413

ประสบการณ์เฉลี่ย $4,413/237=18.62$ ปี

ที่ ศธ 0519.12/ ๐๘๔๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 มกราคม 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคดุสิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรณิ หาญกล้า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยเทคนิคดุสิต สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ตอบแบบสอบถามการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2550

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวรณิ หาญกล้า ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต

โทรศัพท์ 02-9791556 มือถือ 089-8957842, 083-7742211

ที่ ศธ 0519.12/ ๕๕๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 มกราคม 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรณิ หาญกล้า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ตอบแบบสอบถามการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2550

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวรณิ หาญกล้า ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต

โทรศัพท์ 02-9791556 มือถือ 089-8957842, 083-7742211

ที่ ศธ 0519.12/๐๕๖1

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 มกราคม 2550

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานครบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรณิ หาดุกกล้า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาหนคร” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลั่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษานครบุรี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษามหาหนคร ตอบแบบสอบถามการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหาหนคร ในระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2550

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวรณิ หาดุกกล้า ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต

โทรศัพท์ 02-9791556 มือถือ 089-8957842, 083-7742211

ที่ ศธ 0519.12/ ๐๘๖๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 มกราคม 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพัฒนการชนบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรณิ หาญกล้า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยพัฒนการชนบุรี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ตอบแบบสอบถามการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2550

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวรณิ หาญกล้า ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต

โทรศัพท์ 02-9791556 มือถือ 089-8957842, 083-7742211

ที่ ศธ 0519.12/ ๐๘๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 มกราคม 2550

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพัฒนการเชตุน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรณิ หาดุกกล้า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยพัฒนการเชตุน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ตอบแบบสอบถามการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2550

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวรณิ หาดุกกล้า ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต

โทรศัพท์ 02-9791556 มือถือ 089-8957842, 083-7742211

ที่ ศธ 0519.12/ ๗8 64

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 มกราคม 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการกาญจนาภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรณิ หาญกล้า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลั่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในกาญจนาภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ตอบแบบสอบถาม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2550

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวรณิ หาญกล้า ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต

โทรศัพท์ 02-9791556 มือถือ 089-8957842, 083-7742211

ที่ ศธ 0519.12/ ๐๘๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 มกราคม 2550

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรณิ หาดุกกล้า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรี สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ตอบแบบสอบถาม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2550

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ นางสาวรณิ หาดุกกล้า ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต

โทรศัพท์ 02-9791556 มือถือ 089-8957842, 083-7742211

ที่ ศธ 0519.12/ 0866

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 มกราคม 2550

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรณิ หาญกล้า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ตอบแบบสอบถาม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูกับการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู สำนักงานอาชีวศึกษามหานคร ในระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2550

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตเผยแพร่ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวรณิ หาญกล้า ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต

โทรศัพท์ 02-9791556 มือถือ 089-8957842, 083-7742211

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นางสุวรรณี หาญกล้า
วันเดือนปีเกิด	1 มกราคม พ.ศ. 2511
สถานที่เกิด	จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	102/774 หมู่บ้านกฤษณา 2 หมู่ที่ 3 ตำบล กระแส อำเภอ สามโคก จังหวัดปทุมธานี 12160
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง 50/3-9 ถนนสรงประภา แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210
ตำแหน่ง	ครู ค.ศ. 2
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) โรงเรียนสตรีกุลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2528	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) วิทย-คณิต โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2532	ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) การบัญชี โรงเรียนไทยปรีเทคโนโลยีเทคนิคกรุงเทพ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2536	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) การบริหารงานบุคคล วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2543	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) การบัญชี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2547	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) คณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2550	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ